

ADLİ KOLLUK

EL KİTABI

EN SIK KARŞILAŞILAN OLAYLARDA

- Cumhuriyet Savcısı Tarafından Verilecek Talimatlar
- Adli Kolluk Tarafından Yapılması Gereken Temel İşlemler

İÇİNDEKİLER

TAKDİM.....	V
İÇİNDEKİLER	VII
HER OLAY İÇİN GEÇERLİ OLAN GENEL BİLGİLER	1
- Tarafların Sıfatı.....	1
* Trafik Kazalarında Tarafların Sıfatı.....	1
* Kazaen Yaralanma Halinde Tarafın Sıfatı	2
* İş Kazasında Tarafın Sıfatı.....	3
- Olayın Adı.....	3
- Fezlekelerin Tanzimi	3
- Yaşı Küçük Olanlarda Yapılacak İşlemler.....	4
* Şüphelilerde	4
* Mağdur ve Müştekilerde.....	5
* Tanıklarda	5
- Muhafaza Altına Alma ve Elkoyma Kavramları Arasındaki Farklar	6
- Çok Taraflı Kavgalarda Hazırlanacak Olan Çizelge	7
- Adli Raporlarda Kolluğa Düşen Yükümlülükler.....	8

BİRİNCİ BÖLÜM
5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU'NDA
YERALAN ve UYGULAMADA SIKLIKLA
KARŞILAŞILAN BİR TAKIM SUÇLARDA
YAPILMASI GEREKEN İŞLEMLER

KASTEN ÖLDÜRME OLAYLARINDA.....	19
TAKSİRLE ÖLDÜRME OLAYLARINDA.....	27
KASTEN YARALAMA OLAYLARINDA	39
TAKSİRLE YARALAMA OLAYLARINDA	45
CİNSEL SALDIRI OLAYLARINDA	49
ÇOCUKLARIN CİNSEL İSTİSMARI OLAYLARIN	53
REŞİT OLMAYANLA CİNSEL İLİŞKİ OLAYLARINDA.....	57
CİNSEL TACİZ OLAYLARINDA	61
TEHDİT OLAYLARINDA	65
KİŞİYİ HÜRRİYETİNDEN YOKSUN	
KILMA OLAYLARINDA.....	69
KONUT DOKUNULMAZLIĞINI İHLAL OLAYLARINDA.....	73
KİŞİLERİN HUZUR ve SÜKUNUNU BOZMA (RAHATSIZ ETME) OLAYLARINDA	77
HAKARET OLAYLARINDA	81
HIRSIZLIK OLAYLARINDA	85

YAĞMA OLAYLARINDA.....	91
MALA ZARAR VERME OLAYLARINDA	95
GENEL GÜVENLİĞİ TEHLİKEYE SOKMA OLAYLARINDA.....	101
TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA OLAYLARINDA.....	105
UYUŞTURUCU MADDE TİCARETİ OLAYLARINDA.....	109
KULLANMAK İÇİN UYUŞTURUCU VEYA UYARICI MADDE BULUNDURMA OLAYLARINDA	113
BELGEDE SAHTECİLİK OLAYLARINDA	117
REŞİT OLMAYAN ÇOCUĞU ALIKOYMA OLAYLARINDA	121

İKİNCİ BÖLÜM

ÖZEL CEZA YASALARINDA YER ALAN ve UYGULAMADA SIKLIKLA KARŞILAŞILAN SUÇLARDA YAPILMASI GEREKEN İŞLEMLER

GENEL OLARAK.....	129
6136 SAYILI YASAYA MUHALEFET OLAYLARINDA.....	131
5846 SAYILI FİKİR ve SANAT ESERLERİ KANUNUNA MUHALEFET OLAYLARINDA	137
KAÇAKÇILIKLA MÜCADELE KANUNUNA MUHALEFET OLAYLARINDA .	139
ORMAN KANUNUNA MUHALEFET OLAYLARINDA.....	143
KENEVİR EKİM OLAYLARINDA	145

İZİNSİZ HAŞHAŞ EKMEK OLAYLARINDA.....	151
KAÇAK PETROL OLAYLARINDA.....	155

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM **İLAMAT ve İNFAZ** **İŞLEMLERİNDE DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR**

1) CEZALARIN İNFAZI ve YAKALAMA.....	163
2) ERTELEME TALEBİNDE BULUNAN HÜKÜMLÜLER İÇİN YAPILAN ARAŞTIRMALAR.....	166
3) GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI.....	166
4) AİLENİN KORUNMASINA YÖNELİK TEDBİR KARARLARININ İNFAZI .	167
5) HAPSEN TAZYİK KARARLARININ İNFAZI.....	169
6) TAZYİK HAPSİ KARARLARININ İNFAZI.....	170
7) YAKALAMA KARARLARININ İNFAZI	171

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM **UZLAŞMA KAPSAMINDAKİ SUÇLAR**

BEŞİNCİ BÖLÜM **EKLER**

FEZLEKE ÖRNEKLERİ.....	181
ARAMA ve ELKOYMA KARARI ÖRNEĞİ.....	193

HER OLAY İÇİN GEÇERLİ OLAN GENEL BİLGİLER

Uygulamada bir takım hususların artık Cumhuriyet savcısının söylemesine gerek kalmadan yapmaları gerekmekte ve nöbetçi Cumhuriyet savcıları bu hususların adli kolluk görevlileri tarafından kendiliklerinden çözmeleri beklenmekte ve istenmektedir. Örneğin sıradan bir olayda (kasten yaralama olayında) tarafların hangi sıfatla ifadelerinin alınacağı, olaya hangi ismin verileceği hususları sorulmamalı ve kolluk kuvvetindeki personel bu hususları bilmelidir. Bilmiyorsa öğrenmeden adli görev verilmemeli, adli görev bilen kişilere verilmelidir.

Bu hususların önemli olanlarını aşağıda birkaç başlıkta ele alabiliriz:

➤ **Tarafların sıfatları:**

Uygulamada adli kolluk görevlileri tarafından olaya karışan kişilerin hangi sıfatla ifadelerinin alınacağı sıkça sorulmaktadır. Örneğin bir kavga olayında tarafların hangi sıfatla ifadesinin alınacağı sorulmaktadır. Cumhuriyet savcısının bu soruya cevap verebilmesi için tarafların hepsinin olayla ilgili olarak ne dediklerini telefonda dinlemesi gerekir. Oysa buna gerek yoktur. Kolluk görevlisi şahıslara sözlü olarak “en genel hatlarıyla” olayı sorar. Eğer (A) şahsı “B şahsı bana vurdu, hakaret etti, şikayetçiyim vs” diyorsa bu şahıs “müşteki”dir. B şahsı “ben vurmadım, hakaret etmedim” diyorsa B şahsı “şüpheli”dir. Eğer B şahsı ifadesinde “ben vurmadım, hakaret etmedim, esas o bana vurdu, şikayetçiyim” diyorsa, her iki taraf “müşteki-şüpheli”dir. Özetle tarafların ön yoklaması yapılarak sıfatları belirlenmelidir. Bu hususu Cumhuriyet savcısının telefonda dinleyip bildirmesine gerek yoktur. (Not: bazı tereddütlü durumlarda şahısların hangi sıfatla ifadesinin alınacağı Cumhuriyet savcısına sorulabilir. Hiçbir zaman bu sorunun sorulmayacağı diye bir kural yoktur. Önemli olan en çok görülen olaylarda olayların büyük bir çoğunluğunda ne sıfatla alınacağını öğrenmek ve uygulamaktır)

✓ **Trafik kazalarında tarafların sıfatları:**

- **Tek taraflı yaralamalı trafik kazasında:** Olayda tek taraflı trafik kazası söz konusu olup sadece sürücü yaralanmışsa,

sürücü trafik güvenliğini tehlikeye sokmak suçu açısından “şüpheli” sıfatıyla ifadesi alınmalıdır. Uygulamada genellikle hatalı olarak “mağdur-şüpheli” sıfatıyla ifade alınmaktadır. Böyle bir olayda ilk bakışta yaralı olan sürücüye karşı herhangi bir kişinin eylemi söz konusu olmadığından taksirle yaralama suçu oluşmamaktadır. Ancak olayda kazanın sebebi bir başkası ise, örneğin yaralanan sürücü karayollarını suçluyorsa, ifadesi mağdur-şüpheli sıfatıyla alınmalıdır. Tek taraflı kazalarda sürücü olmayıp yaralanan kişiler şikayetçi iseler “müşteki” sıfatıyla; şikayetçi değilse “mağdur” sıfatıyla dinlenilmelidirler.

- **Çift taraflı yaralamalı trafik kazalarında:** Kazada yaralı sürücüler şikayetçi ise “müşteki-şüpheli” sıfatıyla; şikayetçi değilse “mağdur-şüpheli” sıfatıyla dinlenecektir. Sürücü yaralı değilse, “şüpheli” sıfatıyla dinlenecektir. Kazada yaralananlar şikayetçi olup olmadıklarına göre müşteki veya mağdur olarak dinleneceklerdir. Araç içinde olup yaralanmayan kişiler “bilgi sahibi” olarak dinlenmelidir.

✓ **Kazaen yaralanma halinde tarafın sıfatı:**

Uygulamada kişiler günlük hayatta kendi dikkatsizlikleri nedeniyle yaralanırlar, sağlık kuruluşuna tedavi için giderler ve sağlık kuruluşundaki görevli doktor olayın adli bir olay olabileceği hususunda şüphe duyarak adli rapor düzenler. Adli rapor düzenlenmesi sonucunda soruşturma işlemi başlamış olur. Esasen burada mağdurun yaralanmasında başka kimsenin bir kusuru yoksa suç yoktur. Bu nedenle başkasının olayda kusuru bulunduğu dair delil veya iddia yoksa, yaralanan kişi **mağdur** sıfatıyla dinlenmelidir. Olayın ismi de kazaen yaralanma olarak konulmalıdır. Eğer yaralanan kişi yaralanması nedeniyle başkasının da kusurunun olduğunu düşünüyorsa, kendisinin şikayetçi olup olmamasına göre ifadesi mağdur veya müşteki sıfatıyla; itham ettiği kişilerin ifadesi ise şüpheli sıfatıyla alınmalı, olayın ismi de taksirle yaralama olarak konulmalıdır. Örneğin iş kazasında iş yeri sahibinin gerekli önlemleri almadığı gerekçesiyle suçlanması durumu gibi.

✓ **İş kazasında tarafın sıfatı:**

İş kazası da aynı kazaen yaralanma gibidir. Yaralanma nedeniyle başkasının kusuru varsa şüpheli sıfatıyla alınmalıdır. Yaralı şahıs şikayetçi değilse mağdur sıfatıyla; şikayetçi ise müşteki sıfatıyla dinlenmelidir. Olayın adına ise, şikayet varsa taksirle yaralama, şikayet yoksa iş kazası denebilir.

➤ **Olayın adı:**

Uygulamada olaya hangi ismin verileceği sık sorulmaktadır. Dövme ve kavga olayı “kasten yaralama”, küfretme, hakarete bulunma olayı “hakaret”, tehdit olayı “tehdit”, trafik kazasında yaralama varsa “taksirle yaralama”, trafik kazasında ölüm varsa “taksirle öldürme”. Bu sıradan olaylarda kolluğun bilgili olması ve olayın isminin ne olacağını sormadan belirlemesi gerektiği beklenir. Sık karşılaşılmayan değişik olaylar da olayın ismi sorulabilir.

➤ **Fezlekelerin tanzimi:**

Yapılan incelemede bazı kolluk birimlerinin fezlekelerinin yetersiz ve eksikliklerle dolu olduğu gözlemlenmiştir. Bu nedenle fezlekenin ne şekilde hazırlanacağına dair bir takım hususların açıklanmasında fayda vardır. Kitabın son bölümü olan “ekler” kısmında yer alan örnek fezlekelerden de anlaşılacağı üzere;

- Fezleke tarafların açık kimlik adres bilgileri ile özellikle TC KİMLİK NUMARALARINA mutlaka yer verilmelidir.
- Fezleke “olay” başlığı altında olayla ilgili kısaca (bir iki paragrafta) bahsedilmelidir. Daha sonra tarafların ifadelerine fezleke de yer verilmelidir. Burada önemli bir husus şudur ki, ifadelerin “aktarma yoluyla” yazılmaması gerekir. Örneğin şahıs ifadesinde “İşyerine geldiğimde Hasan’la karşılaştım. Hasan benim eniştem olur. Kendisi bana hiçbirsey söylemeden yumruk attı” diyorsa, bu ifade fezlekeye aynen kopyalanıp yapılandırılmalı, “İşyerine geldiğinde Hasan’la karşılaştığını, Hasan’ın eniştesi olduğunu, hiçbirsey söylemeden Hasan’ın kendisine yumruk attığını” şeklinde dönüştürülmemelidir. Bu dönüştürme işlemi hem kolluğun ekstradan vaktini alacak, hem de bu ifadeyi okuyan savcının ifadeyi karıştırmasına sebebiyet verebilecektir. Şöyle ki, örnekteki gibi ikinci ağızdan yazılırsa Hasan isimli şahıs mı enişte, yoksa

yumruğu yiyen kişi mi enişte olduğu anlaşılamamaktadır. Bu nedenle her iki taraf (kolluk ve adliye) için en kolayı, alınan ifadeyi aynen kopyalamak ve yapıştırmaktır.

- İfadesi alınamayan kimseler varsa ifadesinin alınamadığı ve niçin alınamadığı hususu yazılmalıdır.
- Fezleke yaralama olayına ilişkinse yaralanan kişilerin raporlarının özeti yazılmalı, BTM ile giderilecek yaralanma ise ve kati rapor ise bu husus koyu şekilde belirtilmelidir. Yaralı şahıs hastaneye sevk edilmiş olup henüz tedavi altındaysa, hangi hastanede bulunduğu net şekilde belirtilmelidir.

ÖZETLE: Özetleyecek olursak Cumhuriyet savcısı evrakların özetine fezlekele ulaşmalı, evrakta toplanması gereken delillerin yazışmalarını yapmak için sadece fezlekeyle bilgi edinebilmelidir. Dosyayı sonuçlandıracağı zaman zaten dosyanın tüm içeriğine bakmaktadır. Dosyada eksik olup savcılık tarafından yapılması gereken işlemlerin (örneğin ifadesi alınamayanlar için başka savcılığa talimat yazma işleminin) yapılması gerekliliği fezlekeden anlaşılmalıdır. Yine bunun gibi doktor raporunun geçici olduğu, şahsın başka hastaneye sevk olduğu fezlekele belirtilmelidir ki savcılık o hastaneye gerekli müzekkereyi yazabilsin.

YAŞI KÜÇÜK OLANLARDA YAPILACAK İŞLEMLER

✓ **Şüphelilerde:**

- Bilindiği üzere 18 yaşından küçük çocukların şüpheli sıfatına sahip olduğu durumlarda ifadesi kolluk tarafından alınamamaktadır. İfade Cumhuriyet savcısı tarafından müdafii huzurunda alınabilmektedir. (5395 s. Çocuk Koruma Kanunu m. 15/1). Bu nedenle kolluk görevlileri çocukların ifadelerini şüpheli sıfatıyla alamayacak, sadece kimliğini tespit ederek ailesine teslim edeceklerdir.
- Ailesine teslim edilen çocuğa ilişkin evrak savcılığa intikal ettirildiğinde, sadece evrak getirilmeyecek, evrakla birlikte savcılık tarafından ifadesi alınması gereken çocuk da müraaat savcılığında hazır edilecektir. Müraaat savcısı evrakın soruşturmaya kaydını yapıp çocuğun ifadesini avukat ve sosyal çalışma görevlisi huzurunda alacaktır.

- Suça sürüklenen çocuk 12 yaşından küçük ise, cezai sorumluluğu bulunmadığından savcılıkta hazır edilmesine gerek yoktur (TCK m. 31/1).
- Suça sürüklenen çocuk 12-15 yaş grubunda ise, işlediği suçun hukuki anlam ve sonuçlarını algılayıp algılayamadığına dair uzman doktor raporu alınmalıdır. Uygulamadaki bilinen adıyla **“farik mümeyyizlik raporu”** alınarak soruşturma evrakına ilave edilmelidir.

✓ **Mağdur ve müştekilerde:**

- Mağdurların yaşı 15-18 yaş grubunda ise, ifadelerinin kolluk tarafından alınmasında yasal engel bulunmamaktadır. Ancak CMK m. 234/2 hükmü uyarınca ifadesi sırasında avukat bulundurulmalıdır. Özetle 15 yaşından büyük olup 18 yaşından küçük mağdurların ifadeleri avukat huzurunda kolluk tarafından alınabilmektedir.
- Mağdur 12-15 yaş arasında ise, Yargıtay kararlarına göre ifade verecek olgunluğa sahipse ve olayın hukuki anlam ve sonuçlarını kavrayabilecek durumda ise, avukat huzurunda kolluk tarafından ifadesi alınabilmektedir. Eğer ifade verecek olgunlukta değilse, şikayet hakkını velisine veya vasisine vermek gerekir.
- Mağdur 12 yaşından küçük ise, şikayet hakkı velisine (anne, baba veya vasisine) verilmeli, müşteki sıfatıyla anne ve babasının ifadesi alınmalıdır. Örneğin trafik kazasında 10 yaşındaki çocuk yaralanmışsa, sadece anne ve babasının ifadesi müşteki sıfatıyla alınmalıdır.

Önemli not: Uzlaşmaya tabi suçlarda uzlaşma hususu 18 yaşından küçük tüm mağdurlar açısından velisine veya vasisine sorulmalıdır. Yani uzlaşmak isteyip istemediklerine dair teklif veli veya vasiye yapılmalı ve onların imzaları alınmalıdır.

✓ **Tanıklarda:**

- İfade verebilecek olgunluğa ulaşmış çocukların yaşları ne olursa olsun tanık sıfatıyla kolluk tarafından dinlenmelerine kanuni engel yoktur.

MUHAFAZA ALTINA ALMA KAVRAMI ile ELKOYMA KAVRAMLARI ARASINDAKİ FARKLAR

CMK m. 123 hükmü şu şekildedir:

- [1] *İspat aracı olarak yararlı görülen ya da eşya veya kazanç müsaderesinin konusunu oluşturan malvarlığı değerleri, muhafaza altına alınır.*
- [2] *Yanında bulunduran kişinin rızasıyla teslim etmediği bu tür eşyaya elkonulabilir.*

Uygulamada kolluk kolluk kuvvetlerinin en çok karıştırdığı hususlardan birisi budur. Cumhuriyet savcısının muhafaza altına alma talimatı üzerine şahıs eşyayı rızası ile veriyorsa, bunun adı **muhafaza altına alma**'dır. Eğer şahıs eşyayı rızası ile vermiyorsa, eşya zorla şahıstan alınır ve bunun adı **el koyma** olur.

İkisinin arasındaki fark çok önemlidir. Muhafaza altına alma tutanağı tanzim edilirken eşyanın sahibinin rızası ile teslim alındığı ve muhafaza altına alındığı belirtilir ve altına eşya sahibinin **imzası mutlaka alınır**. Aksi halde şahıs tutanağı ilerde inkar ederse, yani rızasıyla değil de zorla alındığını iddia ederse, tutanakta imzası olmadığı için o delil geçerli sayılmaz. Çünkü tutanağın altında imzası yoktur. Bu nedenle muhafaza altına alma tutanağında mutlaka eşya sahibinin imzası bulunmalıdır. Eşya muhafaza altına alınmış ise, artık bunun hakim onayına sunulmasına da gerek yoktur. O yüzden bu durumda kolluğun 24 saat içinde evrakı ve eşyayı savcılığa getirme zorunluluğu yoktur.

Elkoyma ise farklı olup, eşyanın sahibinin rızası olmadan muhafazaya alınmasını ifade eder. Sahibinin rızası olmadığı için tutulacak tutanağın adı "el koyma" tutanağıdır. Bu tutanakta sahibinin imzasına gerek yoktur. Ancak bu işlem için savcılığın gecikmesinde sakınca bulunan hal nedeniyle karar vermiş olması gerekir. Verilen bu karara gerçekleştirilen el koyma işlemi savcılık tarafından elkoyma anından itibaren 24 saat içinde hakim onayına sunulması gerektiğinden, kolluğun bu evrakı ve eşyaları en kısa sürede savcılığa ulaştırması gerekir.

ÇOK TARAFLI KAVGALARDA HAZIRLANACAK OLAN ÇİZELGE

Uygulamada en çok karşılaşılan olaylardan biri de, çok taraflı kavgalardır. Bu kavga dosyalarında olaya bizzat elkoyan kolluk görevlilerinin aşağıda örneği bulunan çizelgeyi hazırlamaları soruşturmanın daha hızlı neticelenmesi için zorunlu bulunmaktadır.

Bu çizelge sayesinde, gerek kolluk birimleri, gerekse adli birimler soruşturmayı daha etkin ve hızlı soruşturabileceklerdir.

TARAFLARIN ADI ve SOYADI	SIFATLARI	YARALANMALARI	ŞİKAYET	İFADE ÖZETİ
Ahmet AK	Mağdur	BTM	Yok	Olayda kafama sopayla vuran Hasan HAS ve Ali Yılmaz'dan şikayetçi değilim.
Mehmet PAK	Müşteki	Henüz belli değil	Var	Olay sırasında kafama kürekle vuran İsmail'den şikayetçiyim
İsmail DAL	Mağdur/şüpheli	BTM	Yok	Ben kesinlikle Mehmet PAK'a kürekle vurmam. Olay sırasında bana yumruk atan Kemal'den şikayetçi değilim.
Ali YILMAZ	Müşteki/şüpheli	2.derece kemik kırığı	Var	Kavga sırasında sopayla kafama vuran Hüseyin'den şikayetçiyim. Olay sırasında ben Ahmet AK'a vurmam.
Hasan HAS	Şüpheli	----	----	Ben olay sırasında Ahmet AK'a sopayla vurdum.
Kemal CAN	Şüpheli	----	----	İsmail'e yumruk attığım iddiası doğru değildir, kabul etmiyorum.
Hüseyin TAŞ	Şüpheli	----	----	Ali Yılmaz olaydaki arbedede yaralandı. Ben onun kafasına sopayla vurmam.
Metin MERT	Tanık	----	----	Ben olay yerine geldiğimde kavga başlamıştı. Kimin kime vurduğunu olayın karışıklığında görmedim, ancak Hüseyin'in elinde sopa vardı ve sopayı ulu orta sallıyordu.

Yukarıda örneği verilen çizelge, çok taraflı (3 ten fazla taraflı) kavga dosyalarında mutlaka tanzim edilmelidir. Bu çizelgede Ahmet AK'ın mağdur sıfatına sahip olmasının nedeni olay sırasında yaralandığını iddia etmesi, ancak şikayetçi olmamasıdır. Eğer şikayetçi olsaydı müşteki sıfatına sahip olacaktı. Olay nedeniyle onun hakkında kimse şikayetçi olmadığı için, şüpheli sıfatı yoktur.

İsmail DAL ise hem olay nedeniyle kendisinin yaralandığını iddia etmekte, ancak şikayetçi olmadığını ifade etmektedir. Ona Mehmet PAK suç isnat ettiğinden aynı zamanda şüpheli sıfatı da bulunmaktadır. Bu nedenle sıfatı mağdur/şüphelidir.

Ali YILMAZ'ın ismailden farkı şikayetçi olmasıdır. Bu nedenle sıfatı müşteki/şüphelidir. Hasan, Kemal ve Hüseyin kimseden şikayetçi olmadıkları için ve kendilerine de suç isnadında bulunulduğu için sıfatları sadece şüphelidir.

Not: Bu çizelgede yaralanmasının niteliği belli olmayan Mehmet PAK'ın yaralanmasının belli olmadığı fezlekenin bir paragrafına not düşülmelidir. Örneğin *“müşteki Mehmet PAK halen Hastanesinde tedavi altında bulunduğu kati raporu tanzim edilememiştir.”* şeklinde sebebi açıklanmalıdır.

ADLİ RAPORLARDA KOLLUĞA DÜŞEN YÜKÜMLÜLÜKLER

Uygulamada adli raporların doktorlar tarafından Türk Ceza Kanunu'nda yer alan sistematığe uygun düzenlenmediği, kolluğun da bu raporlarla yetinerek tahkikat evrakını Cumhuriyet savcılığına getirdiği görülmektedir. Örneğin doktor raporlarının bazılarında yaralanmanın basit bir tıbbi müdahale ile giderilip giderilmeyeceği hususuna yer verilmediği halde kolluğun bu raporla yetindiği sık karşılaşılan durumlardandır.

Bu nedenle kolluğun rapora sevkettiği kişilerin adli raporlarını incelemeleri ve eksik veya yanlış olmaları halinde bunu ilgili doktora düzelttirmelidirler. Bu nedenle bu başlıkta adli raporların hangi hususları içermesi gerektiğine ve TCK sistematığıne ilişkin açıklamalara yer vermekte fayda vardır.

TCK m. 86 ve 87 hükümleri şu şekildedir:

TCK m. 86:

- (1) *Kasten başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.*

- (2) *Kasten yaralama fiilinin kişi üzerindeki etkisinin **basit bir tıbbi müdahaleyle giderilebilecek ölçüde hafif olması halinde**, mağdurun şikayeti üzerine, dört aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur.*
- (3) *Kasten yaralama suçunun;*
- a) *Üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe karşı,*
 - b) *Beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,*
 - c) *Kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle,*
 - d) *Kamu görevlisinin sahip bulunduğu nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,*
 - e) *Silâhla,*

işlenmesi hâlinde, şikayet aranmaksızın, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

TCK m. 87:

- (1) *Kasten yaralama fiili, mağdurun;*
- a) *Duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflamasına,*
 - b) *Konuşmasında sürekli zorluğa,*
 - c) *Yüzünde sabit ize,*
 - d) *Yaşamını tehlikeye sokan bir duruma,*
 - e) *Gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun vaktinden önce doğmasına,*
- Neden olmuşsa, yukarıdaki maddeye göre belirlenen ceza, bir kat artırılır. Ancak, verilecek ceza, birinci fıkraya giren hâllerde üç yıldan, üçüncü fıkraya giren hâllerde beş yıldan az olamaz.*
- (2) *Kasten yaralama fiili, mağdurun;*
- a) *İyileşmesi olanağı bulunmayan bir hastalığa veya bitkisel hayata girmesine,*
 - b) *Duyularından veya organlarından birinin işlevinin yitirilmesine,*
 - c) *Konuşma ya da çocuk yapma yeteneklerinin kaybolmasına,*
 - d) *Yüzünün sürekli değişikliğine,*
 - e) *Gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun düşmesine,*

Neden olmuşsa, yukarıdaki maddeye göre belirlenen ceza, iki kat artırılır. Ancak, verilecek ceza, birinci fıkraya giren hâllerde beş yıldan, üçüncü fıkraya giren hâllerde sekiz yıldan az olamaz.

- (3) *Kasten yaralamanın vücutta kemik kırılmasına veya çıkığına neden olması halinde, yukarıdaki maddeye göre belirlenen ceza, kırk veya çıkığın hayat fonksiyonlarındaki etkisine göre, yarısına kadar artırılır.*
- (4) *Kasten yaralama sonucunda ölüm meydana gelmişse, yukarıdaki maddenin birinci fıkrasına giren hâllerde sekiz yıldan oniki yıla kadar, üçüncü fıkrasına giren hâllerde ise oniki yıldan onaltı yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.*

Görüldüğü üzere kasten yaralama suçu TCK'da değişik bir sistematiğe ele alınmış, yaralanan kişinin kaç gün iş ve gücünden mahrum kaldığına dair eski TCK'daki uygulamaya son verilmiştir.

Bu nedenle adli raporlar TCK'nın bu sistemine uygun şekilde düzenlenmelidir.

Uygulamada karşılaşılan eksiklik ve yanlışlıklara örnek vererek bu eksiklik ve yanlışlıkların doktorlar tarafından yapılmasının önüne geçilmelidir. Bu örnekler şunlardır:

Örnek 1)

Doktor raporunda mağdurun vücudunda ekimozlar, sıyrıklar veya hut morarmalar olduğu belirtilmesine rağmen doktor raporunda *“tıbbi müdahaleye gerek yoktur”* ifadesi kullanılmaktadır. Böyle bir rapor doğru değildir. Çünkü mağdurun vücudunda ekimoz bulunması veya hut sıyrık bulunması halinde tıbbi müdahaleye gerek yoktur ibaresinin kullanılması çelişkilidir. Ekimoz veya sıyrık veya hut başka bir darp belirtisinden bahsediliyorsa, raporun sonuç kısmında *“meydana gelen yaralanma basit tıbbi müdahale ile giderilebilir”* veya *“meydana gelen yaralanma basit tıbbi müdahale ile giderilemez”* veya hut *“meydana gelen yaralanma nedeniyle üst kuruluşa sevki ile kati raporun muayeneden sonra sevk edildiği kuruluş tarafından verilmesi uygundur”* denmesi lazım. Özetle mağdurda darp cebir izi varsa, bu darp ve cebir izinin basit bir tıbbi müdahale ile giderilip giderilmeyeceği belirtilmeli, giderilemiyorsa ve bir üst kuruluşa sevki gerekiyorsa bu husus rapora dercedilmelidir.

Örnek 2)

Bazen adli raporlarda *“darp ve cebir izi yoktur, basit bir tıbbi müdahale ile giderilebilir”* şeklinde ibareler yer almaktadır. Bu ibareler de çelişkilidir. Darp ve cebir izi yoksa tıbbi müdahaleye de gerek yoktur demektir. Buna rağmen hem darp ve cebir izi yoktur deyip basit tıbbi müdahale ile giderilebilir demek doğru değildir. Böyle bir durumda doğru olan, *“darp ve cebir izi yoktur, tıbbi müdahale gerektirmez”* şeklinde rapor düzenlenmesidir.

Örnek 3)

Raporun kati rapor mu, yoksa geçici rapor mu olduğunun belirtilmediği durumlar vardır. Bu nedenle raporu düzenleyen hastanenin imkanları yetersiz ise ve mağdurun bir üst kuruma sevki uygun görülümüşse, düzenlenecek rapor, geçici rapordur. Eğer mağdurun muayenesi ve tedavisi hastane imkanları ile giderilmişse ve bir üst kuruma sevkine gerek görülmemişse, düzenlenecek rapor kati rapordur. Raporun kati rapor olup olmadığı mutlaka rapora yazılmalıdır. Aksi durumda kolluk bu hususu düzeltmelidir.

Usulüne uygun düzenlenmiş adli raporlara aşağıdakileri örnek gösterebiliriz. Bu raporlar TCK'ya uygun şekilde düzenlenmiştir.

ÖRNEK 1:

 T.C. SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ ARAŞTIRMA VE UYGULAMA HASTANESİ ADLI TIP ANABİLİM DALI	
Rapor No: 2007/...	Rapor Tarihi: 10.10.2007
Konu :Ateşli silah yaralanması	Rapor Saati : 11:30
İlgi :Dazkırı Cumhuriyet Başsavcılığı'nın tarih, 2007/ Soruşturma sayılı yazısı.	
DAZKIRI CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞINA	
Başsavcılığınızın tarih, 2007/... Soruşturma yazısı ile tarihinde maruz kaldığı ateşli silah yaralanmasının yaşamını tehlikeye sokan bir duruma neden olup olmadığı, basit bir tıbbi müdahaleyle giderilebilecek nitelikte olup olmadığı, vücudunda kemik kırığına neden olup olmadığı, neden olmuş ise hayat fonksiyonlarındaki etkisinin ne olduğu, duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflamasına ya da yitirilmesine ve yüzde sabit iz neden olup olmadığı hususlarında kesin rapor düzenlenmesi istenen :Eli doğumlu hakkında düzenlenmiş ekli Başmakçı Devlet Hastanesinin 13.09.2007 tarih, 255 sayılı Adli Rapor Formu fotokopisi ile Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi KBB Servisinin 13.09.2007 tarih, 281679 sayılı Yatan Hasta Dosyasın tetkikinde, 'in 13.09.2007 tarihinde ateşli silah yaralanması sonucu getirildiği Başmakçı Devlet Hastanesinde yapılan muayenesinde; genel durumu orta şuur açık ve koopere olduğu, sol üst dudak kenarında alt dudakda içine alan 2x0,5 cm'lik lezyon, çenede sol alt kısımda 5x5 cm'lik şişlik tespit edildiği kafa grafisinde mermi çekirdeğine rastlanılmadığı ve ileri tetkik ve tedavi amacı ile sevk edildiği, 13.09.2007 tarihinde SDÜ Tıp Fakültesi Acil Servisine getirildiği burada yapılan muayenesinde genel durumu iyi, bilinci açık, koopere ve oryante olduğu, mandibula fraktürü tespit edildiği, KBB servisine devr edildiği, diabet hastası olduğu, eskiye ait trafik kazasına bağlı sağ gözde görme kaybı bulunduğu, sağ üst dudakta kurşun giriş deliği ile sol mandibula korpusu üzerinde yaygın ödem ekimoz ve kurşun çıkış deliği bulunduğu, 14.09.2007 tarihinde opere edildiği, açık redüksiyon ile mini plak vida ile tespit yapıldığı, 04.10.2007 tarihinde önerilerle taburcu edildiğinin belirtildiği kayıtlıdır. Dosyada mevcut 2 adet mandibula grafisi, 1 adet akciğer grafisi ile 1 adet maksillofasial BT'nin tetkikinde; mandibulada parçalı fraktür tespit edildi. Kafa kemiklerinde kırık, travmatik kafa içi değişim ile büyük damar lezyonu tarif edilmediğine göre, mandibulada meydana gelen parçalı kırığa neden olan yaralanmasının; SONUÇ: 1. Kişinin yaşamını tehlikeye sokan bir duruma neden OLMADIĞI, 2. Kişi üzerindeki etkisinin basit bir tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde hafif nitelikte OLMADIĞI, 3. Vücuttaki kemik kırıklarının hayat fonksiyonlarına etkisi hafif (1), orta (2-3) ve ağır (4-5-6) olarak sınıflandırıldığında şahısta saptanan kırığın; hayat fonksiyonlarını Orta (3) derecede etkileyecek nitelikte OLMUĞU, 4. Yüz sınırları içerisinde tarif edilen ateşli silah yaralanmasının yüzde sabit iz niteliğinde olup olmadığının değerlendirilebilmesi için kişinin olay tarihinden 6 (Altı) ay sonra Anabilim Dalımıza muayeneye gönderilmesi gerekeceği, 5. Çenede meydana gelen yaralanmanın duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflaması veya yitirilmesi niteliğinde olup olmadığının değerlendirilebilmesi için kişinin olay tarihinden 6 (altı) ay sonra muayeneye gönderilmesi gerekeceği kanaatini bildirir rapordur.	
Yrd.Doç. Dr. Adli Tıp Anabilim Dalı Bşk.	Arş.Gör.Dr. Adli Tıp Anabilim Dalı
	Arş.Gör.Dr. Adli Tıp Anabilim Dalı
Ekt: Başmakçı Devlet Hastanesinin tarih, ... sayılı Adli Rapor Formu fotokopisi (Toplam 3 sayfa)	

ÖRNEK 2:

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ
Adli Tıp Anabilim Dalı Başkanlığı
DENİZLİ

SAYI: 2008/1
KONU:

10/10/2008

R A P O R

İLGİ: a-) Dazkırı Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Bila tarih ve 2008/1 esas sayılı yazısı.
b-) Dazkırı 1 Nolu Sağlık Ocağı Tabipliği'nin 03/10/2008 tarih ve ... sayılı adli rapor formu.
c-) PAÜ Sağlık Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürlüğü'nün 10/10/2008 tarih ve bila sayılı yazısı.

İlgi (a) yazı ile maruz kaldığı olay nedeniyle ... hakkında kati rapor tanzimi istenmektedir.

1. ... adına Dazkırı 1 Nolu Sağlık Ocağı Tabipliği'nce düzenlenmiş ilgi (b) formunda; 03/10/2008 tarihinde darp nedeniyle başvurduğu, vital bulguların stabil, oryante, koopere olduğu, sol kaş üzerinde 1.5 cm boyunda 1-2 mm'lik genişliğinde açılma olduğu, sol göz inferior bölgede hematoma olduğu, göz polikliniğine sevk edildiği, şahsın alkolsüz olduğu kayıtlıdır.

2. ... adına Denizli Devlet Hastanesince düzenlenmiş 07/10/2008 tarih ve 2960 sayılı adli raporunda; Pamukkale Üniversitesi göz kliniğine sevk edildiği kayıtlıdır.

3. ... adına PAÜTF Hastanesi Göz Servisi tarafından 10/10/2008 tarihli Dr. ... imzalı düzenlenen poliklinik gözlem kağıdında; görme keskinliğinin sağ ve solda tam olduğu, biyomikroskopisinin sağda subkonjunktival hemoraji, solda subkonjunktival hemoraji, kortikal katarakt olduğu, fundusunun sağ ve solda (3 aynalı lens ile yırtık, hol bulunmadığı) doğal olduğu, göz içi basıncın sağ ve solda 16 mmHg olduğu, DIR:sağ-solda +/+, IIR: sağ-solda +/+ olduğu, göz hareketlerinin serbest olduğu, 2 yönlü orbita grafisinin normal olduğu, sol sunkonjunktival hemoraji tanısının konulduğu kayıtlıdır.

4. ...'nın 10/10/2008 tarihinde saat 16:57'de Adli Tıp Anabilim Dalında yapılan muayenesinde; genel durumu iyi, bilinç açık, oryante, koopere, sol kaş lateralde 2X0.3 cm'lik kurutlu abrazyon, sol göz çevresinde kırmızı ekimoz, sol gözde subkonjunktival hemoraji, sağ gözde az miktarda subkonjunktival hemoraji olduğu, görmesinde herhangi bir probleminin olmadığını ifade ettiği, diğer fizik bakışının ve sistem muayenelerinin doğal olduğu tespit edilmiştir.

SONUÇ: Darp nedeniyle Anabilim Dalı'mıza başvuran Durmuş oğlu, 1957 doğumlu ...'ın geçici adli raporu ve tıbbi evraklarının tetkiki ile muayenesinden elde edilerek yukarıya kaydedilen bilgi ve bulgulara göre şahısta mevcut arızanın;

1. Şahsın yaşamını **TEHLİKEYE SOKMADIĞI**,
2. Basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek derecede hafif nitelikte **OLDIĞI**,
3. Vücudunda kemik kırığı **BULUNMADIĞI**,
4. Konuşmasında sürekli zorluğa ve konuşma yeteneğinin kaybına neden **OLMAYACAĞI**,
5. Yüzünde sabit iz yada yüzün sürekli değişikliği niteliğinde olup olmadığının tespiti için şahsın olay tarihi üzerinden 6 (Altı) ay geçtikten sonra Anabilim Dalı Başkanlığı'mıza bizzat muayeneye gönderilmesi gerektiği,
6. Duyularından ve organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflamasına yada yitirilmesine neden **OLMAYACAĞI** kanaatlerimizi bildirir rapordur.

Dr.
Adli Tıp AD. Arş. Gör.

Uzm. Dr.
Adli Tıp AD. Öğr. Gör.

ÖRNEK 3 (Dört sayfadan oluşmakta olup, tüm boşluklar adli tabip tarafından doldurulmalıdır. Örnek olması açısından sadece sonuç kısmı doldurulmuştur.)

LÜTFEN AÇIKLAMALARA GÖRE DOLDURUNUZ

GENEL ADLİ MUAYENE RAPORU

SAĞLIK KURULUSUNUN ADI

GÖNDERİLEN RESMİ KURULUŞ

Rapor tarzının tarihi ve saati: Rapor no:

Gönderen Makam : Resmî yazı tarihi, no : / / Eşlik Eden Resmî Görevlinin Adı soyadı : Sicil no : MUAYENEYE GÖNDERİLMİ NEDENİ : ***AÇIKLAMALARA bakınız MUAYENE EDİLENİN TIBBİ KİMLİĞİ : Sagetti onirlik berran dınyarın için dınyar dınyar	MUAYENE EDİLENİN T.C. Kimlik no : Adı soyadı : Baba adı : Doğum yeri ve tarihi : / / Cinsiyeti : ☐ Kadın ☐ Erkek Mesleği :
--	---

MUAYENE KOŞULLARI *** Bu bölümün tamamı doğru ya da yanlış olarak değerlendirilmelidir.

Uygun ortam sağlandı mı ? : ☐ Evet ☐ Hayır *** Notlar:

Muayene sırasında bulunan kişiler : ☐ Tabip ve muayene edilen ☐ Güvenlik görevlisi

☐ Sağlık mesleği mensubu personel ☐ Muayene edilenin müdafi

Muayene edilenin gıysileri : ☐ Tamamen çıkartıldı ☐ Kısmen çıkartıldı ☐ Çıkartılmadı ***

MUAYENEYE ESAS OLAYLA İLGİLİ BİLGİLER *** Bu bölümün bilgileri, muayeneye giden rapor ve belgeler göre doldurulur.

OLAYIN ÖYKÜSÜ : Tarih ve saat bilgileri belirtilmelidir.

.....

.....

.....

MUAYENE EDİLENİN ŞİKAYETLERİ :

.....

.....

MUAYENE EDİLENİN TIBBİ ÖZGEÇMİŞİ :

.....

.....

Bu Rapor, EK FORMLAR DAHİL, tebliğ sayfa olup, her bir sayfa üç surettir

İmza

Sayfa - 1 -

GENEL ADLİ MUAYENE RAPORU

Muayene edilenin adı soyadı : Rapor tarihi ve no : / /

İSTENİLEN KONSÜLTASYONLAR

Konsültasyon istenilmediği ya da isteneceği konsültasyon bulguları ya da istenilen konsültasyon KONSÜLTASYON MUAYENE RAPORU formu ile yapılır. Konsültasyon bulguları, Raporun Sonuç kısmında yazılır ya da yazılır.

MUAYENE BULGULARI

Bu bölümde, hasta muayene bulguları belirtilmelidir. Genel vücutta, özellikle de muayene bulguları göre genel değerlendirme yapılır ve şu form doldurulur.

Muayene tarihi : / /

Muayene saati :

UZUVONLARI İLE İLGİLİ BULGULAR

Bütün uzuvlar göre muayene yapılır. Her uzuv için bulguları ayrı ayrı belirtilir ve muayene bulguları ayrı ayrı yazılır. Bu Raporun EK-1 UZUV ONA RAPORU formu ile ayrı ayrı yazılır. Genel vücut değerlendirilmeden önce, bu bölüm muayene önce yazılır.

☐ Baş boyun ☐ Göğüs ☐ Bütün ☐ Sirt bel ☐ Üst ekstremité ☐ Alt ekstremité ☐ Genital bölge

SİSTEM MUAYENELERİ

Bu bölümde diğer bulgularla ilgili sistem değerlendirme ve bulguları belirtilir.

☐ Merkezi Sinir S. ☐ Kalp Damar S. ☐ Solunum Sistemi ☐ Sindirim Sistemi ☐ Ürojenital S. ☐ Kas İskelet S. ☐ Duyu Organları

Genel durumu : Bilinci : Tanıyan arayıcı : Nefes : / dk

Solunum : Pupiller : İyik refleks : Tendon refleks :

PSİKIYATRİK MUAYENE

Temel psikiyatrik bulgular (muayene) her vaka için yapılır. Ayrıca muayene göre veya herhangi bir psikiyatrik bulgular değerlendirme durumunda ayrı ayrı psikiyatrik muayene yapılır veya psikiyatrik konsültasyonu istenir. Bu durumda, Raporun PSİKIYATRİK MUAYENE RAPORU formu ile yazılır.

Temel psikiyatrik muayene yapıldı

☐ Belirgin bir psikopatoloji bulgusu saptanmadı.☐ Ayrıntılı psikiyatrik muayeneye gerek duyuldu. Bu Psikiyatrik Muayene/Konsültasyon Raporu☐ Psikiyatrik konsültasyonu istendi. Bu Psikiyatrik Muayene/Konsültasyon Raporu

TETKİKLER

Bu bölümde tetkikler ayrı ayrı belirtilir.

☐ Laboratuvar ☐ Elektir graf ☐ BT / MR ☐ Ultrasonografi ☐ Biyopsi ☐ Diğer

Bu Rapor, EK FORMLAR DAHİL, toplam sayfa olup, her bir sayfa üç nüshadır

İmza

Sayfa - 2 -

GENEL ADLİ MUAYENE RAPORU

Muayene edilenin adı soyadı : _____

Rapor tarihi ve no : ____/____/____

EKLENEN KONSÜLTASYON RAPORLARI VE TIBBİ BELGE ÖRNEKLERİ

Bu Raporla eklenen Vücut Diyagramı, Konsültasyon Muayene Raporu, Psikiyatrik Muayene/Konsültasyon Raporu ve diğer tıbbi belge örnekleri aşağıdadır.

☐ Vücut Diyagramı☐ Diğer Numaralandırılmış belge belirlenir _____☐ Psikiyatrik muayene / konsültasyon Raporu (... Sayfa)☐ Konsültasyon Raporu (... Sayfa)

SONUÇ

Bu kısım, Genelde ve Herbende belirlenen hususlar dışında olarak değerlendirilir. Tıbbi belgelerine aykırı olarak belirtilen durumlar, bu raporla raporlanarak değerlendirilir. Bu raporla raporlanarak değerlendirilen durumlar, bu raporla raporlanarak değerlendirilir.

Bir başka sağlık kuruluşuna sevkine ☒ Gerek görülmüştür ☐ Gerek görülmemiştir (Gerekse ayrıntı açıklanır)
☒ Kesin rapor ☐ Durumu bildirir geçici rapor

Bilinç açık, koopere

- Sol temporal bölgede yüzeysel sıyrık mevcut
- Sağ diz üzerinde 2x3 cm ebatlarında yüzeysel ekimoz
- Hapshi felçliliği yoktur
- Basit bir fiziki müdahale ile iyileşir
- Kati (kesin) rapordur, başka sağlık kuruluşuna sevkine gerek yoktur.

MUAYENEYİ YAPAN VE RAPORU DÜZENLEYEN TABİBİN

Adı soyadı : _____ İmzası : _____

Diploma no : _____ Kurum Mührü : _____

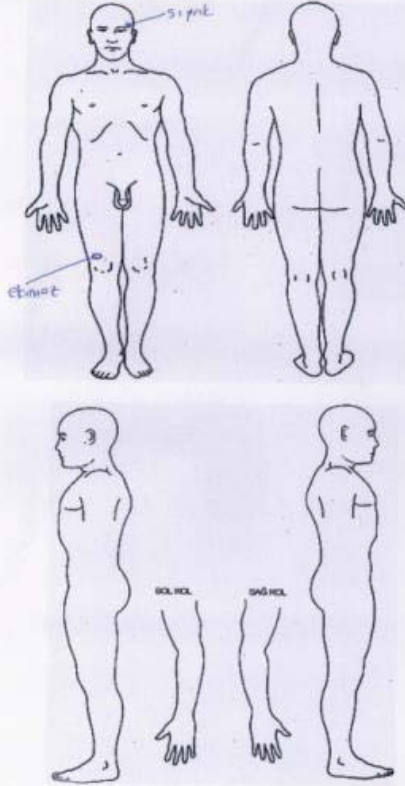
GENEL ADLİ MUAYENE RAPORU
EK FORM: VÜCUT DİYAGRAMI

(Erkekler için)

Bu Form, muayene edilen kişiye ilave olarak bir kopya sağlanarak Genel Adli Muayene Raporu (GAMR) formuna ek olarak (veya farklı) dosyalarla birlikte GAMR'da kaydedilen raporun izlenimini tamamlamak, bu diyagramda bu rapor bulguları bildirilmesini sağlar.

Muayene edilenin adı soyadı : _____

Rapor tarihi ve no : ____/____/____

Bu Rapor, EK FORMLARI DAHİL, toplam sayfa olup, her bir sayfa üç surettir

İmza

Sayfa - 4 -

BİRİNCİ BÖLÜM

**5237 Sayılı TÜRK CEZA
KANUNU'NDA YER ALAN ve
UYGULAMADA SIKLIKLA
KARŞILAŞILAN BİR TAKIM
SUÇLARDA YAPILMASI
GEREKEN İŞLEMLER**

KASTEN ÖLDÜRME OLAYLARINDA

(TCK m. 81, 82)

İLGİLİ MEVZUAT:

Madde 81 - (1) Bir insanı kasten öldüren kişi, müebbet hapis cezası ile cezalandırılır.

Madde 82 - (1) Kasten öldürme suçunun;

- a) Tasarlayarak,
- b) Canavarca hisle veya eziyet çektirerek,
- c) Yangın, su baskını, tahrip, batırma veya bombalama ya da nükleer, biyolojik veya kimyasal silâh kullanmak suretiyle,
- d) Üstsoy veya altsoydan birine ya da eş veya kardeşe karşı,
- e) Çocuğa ya da beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,
- f) Gebe olduğu bilinen kadına karşı,
- g) Kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle,
- h) Bir suçu gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak veya işlenmesini kolaylaştırmak ya da yakalanmamak amacıyla,
- i) Bir suçu işleyememekten dolayı duyduğu infialle,
- j) Kan gütme saikiyle,
- k) Töre saikiyle,

İşlenmesi hâlinde, kişi ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılır.

YAPILMASI GEREKENLER

- 1) Olayın şüphelisi yakalanmamış ise derhal yakalanmalı ve gözüaltına alınmalıdır.
- 2) Olay yeri çevrelenerek kordon altına alınmalı, olay yerine kimsenin sokulmaması, olay yerinde en ufak bir şeye dahi dokunulmaması sağlanmalı, bu önlemlere karşı koyarak kuvvet kullananlar da (savcıya sorularak) gözüaltına alınmalı, olay yerinde mevcut kolluk kuvveti yetersiz geliyorsa en yakın yerden takviye kolluk kuvveti temini sağlanmalıdır.

- 3) Olay yeri inceleme ekibinin olay yerine gelmesi ve olay yerinin mevcut düzenini bozmadan gerekli incelemelerini yapması sağlanmalı, bu kapsamda olmak üzere;
 - Olay yerinin krokisi çizilmeli, cesedin sabit noktalara olan uzaklıkları ölçülmeli,
 - Aynı şekilde soruşturma açısından önemli olan silah, bıçak vs. gibi delillerin de sabit noktalara olan uzaklıkları tespit edilmeli,
 - Olay yerinin görüntü kaydı alınmalıdır.
- 4) Ölü muayene ve otopsi işleminin yapılabilmesi için bilirkişi doktor hazır edilmelidir.
- 5) Olayın tanığı olan şahıslar tespit ve hazır edilmelidir.
- 6) Ölen tarafın yakınlarının beyanları için bu kişiler tespit ve hazır edilmelidir.

İlk planda bu işlemler adli kolluk tarafından acilen yerine getirilecektir. Daha sonra Cumhuriyet savcısının olay yerine gelmesi beklenecektir. Cumhuriyet savcısı en kısa sürede ekibini toplayarak olay yerine intikal edecektir.

Olay yerine gelen Cumhuriyet savcısı, olay yerindeki gözlemlerini bir tutanağa bağlayarak, olay yerinde bulunan tüm delillerin muhafaza altına alınmasını sağlayacaktır.

- 7) Delil niteliğine sahip olup rıza ile verilmeyen suç eşyalarına el konulması için Cumhuriyet savcısından emir alınmalıdır.
- 8) Olay yerinde gerekli incelemeleri tamamlayan Cumhuriyet savcısı, ölüm sebebini tespit etmek için ölü muayene ve otopsi işlemi için gerekli çalışmaları yapacaktır.
- 9) Ölü muayene ve otopsi işlemini tamamlayarak 'ölüm sebebi'ni tespit eden Cumhuriyet savcısı, soruşturmanın "ifade alma" bölümüne geçmelidir. Bu arada olayın niteliğine göre şüphelinin yakalanmamış olması durumunda, yakalanması için bazı yerlerde aramaların yapılabilmesi için arama izni verilmesi gerekebilir. Böyle durumlarla karşılaşılırsa gerekli arama izninin verilmesi gerekir. Bu durum sadece şüpheli veya şüphelilerin yakalanması için değil, aynı zamanda suç delillerinin (silah, bıçak, sopa vs.) elde edilebilmesi için de gerçekleştirilebilir. Örneğin yapılan araştırmada şüphelinin belli bir evde bulunduğu yönünde bir duyum alınırsa ve bu şüphe yeterli

görülürse bu evde arama yapılabilir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde konutta ve işyerinde arama yapılması için Cumhuriyet savcısı **yazılı** arama izni vermelidir. Bu nedenle kolluk görevlileri böyle bir durumda Cumhuriyet savcısını bilgilendirerek yazılı arama izni vermesini istemeleri gerekir. İşlemlerin hızlı yürümesi için kitapçığın ek kısmında yer alan arama izni formatı kullanılabilir.

- 10) Yukarıda da değinildiği üzere suçta kullanılan aletin (silah, sopa, bıçak vs.) ele geçirilebilmesi amacıyla Cumhuriyet savcisından alınacak yazılı arama kararı ile failin ev, işyeri ve aracı ile muhtemel yerlerin tespit edilerek arama yapılması değerlendirilmelidir.
- 10) Cumhuriyet savcısı adli kolluk görevlisine ifade alma talimatı vermişse, şüphelilerin ifadesi **müdafi huzurunda** alınmalıdır (Kasten öldürme suçunun cezasının alt sınırı 5 yıldan fazla olduğu için mecburi müdafi bulundurulması gerekir).
- 11) Tanıkların ifadeleri ayrıntılı olarak “bilgi sahibi” sıfatıyla alınmalıdır.
- 12) Olayın ateşli silahla gerçekleştirilmiş olması halinde, olay yerinde ele geçirilmiş silah, mermi ve kovanlar varsa, bu mermi, kovan ve silahların balistik incelemesinin yapılması için silah, mermi ve kovanlar ilgili kuruma gönderileceğinden, bunların usulüne uygun şekilde olay yeri inceleme ekiplerince dikkatli şekilde olay yerinden alınması, delillerin kaybolmamasına özen gösterilmesi gerekir. Yine bu nitelikteki bir olayda olayın şüphelilerinden **el svabı¹ alınmalı** ve incelenmek üzere ilgili kuruma gönderilmelidir. Bu el svabı incelemesi yoluyla, şüphelinin ateşli silah kullanıp kullanmadığına yönelik bulgulara ulaşılabilecektir. Yapılan çalışmalar neticesinde artıkların ateş eden kişinin ellerinde 6 saate kadar kalabildiği ortaya çıkmıştır. Bu konuda zaman çok önemlidir ve en kısa zamanda el svaplarına ulaşılmalıdır.
- 13) Failin olay sonrasında elini yıkamış olması ihtimaline binaen elbiselerinde atış artığı bulunup bulunmadığının tespiti için elbiseleri muhafaza altına alınmalıdır.

¹ Ateşli silahların ateşlenmesi sonucunda, silahı ateşleyen kişinin ellerinde mikroskobik çaplarda ateşli silah artıkları kalır. Bu artıkların kalıp kalmadığını tespit etmek için şüphelinin eli üzerinde yapılan işleme el svabı alma işlemi denmektedir.

- 14) Ateşli silahlarla kasten öldürme eylemi çok yaygındır. Olayda ateşli silah kullanılmış olması durumunda, olay yerinde ateşli silahlarla ilgili olarak silah, mermi çekirdeği ve kovan gibi önemli deliller araştırılmalıdır. Yukarıda belirtiliği gibi olay yeri bir şeritle çevrilmeli, olay yerine işi olmayan hiç kimse sokulmamalı ve olay yerinde, sistemli ve ciddiyetle gerekli incelemeler yapılmalıdır. Çevrelenen alana, kolluk kuvveti dâhil yapacağı bir iş bulunmuyorsa hiç kimse sokulmamalıdır. Olayda şüpheli şahıs tespit edilmişse ellerinin yıkanmasına ve bir yerlere sürtünmesine izin verilmeden en kısa süre içerisinde el svabı alınmalıdır. Olayın tüfek kullanılarak gerçekleştirilmiş olması veya tüfekle gerçekleştirildiğine ihtimal veriliyorsa, tüfeğin yanağa dayayaarak ateş edilmiş olacağı düşünülerek, şüphelinin her iki yanağından da swap alma işlemi gerçekleştirilmelidir.
- 15) Bunun dışında ele geçirilen silah üzerinde parmak izi olup olmadığının tespit edilmesi gerekir. Parmak izi bulunursa, gerekli işlemler yapılarak olayın failinin tespiti sağlanmalıdır.
- 16) Ele geçirilen silahın şarjörü çıkartılmalı, fişek olup olmadığı hususu ile tabancanın bulunduğu diğer önemli durumlar açık bir şekilde olay yeri tespit tutanağına not edilmelidir. Mesela, fişek yatağının dolu olup olmadığı, silahın bulunduğu sırada emniyette olup olmadığı hususları tek tek yazılmalıdır.
- 17) Olay yerinde bulunan silah, kovan ve mermi çekirdekleri bulundukları yerden alınmadan önce, olay yerinde bulundukları şekliyle fotoğraflanması gerektiği hususu unutulmamalıdır. Ayrıca olay yerinin mutlak surette şeması çizilmeli, gerekli ölçümler yapılmalı, olay yerindeki tüm ateşli silaha ilişkin bulgular(saçma, kovan, ateşleme sonucu oluşan deliklerin yerleri, çekirdek parçaları gibi) mutlaka not edilerek fotoğraflanmalı ve tutanağa bağlanması sağlanmalıdır. Örneğin, maktullerden birinin elinde silah varsa, bu pozisyon mutlaka not edilmeli ve fotoğraflanmalıdır. Sadece silahın, cesedin elinde olduğunu belirtmek yeterli olmaz, bunun ayrıca fotoğraflanması gerekir. Çünkü, silahın, daha sonra fail tarafından cesedin eline tutuşturulmuş olması ihtimali olabilir.
- 18) Olay yerinden ateşli silahlara ilişkin olarak ele geçirilen bulgular bir an önce ve elden ele dolaşmayacak şekilde düzenli olarak uygun bir

torbaya yerleştirilerek incelenmek üzere ilgili kuruma gönderilmesi için savcılığa sunulmalıdır.

- 19) Bıçak darbesi sonucu yaralama olayı meydana gelmişse, yine olay yerinin ayrıntılı incelemesi yapılarak olay yerinde söz konusu suçta kullanılan bıçak veya bıçakların bulunup bulunmadığı araştırılır. Yapılan araştırma neticesinde olay yerinde bıçak bulunduğu takdirde, üzerinden parmak izi alınmasına engel olmayacak şekilde muhafaza altına alınarak, bıçağın, cesedin neresinde bulunduğu, üzerinde ne gibi bulguların (kan, kıl, deri veya et parçası) bulunduğu tutanağa not edilir.
- 20) Olay yerinde bulunan cesede ait tüm parçaların toplanmasına dikkat ve özen gösterilmelidir. Eksik toplanması halinde ölüm sebebinin tespitinde güçlükler yaşandığı, olayın nitelendirilmesinin değişebildiği sonradan olayın ortaya çıkması halinde ilk aşamada toplanacak delillerin toplanmaması nedeniyle failin eyleminin cezasız kalabildiği, bu nedenle olay yerinde olaya ait tüm delillerin toplanmasının önem arzettiği bilinmelidir.

Faili Firar Olaylarda Yapılması Gereken Acil İşlemler:

Bazı durumlarda ölüm olayını gerçekleştiren failler kaçmak veya saklanmak suretiyle yakalanmamak isteyebilirler. Böyle ciddi bir olayda faille- rin kaçmaya çalışması mümkün ve muhtemel olan bir olasılıktır. Bu nedenle faillerin acilen ele geçirilmesi için acilen yapılması gereken işlemler vardır. Bu başlıkta bu hususlara değineceğiz.

✓ Böyle bir olayda fail veya failerin kullandıkları cep telefonlarının dinlenmesi ve sinyal bilgilerinin tespiti için mahkemeden derhal iletişimin dinlenmesi kararı alınması gerekir. Çünkü kaçan failin ailesiyle veya yakınlarıyla irtibat kurması büyük bir olasılıktır. Kimseyle irtibat kurmasa bile sinyal bilgilerinden nereye doğru kaçtığı tespit edilebilecektir. Yaşanmış bir olaya göre fail Erzurum ilinde adam öldürme suçunu işleyerek kaçır. Alınan dinleme ve sinyal bilgilerinin tespiti kararı uyarınca fail, kolluk güçlerince 2 gün içinde Van ilinin Erciş ilçesinde yakalanmıştır. Eğer böyle bir dinleme kararı olmasaydı bu kadar kısa sürede yakalanması zor olurdu. Bu nedenle derhal dinleme ve sinyal bilgilerinin tespiti kararı alınması için mahkemeden talepte bulunulmasını teminen, adli kolluk

görevlileri şüpheli veya şüphelilerin kullandıkları telefon numaralarını tespit ederek Cumhuriyet savcısıyla irtibata geçmelidir.

(Savcılığın talebi üzerine mahkemeden alınacak karar doğrultusunda iletişimin dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin tespiti sağlanacaktır. Kolluk kuvvetleri bu dinleme ve sinyal bilgilerini tespit işlemi ile baz istasyonundan failin nereye gittiğini tespit edebilecek ve yakalama işlemi ni gerçekleştirebileceklerdir.)

✓ Faili firar olaylarda savcılık tarafından yapılması gereken diğer acil iş, mahkemeden yakalama emri talep etmektir. Kasten öldürme suçu nitelikli bir suç olduğundan, şüpheli hakkında CMK m. 94 hükmü uyarınca “tutuklamaya yönelik” yakalama emri çıkarılmalıdır. Bu yakalama emri sonucunda fail görüldüğü yerde yakalandıktan sonra 24 saat içerisinde suç yeri mahkemesinin önüne çıkarılabiliyorsa çıkarılacak; aksi halde en kısa sürede suç yeri mahkemesinin önüne çıkarılmak üzere yakalandığı yere en yakın sulh ceza hakiminin önüne çıkarılarak sevk (yol) tutuklaması yapılacaktır. Gözden kaçmaması için bu husus ilgili nöbetçi Cumhuriyet savcısına hatırlatılarak yakalama emri bir an önce temin edilmelidir.

DOSYA TAKİP FORMU**(KASTEN ÖLDÜRME OLAYINDA)**

	Evet	Hayır
Şüpheli ifadesi alınmış mı?		
Ölenin 1.derece yakınları suçtan zarar gören olarak dinlenmiş mi?		
Varsa olayın tanıkları dinlenmiş mi?		
Yakalama-gözüaltına alma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Nezaret giriş-çıkışında adli rapor alınmış mı?		
Sanık karar takip formu düzenlenmiş mi?		
İfade sırasında mecburi müdafî hazır edilmiş mi?		
Yakalama işlemi yakınlarına bildirilmiş mi?		
Suç eşyası var mı?		
Olay yeri inceleme raporu var mı?		
Olay yeri görüntü kayıtları var mı?		
El svabı alınmış mı?		
Silahlı olaylarda maktulün elbiseleri alınmış mı?		
Parmak izi alınmış mı?		
Varsa mobese kayıtları CD ortamında getirilmiş mi?		

TAKSİRLE ÖLDÜRME OLAYINDA

(TCK m. 85)

İLGİLİ MEVZUAT:

Madde 85:

(1) Taksirle bir insanın ölümüne neden olan kişi, iki yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Fiil, birden fazla insanın ölümüne ya da bir veya birden fazla kişinin ölümü ile birlikte bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına neden olmuş ise, kişi iki yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

YAPILMASI GEREKENLER

- 1) Olayın şüphelisi yakalanmamış ise derhal yakalanmalıdır.
- 2) Olay yeri çevrelenerek kordon altına alınmalı ve olay yerine hiç kimse sokulmamalıdır. Olay yerinde mevcut kolluk kuvveti yetersiz geliyorsa, en yakın yerden takviye kolluk kuvveti temin edilmelidir.
- 3) Olay yeri inceleme ekibi olay yerine gelmeli ve olay yerinin mevcut düzenini bozmadan gerekli incelemelerini yapmalıdır.
- 4) Ölü muayene ve otopsi işleminin yapılabilmesi için bilirkişi doktor hazır edilmelidir.
- 5) Olayın tanığı olan şahıslar tespit edilmelidir.
- 6) Ölen tarafın yakınlarının beyanları için bu kişilerin tespit edilmesi talimatı verilmelidir.

İlk planda bu işlemler adli kolluk tarafından acilen yerine getirilecektir. Daha sonra Cumhuriyet savcısının olay yerine gelmesi beklenecektir. Cumhuriyet savcısı en kısa sürede ekibini toplayarak olay yerine intikal edecektir.

Olay yerine gelen Cumhuriyet savcısı, olay yerindeki gözlemlerini bir tutanağa bağlayarak, olay yerinde bulunan tüm delillerin muhafaza altına alınmasını sağlayacaktır.

- 7) Olay yerinde gerekli incelemeleri tamamlayan Cumhuriyet savcısı, ölüm sebebini tespit etmek için ölü muayene ve otopsi işlemi için gerekli çalışmalara başlayacaktır.
- 8) Şüphelilerin ifadeleri ayrıntılı şekilde alınmalıdır.
- 9) Tanıkların ifadeleri de ayrıntılı bir şekilde “bilgi sahibi” sıfatıyla alınmalıdır.
- 10) Olayda yaralanan kişiler de varsa bunların ifadeleri şikayetçi olmaları halinde **müşteki** sıfatıyla alınmalı, şikayetçi olmamaları halinde **mağdur** sıfatıyla alınmalıdır.
- 11) Olayda ölen kişilerin 1. Derece yakınlarına ulaşılmalı, kimlikleri tespit edilmeli ve **suçtan zarar gören sıfatıyla** ifadeleri alınmalıdır. (Genel olarak trafik kazası şeklinde gerçekleşen bu olaylarda Cumhuriyet savcısı olay yerine gitmekte, bir tutanak tutarak araçların ve yolun durumunu, cesetlerin durumunu ve diğer tüm hususları tutanağa bağlamaktadır)

Trafik kazası sonucunda meydana gelen ölümler:

Trafik kazalarında meydana gelen ölüm olaylarında tespit edilmesi gereken temel problemler vardır. Bunlar;

- Kazanın ne şekilde gerçekleştiği,
- Kazaya kimin sebep olduğu,
- Bu kazada kimlerin ne derecede kusurlu oldukları hususlarıdır.

Trafik kazası sonucu meydana gelen ölüm olaylarına ilişkin olarak yukarıdaki hususların tespit edilmesi esnasında görevlilerin yapması gereken işler vardır.

1. Kolluk Kuvvetince Re’sen Yapılabilecek İşlemler

Söz konusu işlemler şunlardır:

- Bir trafik kazası meydana geldiğinde, **adli** yönden **genel kolluk** kuvveti tarafından olaya el koyulup Cumhuriyet savcısına haber verilerek soruşturma işlemlerine başlanmalıdır (Karayolları Trafik Yönetmeliği m.154/1-a-1).

- Karayolları Trafik Yönetmeliğinin (KTY) 154/1-a-2 hükmüne göre, kaza nedenlerini, iz ve delillerini belirleyecek "Kaza Tespit Tutanağı" düzenlemek üzere de trafik zabıtasınca (polis veya jandarma), el konulur. Trafik ekibinin görev alanı dışında kalan yerler ile el koyamadığı durumlarda, trafik kaza tespit tutanağı, örneğine uygun olarak o yer genel kolluk kuvveti tarafından düzenlenir ve bir örneği o yerin trafik zabıtasına gönderilir. Bu hüküm gereğince, Cumhuriyet savcısı, trafik ekibinin olay yerine intikal edip görevlerini yapmaya başlayıp başlamadığını teyit edecektir.
- Yönetmeliğin 156/1-a-1 hükmüne göre, kaza tespit tutanağı, kaza yerinin durumu, iz ve deliller, kazaya karışan sürücüler, varsa ölü veya yaralıları, hasar veya zarar, gün ve saat ile gerekli görülen diğer hususlar belirtilmek üzere düzenlenir ve olay yerinin durumu bir krokide gösterilir.
Kaza tespit tutanağı, suçların soruşturulması ve kovuşturulmasında önemli bir yere sahip olduğundan, bu tutanaklar, titizlikle düzenlenmelidir.
- Trafik kazalarına el koyan mahalli zabıta veya doğrudan el koymuşsa trafik zabıtası personeli, can, mal ve trafik güvenliği bakımından; Karayolunu kullananlar için ek bir tehlikenin oluşmasını önlemek üzere gerekli tedbirlerin alınması ve aldırılması, varsa, yaralıların ilk yardımın yapılmasının ve yetkililerin uygun görmesi halinde bunların en yakın sağlık kuruluşuna gönderilmesinin sağlanması konularında yetkilidir (KTY m.155/1-a,b).
- Trafik kazalarında yolun trafiğe kapandığı hallerde;
Trafik zabıtası ve genel zabıta; iz ve delilleri bozmayacak şekilde belirleyip işaretledikten ve gerekli tespitleri yaptıktan sonra, karayolunu trafiğe açmaya yetkilidir. Karayolunun trafiğe kapanmasına ölümlü veya ölümle sonuçlanabilecek şekilde yaralanmalı bir kaza neden olmuş ve bu kaza can, mal ve trafik güvenliğini etkiliyor ve başka bir yoldan geçit verilemiyor ise; Cumhuriyet savcısının gecikeceğinin anlaşılması halinde, gerekli işaretleme ve tespitler yapılarak durum bir tutanakla tespit edildikten sonra yol trafiğe açılır (KTY m.154).

2. Genel İtibariyle Cumhuriyet Savcısının Talimatı Üzerine Yapılması Gereken İşlemler

Ölümlü neticelenmiş bir trafik kazası haberini alan Cumhuriyet Savcısının vereceği talimatlar aşağıdaki gibi olduğundan, kolluğun bunları bilmesi gerekir:

- Kazada ölen şahıs dışında yaralı da varsa, bunların sağlık kuruluşuna sevkini yapılması (zaten bu durumda kolluk kuvveti kendiliğinden hareket ederek, yaralıları sağlık kuruluşuna sevk etmektedir),
- Olay yerine kimsenin sokulmaması, olay yerinin kontrol altına alınması,
- Duruma göre, yolun trafiğe açılması,
- Olayın şüphelilerinin tespit edilerek acilen alkol testinin yapılması,
- Olay yerinin, araçların ve diğer önemli hususların kameraya alınması ve fotoğraflarının çekilmesi,

Olay yerinde yapılacak incelemelerde, delil elde etme bakımından genel olarak aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir;

a) Yol Durumunun İncelenmesinde Dikkat Edilecek Hususlar

Kazanın meydana geldiği yolun durumu, kişilerin kusurlarını tespit açısından çok önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle kazanın meydana geldiği yolun anayol mu tali yol mu olduğu, tek yönlü mü çift yönlü mü olduğu, yolun genişliği, yolun niteliği (asfalt, beton, toprak vs), yolda aydınlatma cihazlarının bulunup bulunmadığı, aydınlatma cihazı bulunuyorsa bunun aydınlatma etkisi, araçların yolun neresinde bulundukları, mevcut yolda sollama yasağının bulunup bulunmadığı, trafik işaretlerinin neler olduğu tespit edilmeli ve tutanağa bağlanmalıdır.

Bunun dışında, hava koşulları, havanın sisli, karlı, yağmurlu vs. olup olmadığı, kazanın saat kaçta gerçekleştiği (gece ve gündüz ayrımı yapmak için), kazaya neden olabilecek dış etkenlerin bulunup bulunmadığı, bulunuyorsa bunların tespiti ve tutanağa not edilmesi gerekir.

Yol üzerinde araç lastiklerinin frene bağlı izlerin bulunup bulunmadığı, bu izlerin nereden başladığı, araçlarla bu izin başladığı nokta arasındaki mesafe, bu izlerin yönü, doğrultusu (düz mü yoksa kıvrımlı mı oldukları vs.) gibi hususların iyice araştırılarak tutanağa bağlanması gerekir.

b) Araçlardan Kaynaklanan ve Yol Üzerine Savrulan Parçalar

Kazaya karışan araçların kaporta ve cam parçaları ile araçtan kopmuş olan teker vb parçaların hangi araca ait olduğu da belirtilerek, çarpışma ve sabit noktaya olan mesafelerinin tespit edilerek olay tutanağına yazılması ve krokide gösterilmesi lazımdır. Ayrıca, dökülmüşse araçların radyatör sıvısı, yakıt, diferansiyel ve fren yağının döküldüğü yerin, çarpışma noktası ve araçlar ile seçilen sabit noktaya olan mesafesinin tespit edilerek tutanağa yazılması gerekir. Keza bazı kazalarda, tekerlerin patlaması veya yerinden fırlaması sonucu jantın yol zemini üzerinde iz bıraktığı görülür. Tekerin kazadan önce mi yoksa kaza neticesi mi patladığının ya da çıktığının belirlenmesi açısından özellikle bu izlerin bulunduğu yerin çarpışma noktasından önce mi yoksa sonra mı başladığı ve çarpışma noktasına olan mesafesi tespit edilmelidir. Kaza yerindeki kan izlerinin bulunduğu yerler de belirlenip tutanağa ve krokiye geçirilmelidir².

c) Kazaya Karışan Araçların İncelenmesi

Günlük hayatta, kazaya karışan araç sürücülere, genelde kendilerini haklı çıkarmak için savunma içgüdüsüyle doğruyu söylemeyebilmektedirler. Örneğin hızlı gittiği için önündeki aracın yavaşlaması üzerine, hızın verdiği etkiyle önündeki araca çarptığı halde, “önümdeki araç aniden kazık fren yaptı, ben de kurtaramayarak vurdum” gibisinden ifadelerle, kendini haklı çıkarabilmektedir. Yine bunun gibi, bir sürücü, alkolü bir şekilde veya yanlış sollama ile veyahut aşırı hızla giderken, kontrolü kaybedip karşıdan gelen araca çarpması ve karşı tarafın yaralanmasına veya ölmesine neden olması halinde, “frenler tutmadı, rot çıktı vb” yalanlarla kendini savunmaya kalkışabilir. Hatta ve hatta, bu yalanlardan birini ispatlamak için, örneğin patlamamış bir tekeri patlatarak, “teker patladı” diyebilir. İşte bu yalanlara mahal vermemek, başkalarının ve kamunun hakkını korumak için gerekli incelemeler titizlikle yapılmalıdır. Bu bakımdan kazaya karışan araçların ilişkin olduğu şahısların beyanlarına her zaman şüpheyile bakılmalı, olay bütün yönleriyle derinlemesine irdelenmelidir.

² **KAYMAZ**, Seydi/ **GÖKCAN**, Hasan Tahsin, 5237 , Sayılı Türk Ceza Kanununda Taksirle Adam Öldürme ve Yaralama Suçları, Ankara 2006, s. 268.

Bu açıklamadan sonra araç üzerinde yapılacak incelemeye geçelim.

Olaydaki delillerin tespit edilmesi ve kusur oranının saptanması açısından kazaya karışan veya karıştığı iddia edilen araçlar üzerinde gerekli incelemeler yapılmalı, araçların cins, marka, model, plaka, renk gibi ayırıcı özellikleri tutanağa işlenmelidir. Yine, aracın otomobil olması halinde araçta kaç kişinin bulunduğu, yük aracı ise, yüklü olup olmadığı, yük varsa bunun yaklaşık oranı, araçlarda hangi bölgelerde hasar bulunduğu hususları da not edilmelidir³. Kabaca bakışla tespit edilebilen bu unsurlardan sonra, araçların diğer aksamaları ayrıntılı olarak incelenmelidir. Dolayısıyla, araçların fren, tekerlek, vites kutusu, direksiyon, rot, lamba ve diğer aksamalarını inceleyelim.

– **Frenlerin İncelenmesi:** Bildiğimiz gibi frenler, el ve ayak freni olarak aracın hızını düşürmekte veya duran aracı, durduğu yerde sabitlemek görevi görürler. Aracın frenlerinin incelenmesindeki en büyük amaç, söz konusu araç veya araçların sürücülerinin, “fren patladı” şeklindeki iddialarını karşılamaktır. Frenin kazadan önce veya en azından kaza sırasında patlayıp patlamadığını anlamak için, fren, ayak pedalından itibaren fren borusundaki çatlama veya kırılmalar incelenir. Hidrolik fren söz konusuysa ve frenin patladığı iddia ediliyorsa, aracın durduğu yere kadar yağın damlacıklar halinde akmış olduğu görülür. Bu patlamada tekerlekler kilitlenmediği için, yol üzerinde fren veya kayma izlerine rastlanmaz. Eğer fren kazadan sonra yapay olarak patlatılmışsa, akan yağlar, aracın bulunduğu yerde bir küme halinde toplanır. Yine bir başka ölçü, hidrolik frenlerde fren patlamışsa, fren pedalı pompalandığında hidrolik yağ birden ve tamamen fışkırır ve artık boruda yağ kalmaz. Eğer fren patlaması yapay olarak gerçekleştirilmişse, fren pedalı pompalandığında yağın fışkırdığı gözlenir⁴.

– **Tekerleklerin İncelenmesi:** Araçların incelenmesinde, tekerlekler önemli bir yer tutar. Olay yerinde araçların tekerleklerine bakılmalı, patlak iseler, olaydan önce mi, sonra mı patladığı hususu araştırılmalıdır.

³ KAYMAZ/GÖKCAN, s. 268, 269

⁴ GÜNAY, Erhan, Uygulamada Trafik Kazalarında Sorumluluk(Hukuk-Ceza), Ankara 2000, s.37.

Teker, kazadan önce patladığında, araç, patlayan tekerin yönüne doğru hareket eder. Eğer araç patlamış olan tekerin bulunduğu tarafa doğru yol almışsa, tekerin kazadan önce patladığı sonucuna ulaşmak için bir delil teşkil edebilir. Tekerlek, kazadan önce patlamışsa ve tekerlek üzerinde yol alınmışsa, tekerlekte oluşacak yırtık, düzgün olmaz.

Patlayan lastiklerin havasının azalması, jantların da yola sürtünmesi sonucunu doğuracağından, yolda jant izlerinin görülmesi de mümkündür⁵.

Ölümlü kaza (muhtemel ölümün gerçekleşeceği kaza)'larda patlayan tekerin teknik kusur incelemesi yapılması kapsamında sökülmesi ve emenate alınması için Cumhuriyet Savcısının talimatının alınması gerekir.

– **Vites Kutusunun İncelenmesi:** Kaza sonrasında, aracın vitesi nin durumuna bakılarak aracın hızı hakkında bir sonuca ulaşılabilir.

Hızın tespitine ilişkin Bilirkişi raporu alınmasının yanı sıra vites kutusu ve hız göstergesinin fotoğraflanmasının yapılması gerekir.

– **Direksiyon Durumunun İncelenmesi:** Direksiyonun arızalanması halinde, rotlara ve tekerleklerle yön verilemeyeceğinden, direksiyonda arıza olup olmadığının incelenmesi gerekir. Direksiyonun kilitlenmesi durumunda direksiyonu döndürmek mümkün değildir. Böyle bir durum gerçekleşmişse, bu durum kazaya sebebiyet verebilir. Dolayısıyla aracın incelenmesinde bu hususa da dikkat edilmelidir.

Kaza sonrası araçtan fırlayan kişilerin durumunun tespiti ile kaza sırasında sürücünün tespiti açısından delillerin incelenerek araçta yapılacak tespitlere göre sürücü/yolcu olup olmadığı hususunda tutanaklara derc edilmesi ve bu durumun fotoğraflanması hususu önem arz etmektedir⁶.

– **Rotların İncelenmesi:** Rotlar, direksiyona bağlı tekerleri kumanda eder. Rotların çıkması halinde, tekere hâkimiyet kaybolacağından, araç, kontrolsüz bir şekilde yoldan çıkarak devrilebilir yahut başka araçlarla çarpışarak kazaya sebebiyet verebilir. Rotların kazadan önce mi yoksa kazaya teknik arızanın sebep olduğu süsü verilmek amacı ile

⁵ GÜNAY, s. 39

⁶ KAYMAZ/GÖKCAN, s. 270, 271.

sonradan mı çıktığının belirlenmesi için rotların incelenmesi lazımdır. Çarpışma anından önce rotların çıkması halinde, rot çubuklarında ve rot başında ezilme, çizilme ve zedelenmeler meydana gelir. Kaza süsü vermek amacıyla ise rot başındaki rot civatasına vurularak çıkarılması lazımdır ve bu durumda darbe izlerinin olduğu yerde bir parlaklık meydana gelir. Bu gibi hallerde rotların kazadan sonra yapay şekilde çıkarıldığından şüphelenmek gerekir.

- **Lambaların İncelenmesi:** Lambalarla ilgili savunmaları karşılamak için, gerçek durum araştırılmalı, lambaların çalışır vaziyette olup olmadıkları kontrol edilerek tutanağa bağlanmalıdır.

- **Aracın İç Kısımının İncelenmesi:** Aracın içerisinde kabaca incelenmesi yapılarak, sürücünün, kazadan önce alkol alıp almadığını ispatlamaya yarayacak içki şişesi, içki kokusu vs. hususların bulunup bulunmadığı gözlemlenerek tutanağa bağlanmalıdır.

d) Araç Sürücülerinin İncelenmesi

2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu m.48/1 hükmüne göre, Uyuşturucu veya keyif verici maddeleri almış olanlar ile alkollü içki almış olması nedeniyle güvenli sürme yeteneklerini kaybetmiş kişilerin kara yolunda araç sürmeleri yasaktır. Dolayısıyla meydana gelmiş kazada, sürücünün, kazadan önce alkol alıp almadığının kontrol edilmesi gerekir. Alkol kontrolü yapılırken, promil cinsinden belirlenmesi soruşturma açısından önemlidir. Aksi takdirde, doktorlar, genellikle ‘alkollüdür’ ya da ‘alkolsüzdür’ şeklindeki bir ifadeyle yetinmekte, alkolün ne derecede alındığını gösteren ifadeler kullanmamaktadırlar. Dolayısıyla, meydana gelen trafik kazasında, en kısa süre içerisinde, promil cinsinden alkol testi yapan cihazlarla sürücünün alkol testi yapılmalıdır. Araya uzun bir zaman girdikten sonra yapılacak alkol testi sağlıklı olmayacağından, alkol testinin en kısa sürede yapılması gerekir.

Aynı şekilde, sürücünün doktora sevkı ile, kazadan evvel uyuşturucu madde kullanıp kullanmadığını tespiti yönelik kesin rapor alınmalıdır.

3. Trafik Kazalarında Kusurun Belirlenmesi

Trafik kazalarında meydana gelen ölüm veya yaralanma neticesinde, bu neticeye sebep olanların cezalandırılmaları için, bu kişilerin olaydaki kusurlarının belirlenmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Kusur oranını

tain etmek için somut olayın özellikleri ayrıntılı bir şekilde incelenmelidir.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununda ve Karayolları Trafik Yönetmeliğinde sürücülerin asli kusurlu sayıldığı haller düzenlenmiştir. Söz konusu haller, Karayolları Trafik Kanununun 84. maddesinde; Karayolları Trafik Yönetmeliğinin ise 157. maddesinde düzenlenmiştir. Sürücünün kusuru, bu maddelerde düzenlenen kusurlardan birine girmiyorsa ve söz konusu kanun ve yönetmeliğin diğer kurallarını ihlal ediyorsa, tali kusurlu olduğu sonucuna varılır.

a) Trafik Kazalarında Asli Kusurlu Sayılan Haller ve Sürücü Kusurlarının Tespiti

Trafik kazalarında asli kusurlu haller, 2918 sayılı kanunun 84 ve yönetmeliğin 157. maddesinde şu şekilde belirtilmiştir;

- 1) Kırmızı ışıklı trafik işaretinde veya yetkili memurun dur işaretinde geçme,
- 2) Taşıt giremez trafik işareti bulunan karayoluna veya bölünmüş karayolunda karşı yönden gelen trafiğin kullanıldığı şerit, rampa ve bağlantı yollarına girme,
- 3) İkidenden fazla şeritli taşıt yollarında karşı yönden gelen trafiğin kullandığı şerit veya yol bölümüne girme,
- 4) Arkadan çarpma,
- 5) Geçme yasağı olan yerlerden geçme,
- 6) Doğrultu değiştirme manevralarını yanlış yapma,
- 7) Şeride tecavüz etme,
- 8) Kavşaklarda geçiş önceliğine uymama,
- 9) Kaplamanın dar olduğu yerlerde geçiş önceliğine uymama,
- 10) Manevraları düzenlenen genel şartlara uymama,
- 11) Yerleşim birimleri dışındaki karayolunun taşıt yolu üzerinde, zorunlu haller dışında park etme ve duraklama ve her durumda gerekli tedbirleri almama,
- 12) Park için ayrılmış yerlerde veya taşıt yolu dışında kurallara uygun olarak park edilmiş araçlara çarpma.

Asli kusurlu hareketleri yapanların, bu hareketi yapmalarına, zorlayıcı bir başka hareket veya durumun varlığı açıkça tespit edilmedikçe kusur oranları düşürülemez.

Asli kusurlu hareketin birden fazla sürücü tarafından yapıldığı hal-lerde de kusurun paylaştırılması usulü uygulanır.

Trafik kazalarında kusur tespiti yapılırken 765 sayılı Eski Ceza Ka-nunu döneminde yapılan 8 üzerinden kusur hesaplama yöntemi, yeni kanunumuzla terkedilmiştir. Her ne kadar Karayolları Trafik Yönetme-liğinin 157. maddesi, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun ilgili hükümle-rine uyarlanmamış ise de, artık yeni kanun gereğince, düzenlenen ra-porlarda kusur oranları ifade edilmeyecektir. Yani sürücü kusurlarının tespiti yapılırken, artık 8 üzerinden kusur tespiti yapılmayacak, sür-cünün kusuru matematiksel olarak hesaplanamayacaktır. Nitekim TCK'nın 22. maddesinin gerekçesi de bu doğrultudadır. Gerekçeye gö-re, Taksirle işlenen suçlardan dolayı kusurluluk, bir değerlendirmeye ancak olay hâkimi tarafından yapılabilir. Bu nedenle, taksirden dolayı kusurluluğun **matematiksel olarak ifadesi mümkün değildir**. Ancak, normatif değerlendirmeye hâkim tarafından belirlenen kusurluluk göz önünde bulundurulmak suretiyle, suçun cezasında belli bir oranda indirim yapılabilir. Taksir dolayısıyla kusurun belirlenmesi **normatif bir değerlendirmeyle** mümkün olmakla birlikte, somut olayda dikkat ve özen yükümlülüğünün ihlâl edilip edilmediğinin belirlenmesi açı-sından bilirkişi incelemesi yaptırılabilir. Ölüm veya yaralanma ile so-nuçlanan bir trafik kazasında, sürücülerin trafik kurallarına uyup uy-madıklarının, hangi trafik kuralının ne suretle ihlâl edildiğinin, trafiğe çıkarılan aracın teknik bakımdan herhangi bir arızasının olup olmadı-ğının belirlenmesi açısından da bilirkişi incelemesi yapılabilir. Ancak, bu durumlarda, bilirkişinin yapacağı inceleme, işin tekniği ile sınırlı olmalıdır. Bunun dışında, bilirkişi tarafından münhasıran hâkimin yet-kisinde bulunan kusurluluk konusunda herhangi bir değerlendirme yapılmamalıdır. Aksi yöndeki tutum, bilirkişilik görevinin sınırını aş-mayı ve hâkimin yerine geçmeyi ifade eder. Hâkim, bu teknik veriler çerçevesinde somut olayda failin kusurlu olup olmadığını takdir ede-cektir. Failin kusurlu bulunması durumunda, kusurun ağırlığı ve diğer sebepleri de göz önünde bulundurmak suretiyle suçun kanuni tanı-mındaki cezanın alt ve üst sınırı arasında bir cezaya hükmedecektir.

Birden fazla kişinin taksirle işlediği suçlarda herkes kendi kusuru göz önünde bulundurulmak suretiyle sorumlu tutulur. Taksirli suçun kanuni tanımında belirlenen netice birden fazla kişinin karşılıklı olarak işledikleri taksirli fiiller sonucunda gerçekleşmiş olabilir. Örneğin bir trafik kazasında sürücü ile yaya veya her iki sürücü de taksirle hareket etmiş olabilir. Bu gibi durumlarda neticenin oluşumu açısından her kişinin taksirli fiili dolayısıyla kusurluluğu bir diğerinden bağımsız olarak belirlenmelidir.

b) Trafik Kazalarına Karışan Sürücüler Dışındaki Kişilerin Kusurlarının Tespiti

Trafik kazalarında mağdur, ölen, yolcu ve yaya gibi trafik güzergahında bulunan kişilerin de kusurları varsa tespit edilmelidir. Bu şahısların kusurları tayin edilirken, trafik mevzuatı, yaşam tecrübesi ve kendilerinden beklenen dikkat ve özeni gösterip göstermedikleri hususları dikkate alınır. Bilirkişiler de, rapor tanzim ederken, bu şahısların da kusurlu hareketlerine değinmelidir. Örneğin, araçlar için yeşil, doğal olarak kendisi için de kırmızı ışık yanan yaya, buna rağmen 'ben geçebilirim' düşüncesiyle hareket edip araçların önünden geçmek isterken aracın çarpmasına maruz kalmasında kusurlu olduğu açıktır⁷. Yine bunun gibi üst geçit olmasına rağmen üst geçidi kullanmayarak yoldan karşı karşıya geçen yaya da, kusurlu hareket etmiştir.

Trafik kazasına karışan sürücüler dışındaki kişilerin kusur durumlarının belirlenmesi, Yönetmelikte şu şekilde belirlenmiştir:

Trafik kazalarına karışan ve sürücüler dışında kalan kişilerin kusur durumları trafik kurallarına, kısıtlama, yasaklama ve talimatlara uymadaki tutum ve davranışlara göre belirlenir.

Kaza mahallinde yapılan incelemeler sonunda tespit edilen iz ve delillere ilave olarak kazaya karışanların olay hakkındaki ifadeleri ile varsa şahit ifadeleri, kusur tayininde dikkate alınır.

⁷ KAYMAZ/GÖKCAN, s. 285.

DOSYA TAKİP FORMU

(TAKSİRLE ÖLDÜRME OLAYINDA)

	Evet	Hayır
Şüpheli ifadesi alınmış mı?		
Mağdurların beyanları alınmış mı?		
Varsa olayın tanıkları dinlenmiş mi?		
Ölenin 1.derece yakınları suçtan zarar gören olarak dinlenmiş mi?		
Yakalama-gözaltına alma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Sanık karar takip formu düzenlenmiş mi?		
Yakalama işlemi yakınlarına bildirilmiş mi?		
Uzlaşma formu tanzim edilmiş mi?		
Sürücülerin alkol raporları alınmış mı?		
Suç eşyası var mı?		
Olay yeri inceleme raporu var mı?		
Olay yeri görüntü kayıtları var mı?		
El svabı alınmış mı?		
Silahlı olaylarda maktulün elbiseleri alınmış mı?		
Parmak izi alınmış mı?		
Mağdurların adli raporları alınmış mı?		
Varsa mobese kayıtları CD ortamında getirilmiş mi?		
Kaza tespit tutanağı düzenlenmiş mi?		

KASTEN YARALAMA OLAYLARINDA

(TCK m. 86, 87)

İLGİLİ MEVZUAT:

Madde 86 - (1) Kasten başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Kasten yaralama fiilinin kişi üzerindeki etkisinin basit bir tıbbi müdahaleyle giderilebilecek ölçüde hafif olması halinde, **mağdurun şikayeti üzerine**, dört aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur.

(3) Kasten yaralama suçunun;

- a) Üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe karşı,
- b) Beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,
- c) Kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle,
- d) Kamu görevlisinin sahip bulunduğu nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,
- e) Silâhla,

İşlenmesi hâlinde, şikayet aranmaksızın, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Madde 87 - (1) Kasten yaralama fiili, mağdurun;

- a) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflamasına,
- b) Konuşmasında sürekli zorluğa,
- c) Yüzünde sabit ize,
- d) Yaşamını tehlikeye sokan bir duruma,

e) Gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun vaktinden önce doğmasına,

Neden olmuşsa, yukarıdaki maddeye göre belirlenen ceza, bir kat artırılır. Ancak, verilecek ceza, birinci fıkraya giren hâllerde üç yıldan, üçüncü fıkraya giren hâllerde beş yıldan az olamaz.

(2) Kasten yaralama fiili, mağdurun;

- a) İyileşmesi olanağı bulunmayan bir hastalığa veya bitkisel hayata girmesine,
- b) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin yitirilmesine,
- c) Konuşma ya da çocuk yapma yeteneklerinin kaybolmasına,
- d) Yüzünün sürekli değişikliğine,
- e) Gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun düşmesine,

Neden olmuşsa, yukarıdaki maddeye göre belirlenen ceza, iki kat artırılır. Ancak, verilecek ceza, birinci fıkraya giren hâllerde beş yıldan, üçüncü fıkraya giren hâllerde sekiz yıldan az olamaz.

(3) Kasten yaralamanın vücutta kemik kırılmasına veya çıkığına neden olması halinde, yukarıdaki maddeye göre belirlenen ceza, kırık veya çıkığın hayat fonksiyonlarındaki etkisine göre, yarısına kadar artırılır.

(4) Kasten yaralama sonucunda ölüm meydana gelmişse, yukarıdaki maddenin birinci fıkrasına giren hâllerde sekiz yıldan oniki yıla kadar, üçüncü fıkrasına giren hâllerde ise oniki yıldan onaltı yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

YAPILMASI GEREKENLER

- 1) Şüphelilerin yakalanması ve savunmalarının alınması gerçekleştirilmelidir. İfadede olayı gördüğü belirtilen kişilerin bilgi sahibi sıfatıyla ifadeleri alınmalıdır. Şüphelilerin 18 yaşını doldurmamış olması halinde ifadesi kolluk tarafından alınamayacaktır.
- 2) Mağdur olanlar (daha doğrusu kasten yaralamaya maruz kaldığını iddia edenler) derhal rapora sevk edilmelidir (kolluk görevlisi, şahsın yaralandığına dair beyanına inanmasa dahi rapora sevk etmelidir. Çünkü rapor sonucunda şahsın doğru söyleyip söylemediği anlaşılacaktır).
- 3) Şüphelilerin alkollü olması halinde, saldırgan sarhoşluğa ilişkin idari yaptırım (Kabahatlar Kanunu md. 35 hükmü) açısından da bunların alkollü olup olmadığının tespiti için rapora sevk edilmesi gerekir. Keza gözaltına alma işlemi gerçekleştirilecekse, nezarete almadan önce şüphelinin doktor raporu alınmalıdır (Yakalama ve Gözaltına Alma Yönetmeliği m.9).
- 4) Mağdurların ifadeleri alınmalıdır. İfadede olayı gördüğü belirtilen kişilerin bilgi sahibi sıfatıyla ifadeleri alınmalıdır. Suçun, TCK m.86/2 fıkrasında kalan suçlardan olması halinde, şikâyetçi olup olmadığı ve uzlaşmak isteyip istemediği hususları sorulmalıdır. TCK m.86/1 kapsamındaki yaralanmada dahi uzlaşma hususu sorulmalıdır.
- 5) Mağdurun 18 yaşından küçük olması halinde, beyanının avukat huzurunda alınması sağlanmalıdır.
- 6) Olay yeri görgü tespit tutanağı düzenlenmeli, suçta kullanılan eşyaların bulunduğu yeri gösteren basit kroki evraka eklenmelidir.

- 7) Suçta kullanıldığı tespit edilen silah, bıçak, taş, sopa vb. aletlerin tek tek tespit edilip muhafaza altına alınması sağlanmalıdır. Burada unutulmaması gereken bir husus, şüpheli veya diğer bir kişinin, suçta kullanıldığı iddia edilen materyali **kendi rızası** ile vermemesi durumunda **elkoyma** (5271 CMK m.127) işleminin uygulanacağıdır. Eğer suçta kullanılan bu materyaller, söz konusu kişiler tarafından rıza ile veriliyorsa, yapılacak işlem, elkoyma işlemi değil, **muhafaza altına alma** (5271 CMK m.123) işlemidir. Bu iki işlem arasında fark vardır. Eğer işlem elkoyma işlemi ise, bu işlemin 24 saat içerisinde hâkimin onayına sunulması gerektiğinden kolluk evrakı derhal tanzim ederek savcılığa getirmelidir. Aksi halde elkoyma işlemi geçersiz hale gelir. Oysa muhafaza altına alma işleminde hâkim onayı söz konusu değildir.

Muhafaza altına alma tutanağında kendisinden eşya alınan kişinin de imzası bulunmalıdır. Bu husus atlanmamalıdır. Aksi halde eşya sahibi rızasının bulunmamasına rağmen eşyanın zorla alındığını iddia ederse haklı çıkar, çünkü rızayla verdiğine dair tutanakta imzası yok. Bu nedenle imza hususu önemlidir.

- 8) Suçta kullanıldığı iddia edilen eşyanın tüm araştırmalara rağmen bulunamaması halinde buna ilişkin tutanağın tanzim edilmesi istenmelidir.
- 9) Suçta kullanılan eşyanın bir konut veya işyerinde bulunduğundan şüphe ediliyorsa, gecikmesinde sakınca bulunduğu gerekçesiyle Cumhuriyet savcısının yazılı emri alınarak buralarda arama yapılmalı, arama sonucunda suçta kullanılan eşyalar bulunmuşsa bunlara el konulmalı, bu el koyma işlemi 24 saat içinde hâkim onayına sunulmak üzere savcılığa intikal ettirilmelidir.
- 10) Şüpheli 12 yaşından küçük ise ve suç 1 sene veya daha fazla hapis cezasını içermiyorsa yakalama yapılmamalı. Suç 1 sene veya daha fazla hapis içeriyorsa yakalama yapılmalı, fakat sadece kimliği tespit edilmeli ve ifadesi alınmadan serbest bırakılmalıdır.
- 11) Somut olayda ateşli silah kullanıldığı iddiası varsa,
- a) Şüphelilerin el swapları alınmalıdır.
- b) Atış yaptığı düşünülen şüphelinin olay sırasında giydiği kıyafetinin üst kısmı (Ceket, Gömlek, Kazak vb kıyafetleri) alınarak elkoyulmalı veya muhafaza altına alınmalıdır.

- c) Yine ateşli silah kullanılan olaylarda şüphelinin öldürme kastıyla mı yaralama kastıyla mı hareket ettiğini tespit açısından önemli deliller olan, olay yeri krokisi, atış mesafesi, suçta kullanılan silahın türü, kaç kez ateşlendiği, ateş edilen vücut bölgeleri, olayın nasıl gerçekleştiği ve nasıl son bulduğu gibi hususlar ayrıntısıyla belirtilmelidir.
- d) Kolluk, failin kastına yarayan tüm delilleri usulünce toplamalıdır.
- 12) Olaya tanık olan şahıslar “bilgi sahibi” sıfatıyla dinlenmelidir.
- 13) Şüpheli veya şüphelilerin üst araması yaptırılmalı, suç eşyası tespit olunursa, el koyma veya muhafaza altına alma işlemi gerçekleştirilmelidir.
- 14) Yaralanma ciddi nitelikteyse yaralının durumu sevk edildiği sağlık kuruluşundan sık sık öğrenilmeli ve Cumhuriyet savcısıyla kurulacak irtibata göre bu bilgi aktarılmalıdır.
- 15) Çok taraflı kavgalarda kitapçığın ilk kısımlarında belirtilen **çizelge mutlaka çizilmelidir.**
- 16) Adli raporlarda kolluğun dikkat edeceği hususlara ilişkin kitapçığın giriş kısmına dikkat edilmeli, raporların eksik veya yanlış düzenlenmesi halinde bu eksiklik giderilmelidir.
- 17) Taraflardan Can güvenliği tehlikesi bulunup bulunmadığının ifadede belirlenerek talep olması halinde Valilik Makamı veya Kaymakamlıktan talep yazısının Cumhuriyet Savcısına iletilmesi ve yasal gereğinin takibi

Aile İçinde Meydana Gelen Kasten Yaralama Suçlarında Yapılması Gereken Ekstra İşlemler:

- ✓ Şiddet mağdurunun ifadesi alındıktan sonra kadın konuk evinde kalmak istemediğini beyan etmesi halinde şiddet uygulayan şüphelinin konutta olmaması kaydıyla bildirdiği adrese intikali sağlanmalıdır.
- ✓ Şüphelinin doktor raporunun alınması, alkollü olup olmadığının tespiti, ifadesinin alınması işlemi yapılmalıdır.
- ✓ Aile içinde meydana gelen kasten yaralama veya başka şiddet eylemlerinde 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’un 3. Maddesi uyarınca mülki

amire ve belli koşullarda kolluk amirine bazı yetkiler verildiğinden, bunların olaya uygun düşenleri uygulanmalıdır.

- ✓ 6284 Sayılı Yasanın 3. maddesi ve yönetmeliğinin 10. maddesi uyarınca şiddet mağdurunun can ve beden bütünlüğüne olası saldırıların önlenmesi amacıyla koruyucu tedbir kararı alınmalıdır. Koruyucu tedbir kararının, kararın alındığı tarihi takip eden ilk iş günü içerisinde mülki amir onayına sunularak şiddet mağduruna tebliği yapılmalıdır.
- ✓ 6284 Sayılı Yasanın 5. maddesi kapsamında gecikmesinde sakınca bulunması halinde kolluk amirince A, B, C ve D bentlerinde belirtilen önleyici tedbir kararlarından biri ya da bir kaçısı alınmalıdır. Kararın şiddet mağduru ve şiddet uygulayan şüpheliye tebliği yapılmalıdır.
- ✓ 6284 Sayılı Yasanın 5. Maddesi uyarınca önleyici tedbir kararı, en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk iş günü içerisinde hakim onayına sunulmalıdır.
- ✓ Gecikmesinde sakınca bulunmaması halinde şiddet uygulayan hakkında 6284 Sayılı Yasanın 5. Maddesi uyarınca önleyici tedbir talebi Nöbetçi Aile Mahkemesinden yapılarak gerekli karar alınacaktır.
- ✓ 6284 Sayılı Yasanın 3. Maddesi ve yönetmeliğin 10. Maddesi uyarınca hakkında geçici koruma kararı alınan şiddet mağdurunun can ve beden bütünlüğüne yönelik saldırıların önlenmesi ve 6284 Sayılı Yasanın 5. Maddesi (b) bendi uyarınca yaklaşmama tedbirinin infazı amacıyla bir haftayı geçmemek koşuluyla mutad sürelerle konutunda kolluk görevlilerince gerekli kontroller yapılmalıdır.

DOSYA TAKİP FORMU

(KASTEN YARALAMA OLAYINDA)

	Evet	Hayır
Şüpheli ifadesi alınmış mı?		
Mağdurların beyanları alınmış mı?		
Varsa olayın tanıkları dinlenmiş mi?		
Yakalama-gözaltına alma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Sanık karar takip formu düzenlenmiş mi?		
Yakalama işlemi yakınlarına bildirilmiş mi?		
Uzlaşma formu tanzim edilmiş mi?		
Suç eşyası var mı?		
Olay yeri inceleme raporu var mı?		
Olay yeri görüntü kayıtları var mı?		
Ateşli silahlı olaylarda el svabı alınmış mı?		
Mağdurların adli raporları alınmış mı?		
Varsa mobese kayıtları CD ortamında getirilmiş mi?		
Aile içi şiddet olayında gerekli tedbirler uygulanmış mı?		

TAKSİRLE YARALAMA OLAYLARINDA

(TCK m.89)

İLGİLİ MEVZUAT:

Madde 89 - (1) Taksirle başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Taksirle yaralama fiili, mağdurun;

a) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflamasına,

b) Vücudunda kemik kırılmasına,

c) Konuşmasında sürekli zorluğa,

d) Yüzünde sabit ize,

e) Yaşamını tehlikeye sokan bir duruma,

f) Gebe bir kadının çocuğunun vaktinden önce doğmasına,

Neden olmuşsa, birinci fıkraya göre belirlenen ceza, yarısı oranında artırılır.

(3) Taksirle yaralama fiili, mağdurun;

a) İyileşmesi olanağı bulunmayan bir hastalığa veya bitkisel hayata girmesine,

b) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin yitirilmesine,

c) Konuşma ya da çocuk yapma yeteneklerinin kaybolmasına,

d) Yüzünün sürekli değişikliğine,

e) Gebe bir kadının çocuğunun düşmesine,

Neden olmuşsa, birinci fıkraya göre belirlenen ceza, bir kat artırılır.

(4) Fiilin birden fazla kişinin yaralanmasına neden olması hâlinde, altı aydan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(5) Taksirle yaralama suçunun soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır. Ancak, birinci fıkra kapsamına giren yaralama hariç, suçun bilinçli taksirle işlenmesi halinde şikâyet aranmaz.

YAPILMASI GEREKENLER

1) Öncelikle;

a) Mağdurun beyanı alınmalıdır.

b) Mağdurun 18 yaşından küçük olması durumunda, avukat huzurunda ifadesinin alınması hususu hatırlatılmalıdır.

- c) Mağdurun beyanında geçen tanıklar “bilgi sahibi” sıfatıyla dinlenmelidir.
- 2) Mağdur veya mağdurlardan,
- a) Şikâyetçi olup olmadıkları ve şikâyetçi iseler uzlaşmak isteyip istemedikleri hususu sorulmalıdır.
- b) Mağdur 15 yaşından küçük ise şikâyet hakkı velisine verilmelidir. Yani velisi müşteki sıfatıyla dinlenmelidir.
- c) 15 yaşından küçük çocuk fiilin anlam ve sonuçlarını algılayabilecek bir durumdaysa, o da mağdur sıfatıyla avukat huzurunda dinlenmelidir.
- 3) Mağdurun beyanına göre şüphelinin savunması alınmalıdır. Şüphelinin ifadesinde geçen tanıklar bilgi sahibi sıfatıyla dinlenmelidir.
- 4) Şüpheliye de uzlaşmak isteyip istemediği hususu sorulmalıdır. Buna ilişkin formlar tanzim edilmelidir.
- 5) Şüpheli 12 yaşından küçük ise ve suç 1 sene veya daha fazla hapis cezasını içermiyorsa yakalama yapılmamalı, suç 1 sene veya daha fazla hapis içeriyorsa yakalama yapılmalı, fakat sadece kimlik tespiti yapılarak ifade alınmadan serbest bırakılmalıdır.
- 6) Şüpheli 12 ile 18 yaş grubu arasında ise, kolluk tarafından ifadesi alınmamalıdır. Çünkü soruşturma evresinde çocukların ifadesi sadece Cumhuriyet Savcısı tarafından müdafii huzurunda alınır.
- 7) Varsa olayın tanıkları bilgi sahibi sıfatıyla dinlenmelidir. Belirtmek gerekir ki, tanıkların dinlenmesiyle ilgili olarak müdafii ile dinlenme kuralı hukukumuzda yer olmadığından, tanığın yaşı ne olursa olsun, tanıklık yapabilecek bir olgunluğa ulaşmışsa ve başka bir engel hali yoksa, müdafii olmadan dinlenebilecektir.
- 8) Olayda, suçun bilinçli taksirle işlenip işlenmediği hususunu aydınlatmak amacıyla dikkat çekilerek, bu konuda özel bir inceleme yapılmalıdır. Örneğin taksirle yaralamanın uygulamada en sık karşılaşılan çeşitlerinden biri olan trafik kazalarında, sürücünün (şüphelinin) alkol raporu mutlaka alınmalıdır. Alkol raporu alınırken, alınan alkol derecesini **promil** cinsinden veren alet olan alkolmetrenin kullanılması fayda vardır. Çünkü, Yargıtay’ın yerleşmiş içtihatlarında, kaç promilin üzerindeki alkolün bilinçli taksire neden olacağı belirlenmiştir. Dolayısıyla bu rakamı aşmış aşmadığının tespiti için,

alkolmetrenin kullanılması gerekmektedir. Alkol raporu alınması gereken kişi başka hastaneye sevk edilmişse, o hastaneyle irtibata geçip derhal alkol raporu aldırılmalıdır.

- 9) Yine TCK'nın 179/3 hükmünün uygulanması açısından Yargıtay'ın son kararları dikkate alındığında 100 promil ölçüsü dikkate alındığından, promil cinsinden ölçüm yapılması önemlidir. Hastanede adli rapora sadece "alkollüdür" şeklinde yazılacak ifade sorunu çözme-yecektir.
- 10) Bunun dışında, trafik kazası sonucu meydana gelen taksirle yaralama suçlarında, suçla ilgilenen adli kolluk görevlilerine ilaveten, kolluk birimlerinin özel bir bölümü olan "**trafik**" ekibinin olay yerine intikal ederek, gerekli incelemeleri yapmalı, bu incelemelerini tutanağa bağlamalıdır. Bunun yanı sıra, sürücünün ehliyetinin olup olmadığı araştırılmalı, ehliyetinin bulunmaması halinde, gerekli idari yaptırım uygulanması için mülki amirle irtibata geçilmelidir.
- 11) Olayın özelliğine göre, gerekip gerekmediği muhakeme edilerek, gerektiğine karar verilmesi halinde, olay yeri tespit tutanağının ve olay yeri krokisinin çizilmelidir. Örneğin bir işyerinde meydana gelen kazada, işyerinin ve kaza yerinin krokisinin çizilmesi ve olay yerinin tespiti gereklidir.
- 12) Taksirli yaralama eylemi, ateşli silahtan kaynaklanmışsa, şüphelilerin el svapları alınmalıdır.
Uygulamada kolluktan küçük çocukların bakım ve gözetimindeki eksiklik nedeniyle yaralandıklarına (bisikletten, merdivenden vs. düşerek, kapı arasında sıkışarak, elini sobaya vurarak vs. şeklinde yaralandıklarına) ilişkin olaylar yaşanmaktadır. Bu durumda eylem TCK m. 89 kapsamında taksirle yaralama suçunu oluşturacağından, çocuk hangi velisinin yanında bulunuyorsa (annesi veya babasının) şüpheli sıfatıyla ifadesi alınacak, diğer velisinin de ifadesi müşteki sıfatıyla alınacaktır. Genelde çocuğun annesiyle birlikte evde olduğu sırada meydana gelen bu olaylarda anne şüpheli sıfatıyla, baba da müşteki sıfatıyla dinlenecektir. Olay esnasında her ikisi evdeyse her ikisi müşteki-şüpheli sıfatıyla dinlenebilir.
- 13) Mağdurların adli raporlarının alınması hususu unutulmamalıdır.

DOSYA TAKİP FORMU

(TAKSİRLE YARALAMA OLAYINDA)

	Evet	Hayır
Şüpheli ifadesi alınmış mı?		
Mağdurların beyanları alınmış mı?		
Varsa olayın tanıkları dinlenmiş mi?		
Yakalama-gözaltına alma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Sanık karar takip formu düzenlenmiş mi?		
Yakalama işlemi yakınlarına bildirilmiş mi?		
Uzlaşma formu tanzim edilmiş mi?		
Sürücülerin alkol raporları alınmış mı?		
Olay yeri görüntü kayıtları var mı?		
Mağdurların adli raporları alınmış mı?		
Kaza tespit tutanağı düzenlenmiş mi?		
Varsa mobese kayıtları CD ortamında getirilmiş mi?		

CİNSEL SALDIRI OLAYLARINDA

(TCK m. 102)

İLGİLİ MEVZUAT:

Madde 102 - (1) Cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığını ihlâl eden kişi, mağdurun şikâyeti üzerine, iki yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Fiilin vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle işlenmesi durumunda, yedi yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Bu fiilin eşe karşı işlenmesi hâlinde, soruşturma ve kovuşturmanın yapılması mağdurun şikâyetine bağlıdır.

(3) Suçun;

a) Beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,

b) Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,

c) Üçüncü derece dahil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı,

d) Silâhla veya birden fazla kişi tarafından birlikte,

İşlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilen cezalar yarı oranında artırılır.

(4) Suçun işlenmesi sırasında mağdurun direncinin kırılmasını sağlayacak ölçünün ötesinde cebir kullanılması durumunda kişi ayrıca kasten yaralama suçundan dolayı cezalandırılır.

(5) Suçun sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması hâlinde, on yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur.

(6) Suç sonucu mağdurun bitkisel hayata girmesi veya ölümü hâlinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur

YAPILMASI GEREKENLER

Cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlarla ilgili kısa bilgi vermekte fayda vardır.

Cinsel saldırı suçu:

Cinsel saldırı suçu, olay tarihinde 18 yaşını doldurmuş olan kişilere karşı rıza dışında yapılan cinsel eylemleri oluşturur. Örneğin 18 yaşından büyük birisi yine 18 yaşını doldurmuş bir kişiyle cinsel ilişkiye giriyorsa, burada suç yoktur. Suç oluşması için eylemin rıza hila-

fına işlenmesi gerekir. Cinsel saldırı suçu TCK m. 102 hükmünde düzenlenmiştir.

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçu:

Mağdur 15-18 yaş grubunda ise ve cinsel ilişki mağdurun rızası ile gerçekleşmişse, bu durumda cinsel saldırı suçu oluşmaz. TCK m. 104 hükmünde düzenlenen “reşit olmayanla cinsel ilişki” suçu oluşur ve bu suç şikayete bağlıdır, cezası fazla değildir. Uygulamada bu suçun en sık karşılaşılan örneği, özellikle doğu bölgelerimizde 15-18 yaş grubunda olup imam nikahıyla evlenerek eşiyle cinsel ilişkiye girme durumunda karşılaşılmakta ve mağdurun şikayetçi olmaması nedeniyle takipsizlik kararı verilmektedir.

Çocuğun cinsel istismarı suçu:

Mağdur 15 yaşını doldurmamışsa, eylemin mağdurun rızası ile gerçekleşip gerçekleşmediğinin hiçbir önemi yoktur. Bu durumda TCK m. 103 hükmünde düzenlenen çocuğun cinsel istismarı suçu oluşur. Yani her halükarda 15 yaşını doldurmamış çocuklara yapılan cinsel nitelikli eylemler çocuğun cinsel istismarı suçunu oluşturur ve cezası ağırdır, önemli bir olaydır. Çocuğun cinsel istismarı suçuna ilişkin açıklamalar bir sonraki başlıkta ele alınmıştır.

- 1) Cinsel saldırı olayları değişik şekillerde gerçekleştirildiğinden ve önemli olaylar olduğundan bu hususta Cumhuriyet savcısının ayrıntılı olarak vereceği talimatlara riayet edilmelidir. Ancak bunun haricinde aşağıdaki işlemler tüm olaylar için geçerlidir.
- 2) Şikâyetçinin beyanına göre şüpheli veya şüphelilerin yakalanarak savunmasının alınmalıdır. Cumhuriyet savcısı ifadeyi kendisinin alacağını belirtirse şüpheli veya şüpheliler mevcuden getirilmelidir. Bunun dışında tarafların ifadelerinin sıcağı sıcağına alınması da önemli olduğundan kolluğun da acilen ifade almasında fayda vardır. Bu husus nöbetçi savcıyla görüşülerek halledilecektir.
- 3) Olayda tanıklar varsa bunlar bilgi sahibi sıfatıyla dinlenmelidir. Bu tür suçlarda tanık delili çok önemli olduğundan bu hususa önem verilmesi gerekmektedir.

- 4) Cinsel saldırı suçunda mağdurun yaşı önemli olduğundan mağdurun onaylı nüfus sureti temin edilerek dosyaya eklenmelidir.
- 5) Bunun yanı sıra şüpheli veya şüphelilerin nüfus ve adli sicil kayıtları temin edilerek evraka eklenmelidir.
- 6) Mağdurun adli tıpa sevki ile cinsel muayene de dahil adli raporu gecikmeksizin alınmalıdır.
- 7) Olayın özelliğine göre olay yeri inceleme ekibinin olay yerine intikal etmesiyle olay yerinin ayrıntılı tutanakla tespiti ile kroki üzerinde gösterilmelidir.
- 7 Olay yerinin mevcut hali fotoğraflanarak kamera görüntüleri de alınmalıdır. Soruşturmanın niteliğine göre olay yerinde delil niteliğindeki mağdur/mağdure ve şüpheliye ait elbiseleriyle olay yerinde mevcut kan, cinsel salgı, saç ve kıl örnekleri gibi deliller usulüne uygun bir şekilde muhafaza altına alınmalıdır. Gerekli olması halinde olay yerinde parmak izi incelemesi yapılmalıdır.

Gerekli Olması Halinde Şüpheli, Mağdur veya Diğer Kişilerin Vücudundan Örnek Alınması ve Bu Örneklerin Moleküler Genetik İncelemeye Gönderilmesi İşlemleri:

Cinsel saldırı suçuna delil elde etmek yöntemlerinden en yaygın olanlarından bir tanesi de, şüpheli, mağdur veya diğer kişilerden örnek alınması ve bu örnekler üzerinde inceleme yapılarak delil elde edilmesi yöntemidir. Örneğin mağdur, kendisine cinsel eylemler öncesinde cebir şiddet uygulayan faille boğuşurken faili yaralamış veya failin derisini tırmalamışsa, veya olay yerine ve/veyahut mağdurun üzerine failin kanı akmışsa bu kandan örnek alınarak olayı gerçekleştirdiğinden şüphe edilen şahıslardan alınacak kan örneği üzerinde inceleme yapılması suretiyle olay yerindeki veya mağdurun üzerindeki kanın şüphelilerden hangisine ait olduğu/olmadığı tespit edilebilecektir. Böyle bir durum varsa nöbetçi savcıya aktarılacak ve alınacak talimata göre harekete geçilecektir.

DOSYA TAKİP FORMU**(CİNSEL SALDIRI OLAYINDA)**

	Evet	Hayır
Şüpheli ifadesi alınmış mı?		
Mağdurun beyanı alınmış mı?		
Varsa olayın tanıkları dinlenmiş mi?		
Yakalama-gözaltına alma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Sanık karar takip formu düzenlenmiş mi?		
Yakalama işlemi yakınlarına bildirilmiş mi?		
Mağdurun adli raporları alınmış mı?		
Varsa mobese kayıtları CD ortamında getirilmiş mi?		

ÇOCUKLARIN CİNSEL İSTİSMARI OLAYLARINDA (TCK m. 103)

İLGİLİ MEVZUAT:

Madde 103 - (1) Çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel istismar deyiminden;

a) Onbeş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama yeteneğı gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış,

b) Diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar, anlaşılr.

(2) Cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, sekiz yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(3) Cinsel istismarın üstsoy, ikinci veya üçüncü derecede kan hısımları, üvey baba, evlat edinen, vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, sağlık hizmeti veren veya koruma ve gözetim yükümlülüğü bulunan diğer kişiler tarafından ya da hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle veya birden fazla kişi tarafından birlikte gerçekleştirilmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(4) Cinsel istismarın, birinci fıkranın (a) bendindeki çocuklara karşı cebir veya tehdit kullanmak suretiyle gerçekleştirilmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(5) Cinsel istismar için başvuru olan cebir ve şiddetin kasten yaralama suçunun ağır neticelerine neden olması hâlinde, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

(6) Suçun sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması hâlinde, onbeş yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur.

(7) Suçun mağdurun bitkisel hayata girmesine veya ölümüne neden olması durumunda, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur.

YAPILMASI GEREKENLER

- 1) Çocukların cinsel istismarı suçu da cinsel saldırı suçu gibi çok önemli ve genel itibarıyla ağır cezalı bir suçtur. Bu nedenle çok dikkat edilmelidir. Olayın bütün bulguları Cumhuriyet savcısının

somut olarak vereceği talimatlarla desteklenerek elde edilmelidir. Şüpheli derhal yakalanmalıdır.

- 2) Olayın mağduru çocuk olmasına rağmen ifadesinin bizzat savcı tarafından alınmasında fayda vardır. Çünkü ifade sırasında avukat, sosyal çalışma görevlisi ve kamera bulundurulması gerekecektir. Mağduru fazla yıpratmamak adına ifadenin savcı tarafından bir kere alınmasında yarar vardır.
- 3) Mağdurun velileri (anne ve babası) müşteki sıfatıyla dinlenmelidir.
- 4) Olayda tanıklar varsa bunlar bilgi sahibi sıfatıyla dinlenmelidir. Bu tür suçlarda tanık delili çok önemli olduğundan bu hususa önem verilmesi gerekmektedir.
- 5) Çocukların cinsel istismarı suçunda mağdurun yaşı önemli olduğundan yukarıda belirtilen işlemler gerçekleştirilirken aynı zamanda mağdurun onaylı nüfus sureti temin edilerek dosyaya eklenmelidir. Çünkü mağdurun yaşı suçun vasfını değiştirme konusunda etkilidir.
- 6) Bunun yanı sıra şüpheli veya şüphelilerin nüfus ve adli sicil kayıtları temin edilerek evraka eklenmelidir.

Cinsel istismar suçuna delil elde etmek yöntemlerinden en yaygın olanlarından bir tanesi de, şüpheli, mağdur veya diğer kişilerden biyolojik örnek alınması ve bu örnekler üzerinde inceleme yapılarak delil elde edilmesi yöntemidir. Örneğin mağdur, kendisine cinsel eylemler öncesinde cebir şiddet uygulayan faille boğuşurken faili yaralamış veya failin derisini tırmalamışsa, ve olay yerine veya hut mağdurun üzerine failin kanı damlamışsa bu kandan örnek alınarak olayı gerçekleştirdiğinden şüphe edilen şahıslardan alınacak kan örneği üzerinde inceleme yapılması suretiyle olay yerindeki veya mağdurun üzerindeki kanın şüphelilerden hangisine ait olduğu/olmadığı tespit edilebilecektir. Böyle bir durum varsa nöbetçi savcıya aktarılacak ve alınacak talimata göre harekete geçilecektir.

DOSYA TAKİP FORMU**(ÇOCUKLARIN CİNSEL İSTİSMARI OLAYINDA)**

	Evet	Hayır
Şüpheli ifadesi alınmış mı?		
Mağdurun beyanı alınmış mı?		
Mağdurun beyanında avukat hazır edilmiş mi?		
Mağdurun velileri müşteki olarak dinlenmiş mi?		
Varsa olayın tanıkları dinlenmiş mi?		
Yakalama-gözüaltına alma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Sanık karar takip formu düzenlenmiş mi?		
Yakalama işlemi yakınlarına bildirilmiş mi?		
Mağdurun adli raporları alınmış mı?		
Varsa mobese kayıtları CD ortamında getirilmiş mi?		
Mağdurun ailesine teslim edilme tutanağı var mı?		

REŞİT OLMAYANLA CİNSEL İLİŞKİ OLAYLARINDA

(TCK m.104)

İLGİLİ MEVZUAT:

Madde 104 - (1) Cebir, tehdit ve hile olmaksızın, onbeş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişi, şikâyet üzerine, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

YAPILMASI GEREKENLER

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçu, 15 yaşını doldurmuş olup 18 yaşını doldurmamış olan kişilerle cebir, tehdit ve hile olmaksızın, yani “rızaıyla” ilişkiye girilmesi eylemidir. Bu suçun oluşması için mağdurun 15-18 yaş grubunda bulunması, eylemin cinsel ilişki şeklinde olması (yani öpme falan bu guruba girmez), ve eylemin rıza ile gerçekleşmesi gerekir. Mağdurun rızası yoksa TCK m. 103 hükmü uyarınca çocuğun cinsel istismarı suçu oluşur. Bu nedenle bu hususa dikkat etmek gerekir.

Reşit olmayanla cinsel ilişki, bazı yörelerimizde kız kaçırma olaylarının yaşanması neticesinde işlenmektedir. Birbirlerini seven iki genç kaçmaya karar vermekte, kızın ailesi kızlarından şüphelenmekte ve adli mercilere müracaatta bulunmaktadırlar. Bu tarz bir müracaat olduğunda:

- 1) Öncelikle şikâyetçinin (mağdurun velisinin) beyanı alınmalıdır.
- 2) Şikâyetçinin beyanına göre şüpheli yakalanarak savunması alınmalıdır. Şüpheli veya şüphelilerin 18 yaşından küçük olması halinde, bu kişinin ifadesi kolluk tarafından alınamayacak, ancak ve ancak müdafî huzurunda Cumhuriyet Savcısı tarafından alınacaktır.
- 3) Mağdurenin yaşının tam olarak tespiti için nüfus kayıt örneği çıkarılmalıdır. Çünkü bu suçta mağdurenin yaşı çok önemlidir. Bu suçun

geçerli olabilmesi için mağdurenin 15 yaşından büyük fakat 18 yaşından küçük olması gerekir.

- 4) Olayda tanıklar varsa bunlar bilgi sahibi sıfatıyla dinlenmelidir.
- 5) Mağdur ile failin temini mümkün değilse bunların araştırılması ve bulunması sağlanmalıdır.

DOSYA TAKİP FORMU**(REŞİT OLMAYANLA CİNSEL İLİŞKİ OLAYINDA)**

	Evet	Hayır
Şüpheli ifadesi alınmış mı?		
Mağdurun beyanı alınmış mı?		
Mağdurun beyanında avukat hazır edilmiş mi?		
Mağdurun velileri müşteki olarak dinlenmiş mi?		
Varsa olayın tanıkları dinlenmiş mi?		
Yakalama-gözüaltına alma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Sanık karar takip formu düzenlenmiş mi?		
Yakalama işlemi yakınlarına bildirilmiş mi?		
Mağdurun ailesine teslim edilme tutanağı var mı?		

CİNSEL TACİZ OLAYLARINDA

(TCK m. 105)

İLGİLİ MEVZUAT:

Madde 105 - (1) Bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz eden kişi hakkında, mağdurun şikâyeti üzerine, üç aydan iki yıla kadar hapis cezasına veya adli para cezasına hükmolunur.

(2) Bu fiiller; hiyerarşi, hizmet veya eğitim ve öğretim ilişkisinden ya da aile içi ilişkiden kaynaklanan nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle ya da aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan yararlanılarak işlendiği takdirde, yukarıdaki fıkra göre verilecek ceza yarı oranında artırılır. Bu fiil nedeniyle mağdur; işi bırakmak, okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalmış ise, verilecek ceza bir yıldan az olamaz.

YAPILMASI GEREKENLER

Cinsel taciz suçu:

Cinsel taciz suçu da TCK m. 105 hükmünde düzenlenmiştir. Cinsel taciz suçunun oluşabilmesi için failin mağdura hiç dokunmamış olması gerekir. Eğer dokunmuşsa mağdurun yaşına göre yukarıda belirttiğimiz suçlardan biri oluşur. Eğer mağdura hiç dokunmamış, örneğin cinsel içerikli mesaj atmış, cinsel içerikli laf söylemi, kaş göz işareti ile cinsel mesajlar vermiş vs ise bu suç oluşur.

- 1) Öncelikle şikâyetçinin beyanı alınacaktır. Şikâyetçinin 18 yaşından küçük olması halinde avukat huzurunda ifadesi alınacaktır. Müştekinin ifadesinde geçen tanıklar bilgi sahibi sıfatıyla dinlenecektir.
- 2) Şikâyetçinin beyanına göre şüphelinin yakalanarak savunması alınmalıdır. Şüpheli veya şüphelilerin 18 yaşından küçük olması halinde, bu kişinin ifadesi kolluk tarafından alınamayacak, ancak ve ancak müdafî huzurunda Cumhuriyet Savcısı tarafından alınacaktır. Şüphelinin tanıkları varsa bilgi sahibi olarak dinlenecektir.
- 3) Olayda tanıklar varsa bunlar dinlenmelidir. Bu tür suçlarda tanık delili çok önemli olduğundan bu hususa önem verilmesi gerekmektedir.

- 4) Uygulamada sık karşılaşılan durumlardan bir tanesi de telefon yoluyla yapılan ve ilk planda faili mağdur tarafından belirlenemeyen cinsel taciz olaylarıdır. Mağdur, kolluğa veya Cumhuriyet Başsavcılığına bir şikâyet dilekçesi vererek, “*şu gün şu saatte veya saatlerde beni numaralı telefondan (veya özel numaradan) bir şahıs arayarak cinsel taciz içerikli sözler söyledi*” şeklindeki dilekçesiyle şikâyetle bulunabilir. Kolluğa böyle bir müracaat söz konusu olduğunda;

Öncelikle beyanı alınacaktır. Bu beyanında temel olarak şu hususlara yer verilmelidir;

- Olayda mağdurun hangi telefonu kullandığı, (yani mağdurun kullanmakta olduğu ve fail tarafından aranarak kendisine cinsel tacizde bulunduğunu iddia ettiği telefon numarası)
- Failin kullanmış olduğu telefon numarasını görebilmişse bu telefon numarasının ne olduğu,(bilindiği gibi fail özel numaradan veya numarası görünmeyen ankesorlül telefondan aramışsa, karşı taraf onun numarasını göremez)
- Mağdurun hangi tarihler arasında arandığı, en son hangi tarihte ve saat kaçta arandığı,
- Mağdurun cep telefonundaki mesajların içeriğinin tutanak veya ifadeye tamamen yazılmalı, (tutanağa/ifadeye incelenen telefonun IMEI numarası, marka ve modelinin yazılması da gerekir)
- Kendisine yönelmiş bulunan cinsel taciz içerikli sözlerin neler olduğu (çünkü mağdur kendisine karşı kullanılan sözlerin hangi suçu oluşturduğunu bilmeyebilir. Hakaret içerikli sözleri cinsel taciz olarak yorumlayabilir. Dolayısıyla mağdura karşı kullanılan sözlerin ne olduğu açıkça ifade tutanağına yazılmalıdır)
- Şüphelendiği kimselerin bulunup bulunmadığı,
- Failin erkek mi bayan mı sesine sahip olduğu,
- Şahıstan şikâyetçi olduğuna yönelik beyanı,

Bu hususları içeren şikâyetçi beyanına aşağıdaki ifade beyanını örnek olarak verebiliriz:

SORULDU :

Yukarıdaki bilgiler doğrudur bana aittir. Ben 0535..... numaralı hattı kullanmaktayım. Yaklaşık 10 gündür beni özel numaradan erkek bir şahıs arayarak genel olarak “senden hoşlanıyorum, fizikini çok beğeniyorum, aslında sen beni tanıyorsun, seninle güzel şeyler yaşamak istiyorum, beni ancak sen tatmin edebilirsin, şu saatte şurada buluşalım” gibisinden sözler söyleyerek beni taciz ediyor. Ben de onunla konuşmadan telefonu kapatıyorum. Toplam 7-8 kere aradı ve benzer sözleri söyledi. Bu şahsı tanımıyorum, şüphelendiğim kimse yoktur. En son 12.03.2008 tarihinde saat 17.30 civarında aradı. Bana karşı her hangi bir tehdit ifadesi kullanmadı. Sadece cinsel içerikli sözler kullandı. Bu şahıstan şikâyetçiyim. Şahsın tespit edilerek cezalandırılmasını istiyorum dedi. CMK.nun 234. maddedeki işlemler yerine getirilmekle; tutanak içeriği şikâyetçi tarafından okundu, birlikte imza altına alındı.

Bazı durumlarda telefonla taciz olayı mesaj yoluyla gerçekleştirilmiş olabilir. Eğer şikâyetçi şahıs mesajlarını silmemişse, şikâyetçinin telefonu alınarak içerisindeki cinsel taciz içerikli mesajlar tutanağa bağlanmalı ve soruşturma dosyasına konulmalıdır. Eğer mesajların sayısı çok fazla olmayıp bir iki taneyle sınırlı ise, bu mesajlardaki cinsel taciz içerikli ifadeler müşterinin ifade beyanına da geçirilebilir. Yani ayrı bir tutanak tutulmayabilir. Örneğin müşterinin ifadesi alınırken paragraf başına geçilerek;

“MüştekidenMarka ,.....Model ,.....IMEİ’li 0535... numaralı cep telefonu alındı ve mesajlar bölümüne geçildi: 12.03.2007 tarihinde saat 19.22’de 0535... numaralı cep telefonundan *seni çok seviyorum, seninle özel şeyler paylaşmak istiyorum, bacaklarını hiçbirşeye değişmem...* şeklinde bir mesajın alındığı tespit edildi.” Gibi bir cümleyle ifade tutanağına bağlanabilir.

DOSYA TAKİP FORMU**(CİNSEL TACİZ OLAYINDA)**

	Evet	Hayır
Şüpheli ifadesi alınmış mı?		
Mağdurun beyanı alınmış mı?		
Varsa olayın tanıkları dinlenmiş mi?		
Yakalama-gözaltına alma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Sanık karar takip formu düzenlenmiş mi?		
Yakalama işlemi yakınlarına bildirilmiş mi?		
Telefonla taciz olayında arama ve mesajlaşma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Varsa mobese kayıtları CD ortamında getirilmiş mi?		

TEHDİT OLAYLARINDA

(TCK m. 106)

İLGİLİ MEVZUAT:

Madde 106 - (1) Bir başkasını, kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden bahisle tehdit eden kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Malvarlığı itibarıyla büyük bir zarara uğratacağından veya sair bir kötülük edeceğinden bahisle tehditte ise, mağdurun şikâyeti üzerine, altı aya kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur.

(2) Tehdidin;

a) Silâhla,

b) Kişinin kendisini tanınmayacak bir hâle koyması suretiyle, imzasız mektupla veya özel işaretlerle,

c) Birden fazla kişi tarafından birlikte,

d) Var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak, işlenmesi hâlinde, fail hakkında iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(3) Tehdit amacıyla kasten öldürme, kasten yaralama veya malvarlığına zarar verme suçunun işlenmesi hâlinde, ayrıca bu suçlardan dolayı ceza verilir.

YAPILMASI GEREKENLER

- 1) Öncelikle şikâyetçinin beyanı alınmalıdır. Şikâyetçinin 18 yaşından küçük olması halinde ifadesinin müdafii huzurunda alınması gerektiği unutulmamalıdır.
- 2) Şikâyetçinin beyanına göre şüpheliler yakalanarak savunmaları alınmalıdır. Şüpheli veya şüphelilerin 18 yaşından küçük olması halinde, bu kişinin ifadesi kolluk tarafından alınamayacak, ancak ve ancak müdafii huzurunda Cumhuriyet Savcısı tarafından alınacaktır.
- 3) Neyin tehdit teşkil edip etmediği hukuki bir konu olduğundan, vatandaşın tehdit olarak nitelendirdiği bir eylem tehdit niteliği taşımayabilir. Bu nedenle, fail tarafından söylendiği iddia edilen sözlerin neler olduğunun ifade tutanağına açık açık yazılması gerektiği

unutulmamalıdır. Yani failin tehdit niteliğindeki hangi sözleri kullandığı iddia olunuyorsa bunların tırnak içinde açıkça yazılması gerekir. Kolluğun yaptığı hatalardan biri de, ifade tutanağına sadece beni tehdit etti gibi bir cümle yazmakla yetinmesidir. Oysa tehdit içerikli cümlenin ne olduğu açıkça ifadeye yazılmalıdır.

- 4) Olayda tanıklar varsa bunlar bilgi sahibi sıfatıyla dinlenmelidir.
- 5) Yukarıda “uzlaşma” başlığı altında yaptığımız açıklamalarda, uzlaşma hükümlerinin uygulanmasının imkân dâhilinde olduğu halde (malvarlığı itibariyle büyük bir zarara uğratılacağından bahisle yapılan tehdit ile sair tehditlerde) tarafların uzlaşıp uzlaşmayacaklarına ilişkin gerekli soruların sorulması ve uzlaşmaya ilişkin tutanağın taraflar tarafından imzalatılması gerekir.
- 6) Uygulamada sık karşılaşılan durumlardan bir tanesi de telefon yoluyla yapılan ve ilk planda faili mağdur tarafından belirlenemeyen tehdit olaylarıdır. Mağdur, kolluğa müracaat ederek *“şu gün şu saatte veya saatlerde beni numaralı telefonda (veya özel numaradan) bir şahıs arayarak tehdit etti”* şikâyetinde bulunabilir. Böyle bir durum söz konusu olduğunda ne gibi soruşturma işlemleri yapılacağına kısaca değinelim:
- 7) Böyle bir şikâyet söz konusu olduğunda öncelikle bu şahsın beyanı alınmalıdır. Bu beyanında temel olarak şu hususlara yer verilmelidir;
 - Olayda mağdurun hangi numaralı telefonu kullandığı (yani mağdurun kullanmakta olduğu ve fail tarafından aranarak kendisine tehdit edildiğini iddia ettiği telefon numarası),
 - Failin kullanmış olduğu telefon numarasını görebilmişse bu telefon numarasının ne olduğu,(bilindiği gibi fail özel numaradan veya numarası görünmeyen ankesorlül telefonda aramışsa, karşı taraf onun numarasını göremez)
 - Mağdurun hangi tarihler arasında arandığı, en son hangi tarihte saat kaçta arandığı,
 - Kendisine yönelmiş bulunan tehdit içerikli sözlerin neler olduğu,
 - Şüphelendiği kimselerin bulunup bulunmadığı,
 - Failin erkek mi bayan mı olduğu(sesinden yola çıkılarak yapılacak tespit)

- Şikâyeteye tabi bir tehdit söz konusu ise, şikâyetçi olup olmadığına yönelik beyan,
- Uzlaşma kapsamında bir tehditse(örneğin sair tehdit söz konusuysa) uzlaşmak isteyip istemediğine ilişkin beyanı,
Bu hususları içeren şikâyetçi beyanına aşağıdaki ifade beyanını örnek olarak verebiliriz:

SORULDU :

Yukarıdaki bilgiler doğrudur bana aittir. Başmakçı pazarında sebze satmakla uğraşırım. Hali hazırda kullanmakta olduğum ve kendi adıma kayıtlı 0543.... numaralı telefonumdan yaklaşık 10 gündür bilinmeyen bir numaradan ortalama olarak 8-10 sefer arandım. Bazı aramalarda arayan şahıs konuşarak sadece dinledi ve kapattı. Özellikle son iki gündür yapılan aramalarda bana “sen pazarda yerimi alacakmışsın, aklına bile getirme, seni de aileni de yaşıtmam bilmiş ol” gibisinden sözler kullanarak tehdit etti. Bu şahıs erkek sesliydi. Fakat sesinden kim olduğunu çıkaramadım. Benim şahsın bahsettiği olayla ilgili bir alakam yoktur. En son 12.03.2008 tarihinde saat 22.00 civarında aradı. Beni bu şekilde tehdit eden şahsın tespit edilerek cezalandırılmasını istiyorum dedi. CMK.nun 234. maddedeki işlemler yerine getirilmekle; tutanak içeriği şikâyetçi tarafından okundu, birlikte imza altına alındı.

DOSYA TAKİP FORMU**(TEHDİT OLAYINDA)**

	Evet	Hayır
Şüpheli ifadesi alınmış mı?		
Mağdurun beyanı alınmış mı?		
Varsa olayın tanıkları dinlenmiş mi?		
Yakalama-gözaltına alma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Sanık karar takip formu düzenlenmiş mi?		
Yakalama işlemi yakınlarına bildirilmiş mi?		
Telefonla tehdit olayında arama ve mesajlaşma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Silahlı tehdit olayında suç eşyası elde edilmiş mi?		
Uzlaşma formu tanzim edilmiş mi?		

KİŞİYİ HÜRRİYETİNDEN YOKSUN KILMA OLAYLARINDA

(TCK m. 109, 110)

İLGİLİ MEVZUAT:

Madde 109 - (1) Bir kimseyi hukuka aykırı olarak bir yere gitmek veya bir yerde kalmak hürriyetinden yoksun bırakan kişiye, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Kişi, fiili işlemek için veya işlediği sırada cebir, tehdit veya hile kullanırsa, iki yıldan yedi yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(3) Bu suçun;

a) Silâhla,

b) Birden fazla kişi tarafından birlikte,

c) Kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle,

d) Kamu görevinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,

e) Üstsoy, altsoy veya eşe karşı,

f) Çocuğa ya da beden veya ruh bakımından kendini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,

İşlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza bir kat artırılır.

(4) Bu suçun mağdurun ekonomik bakımdan önemli bir kaybına neden olması hâlinde, ayrıca bin güne kadar adli para cezasına hükmolunur.

(5) Suçun cinsel amaçla işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek cezalar yarı oranında artırılır.

(6) Bu suçun işlenmesi amacıyla veya sırasında kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış hâllerinin gerçekleşmesi durumunda, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

Madde 110 - (1) Yukarıdaki maddede tanımlanan suçu işleyen kişi, bu suç nedeniyle soruşturmaya başlanmadan önce mağdurun şahsına zararı dokunmaksızın, onu kendiliğinden güvenli bir yerde serbest bırakacak olursa cezanın üçte ikisine kadari indirilir.

YAPILMASI GEREKENLER

Bu suçun uygulamada en çok karşılaşılan halleri, mağdurun bir yakınının(anne, baba, kardeş vs.) müracaatta bulunarak mağdurun

eve dönmediğinden ve kaçırıldığından bahisle şikâyetle bulunma halleridir. Bu tür durumlarda müracaat kolluğa yapılmışsa somut olaya göre değişiklik göstermekle birlikte genel itibariyle aşağıdaki işlemleri yapmalıdır.

- 1) Öncelikle müracaatçının müracaatı alınmalıdır.
- 2) Müracaat edenin ifadesinde genel itibariyle aşağıdaki hususların bulunmasına dikkat edilmelidir.
 - Mağdurun açık kimliği,
 - Mağdurun ne iş yaptığı ve en son ne zaman nerede görüldüğü,
 - Olayı gerçekleştirebilecek şüpheli kimselerin bulunup bulunmadığı, bulunuyorsa açık kimlik bilgileri, telefon ve adres bilgileri,
 - Mağdurun nereye gitmiş olabileceği,
 - Mağdurun kullandığı telefon numarası,

Genel olarak ifadede soruşturma açısından gerekli olma ihtimali yüksek olan bu ve benzeri bilgilerin bulunmasına dikkat edilmelidir.
- 3) Müracaat beyanı alındıktan sonra mağdurun bulunmasına yönelik olarak araştırmaların yapılması talimatı verilmelidir.
- 4) Bunun dışında mağdurun ikametine dönme ihtimaline binaen, müracaatçıya, mağdurun bulunması durumunda kolluk kuvvetine bilgide bulunması ihtarı yapılmalıdır. Aksi halde kolluk ve Cumhuriyet savcılığının durumdan haberi olmayabilecek ve soruşturma evrakı böylece sürüncemede kalabilecektir. Bu durumun önlenmesi için müracaatçıya bu ihtar yapılmalıdır.

Bu şekilde alınan müracaat üzerine kolluk kuvveti kaybolan (hürriyetinden yoksun kılındığı ihtimali bulunan) mağdurun bilgilerini Polnet kayıtlarına girerek buna göre formu doldurmalıdırlar. Böylece bu kişinin kayıp olduğu, (arandığı) ülke çapındaki tüm kolluk birimleri tarafından görülebilecek hale gelir. Örneğin İzmir’den kaçırılan bir kişi’ye tesadüfen başka bir ilde rastlanmışsa veyahut yol kontrolü sırasında yine başka bir yer kolluk kuvveti bu şahsa rastlamışsa, bu şahsın bilgilerini söz konusu kayıtların yapıldığı bilgisa-

yar kayıtlarına girdiğinde, bu şahsın kayıp olduğu, belli bir yerden arandığı(örneğin İzmir’den arandığı) ortaya çıkacak ve böylece kaybolduğu yer(İzmir) kolluk kuvveti ile irtibat kurularak bu şahsın bulunduğu bildirilecektir. Böylece kayıp olan bu şahıs bulunmuş olacak ve beyanına başvurularak kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçundan mağdur sıfatıyla beyanı alınacaktır. Eğer zorla kaçırıldığını beyan ediyorsa kimler tarafından ne zaman, nereden ve ne şekilde kaçırıldığı hususları sorularak beyanında geçen şüphelilerin tespiti ve yakalanması işlemlerine başlanarak soruşturmaya devam edilecektir.

- 5) Eğer kaçırılan kişi zorunlu olmamakla birlikte özellikle bayan ise, bu suçla birlikte yaşına göre, “reşit olmayanla cinsel ilişki suçu (15-18 yaş arası)” (TCK m. 104) , “çocukların cinsel istismarı” (TCK m. 103) ve “cinsel saldırı (18 yaş üzeri)” (TCK m. 102) suçları üzerinde de durulmalı ve bu suçların işlenmiş olma ihtimalinin de bulunduğu dikkate alınmalıdır. Böyle bir ihtimal bulunuyorsa, bu suçlar açısından yapılması gereken işlemler yapılmalıdır. Çünkü uygulamada mağdur özellikle bayan ise, genellikle cinsel amaçlı olarak hürriyetinden yoksun kılınmaktadır.

DOSYA TAKİP FORMU**(KİŞİYİ HÜRRİYETİNDEN YOKSUN KILMA OLAYINDA)**

	Evet	Hayır
Şüpheli ifadesi alınmış mı?		
Mağdurun beyanı alınmış mı?		
Varsa olayın tanıkları dinlenmiş mi?		
Yakalama-gözaltına alma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Sanık karar takip formu düzenlenmiş mi?		
Yakalama işlemi yakınlarına bildirilmiş mi?		
Olayda araç kullanılmışsa tespiti yapılmış mı?		
Mağdurun darp cebir raporu alınmış mı?		
Varsa suç eşyası ele geçirilmiş mi?		

KONUT DOKUNULMAZLIĞINI İHLAL OLAYLARINDA

(TCK m. 116)

İLGİLİ MEVZUAT:

Madde 116 - (1) Bir kimsenin konutuna, konutunun eklentilerine rızasına aykırı olarak giren veya rıza ile girdikten sonra buradan çıkmayan kişi, mağdurun şikâyeti üzerine, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Birinci fıkra kapsamına giren fiillerin, açık bir rızaya gerek duyulmaksızın girilmesi mutat olan yerler dışında kalan işyerleri ve eklentileri hakkında işlenmesi halinde, mağdurun şikâyeti üzerine altı aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur.

(3) Evlilik birliğinde aile bireylerinden ya da konutun veya işyerinin birden fazla kişi tarafından ortak kullanılması durumunda bu kişilerden birinin rızası varsa, yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanmaz. Ancak bunun için rıza açıklamasının meşru bir amaca yönelik olması gerekir.

(4) Fiilin, cebir veya tehdit kullanılmak suretiyle ya da gece vakti işlenmesi hâlinde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

YAPILMASI GEREKENLER

Örneğin uygulamada en çok bina içinde meydana gelen hırsızlık olaylarında bu suçla karşılaşılır. Bina içinde meydana gelen hırsızlık olaylarında konut dokunulmazlığı ihlal suçu da oluşur.

- 1) Öncelikle şikâyetçinin beyanı alınmalıdır.
 - a) Şikâyetçinin 18 yaşından küçük olması halinde ifadesinin müdafii huzurunda alınması gerektiği unutulmamalıdır.
 - b) Bu ifadede şüpheliyle uzlaşmak isteyip istemediği sorulmalıdır.
 - c) İfadesinde geçen tanıklar bilgi sahibi sıfatıyla dinlenmelidir.
- 2) Şikâyetçinin beyanına göre şüpheliler belli ise yakalanarak savunmaları alınmalıdır. Şüpheli veya şüphelilerin 18 yaşından küçük olması halinde, bu kişinin ifadesi kolluk tarafından alınamayacak, an-

cak ve ancak müdafî huzurunda Cumhuriyet Savcısı tarafından alınacaktır.

- 3) Konut dokunulmazlığını ihlal suçunun belki de en önemli delili **tanık** beyanıdır. Tanık beyanları ile failin suçu işleyip işlemediğine yönelik önemli delil elde edilebilecektir. Bu nedenle tanıklara ulaşılmalı ve bilgi sahibi sıfatıyla ifadeleri alınmalıdır.
- 4) Olay yerinin çeşitli cephelerden fotoğrafları çekilmeli ve olay yerinin krokisi çizilmelidir.

DOSYA TAKİP FORMU**(KONUT DOKUNULMAZLIĞINI İHLAL OLAYINDA)**

	Evet	Hayır
Şüpheli ifadesi alınmış mı?		
Mağdurun beyanı alınmış mı?		
Varsa olayın tanıkları dinlenmiş mi?		
Yakalama-gözüaltına alma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Sanık karar takip formu düzenlenmiş mi?		
Yakalama işlemi yakınlarına bildirilmiş mi?		
Olay yerinin görüntüleri çekilmiş mi?		
Mağdurun darp cebir raporu alınmış mı?		
Varsa suç eşyası ele geçirilmiş mi?		
Uzlaşma formu tanzim edilmiş mi?		

KİŞİLERİN HUZUR ve SÜKUNUNU BOZMA (RAHATSIZ ETME) OLAYLARINDA

(TCK m. 123)

İLGİLİ MEVZUAT:

Madde 123 - (1) Sırf huzur ve sükûnunu bozmak maksadıyla bir kimseye ısrarla; telefon edilmesi, gürültü yapılması ya da aynı maksatla hukuka aykırı başka bir davranışta bulunulması hâlinde, mağdurun şikâyeti üzerine faile üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.

YAPILMASI GEREKENLER

- 1) Öncelikle şikâyetçinin beyanı alınmalıdır. Şikâyetçinin 18 yaşından küçük olması halinde ifadesinin avukat huzurunda alınması gerektiği unutulmamalıdır.
- 2) Şikâyetçinin beyanına göre şüpheliler yakalanarak savunmaları alınmalıdır. Şüpheli veya şüphelilerin 18 yaşından küçük olması halinde, bu kişinin ifadesi kolluk tarafından alınamayacak, ancak ve ancak müdafî huzurunda Cumhuriyet Savcısı tarafından alınacaktır.
- 3) Olayda mağdurun tanıkları varsa bunlar bilgi sahibi sıfatıyla dinlenmelidir.
- 4) Uygulamada Kabahatler Kanunun 36/1 maddesindeki idari yaptırım hususunun da değerlendirilmesi unutulmamalı, bu kapsamda daha önce bu konuda verilen idari yaptırım kararı varsa evraka eklenmelidir.
- 5) Uygulamada sık karşılaşılan durumlardan bir tanesi de telefon yoluyla yapılan ve ilk planda faili mağdur tarafından belirlenemeyen huzur ve sükûnu bozma olaylarıdır. Mağdur, kolluğa müracaat ederek öz itibarıyla “beni durmadan birileri arayarak rahatsız etmektedir” gibisinden yakınma ile şikâyet etmektedir. Böyle bir durum

söz konusu olduğunda ne gibi soruşturma işlemlerinin yapılacağına kısaca değinelim:

Böyle bir şikâyet söz konusu olduğunda bu şahsın beyanı alınacaktır. Bu beyanında temel olarak şu hususlara yer verilmelidir;

- Olayda mağdurun hangi numaralı telefonu kullandığı (yani mağdurun kullanmakta olduğu ve fail tarafından aranarak kendisine rahatsızlık verildiğini iddia ettiği telefon numarası)
- Failin kullanmış olduğu telefon numarasını görebilmişse bu telefon numarasının ne olduğu, (bilindiği gibi fail özel numaradan veya numarası görünmeyen ankesorlül telefondan aramışsa, karşı taraf onun numarasını göremez)
- Mağdurun hangi tarihler arasında arandığı, **tahminen kaç kere arandığı**⁸, en son hangi tarihte saat kaçta arandığı,
- Şüphelendiği kimselerin bulunup bulunmadığı,
- Failin erkek mi bayan mı olduğu(sesinden yola çıkılarak yapılacak tespit)
- Şahıstan şikâyetçi olduğuna yönelik beyanı,
- Uzlaşmak isteyip istemediğine ilişkin beyanı,

Bu hususları içeren şikâyetçi beyanına aşağıdaki ifade beyanını örnek olarak verebiliriz:

SORULDU :

Yukarıdaki bilgiler doğrudur ve bana aittir. Ben kendi adıma kayıtlı 0533... numaralı telefonu kullanmaktayım. Yaklaşık 10 gündür bilinmeyen bir numara beni devamlı surette aramakta ve böylece rahatsız etmektedir. Arayan şahıs hiç konuşmamakta, 10-15 saniye dinledikten sonra kapatmaktadır. Kim olduğunu soruyorum ama cevap vermiyor. Bu nedenle kız mı erkek mi onu bilemiyorum. En son 12.03.2008 tarihinde saat 12.00 sıralarında aradı ve yine konuşmadan kapattı. Bu şahsın arama sayısı 10'dan fazladır ve halen aramaları kesilmiş değildir. Şüphelendiğim kimse yoktur. Beni bu şekilde arayarak rahatsız eden şahıstan şikâyetçiyim, uzlaşmak istemiyorum dedi. CMK.nun 234. maddedeki işlemler yerine getirilmekle; tutanak içeriği şikâyetçi tarafından okundu, birlikte imza altına alındı.

⁸ Çünkü bir iki kere aramayla bu suç oluşmaz.

DOSYA TAKİP FORMU**(KİŞİLERİN HUZUR ve SÜKUNUNU BOZMA OLAYINDA)**

	Evet	Hayır
Şüpheli ifadesi alınmış mı?		
Mağdurun beyanı alınmış mı?		
Varsa olayın tanıkları dinlenmiş mi?		
Yakalama-gözüaltına alma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Sanık karar takip formu düzenlenmiş mi?		
Yakalama işlemi yakınlarına bildirilmiş mi?		
Telefonla rahatsız etme olayında arama ve mesajlaşma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Uzlaşma formu tanzim edilmiş mi?		

HAKARET OLAYLARINDA

(TCK m. 125-131 arası)

İLGİLİ MEVZUAT:

Madde 125 - (1) Bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat eden ... veya sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldıran kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. Mağdurun gıyabında hakaretin cezalandırılabilmesi için fiilin en az üç kişiyle ihtilâl ederek işlenmesi gerekir.

(2) Fiilin, mağduru muhatap alan sesli, yazılı veya görüntülü bir iletile işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkrada belirtilen cezaya hükmolunur.

(3) Hakaret suçunun;

a) Kamu görevlisine karşı görevinden dolayı,

b) Dinî, siyâsî, sosyal, felsefî inanç, düşünce ve kanaatlerini açıklamasından, değiştirmesinden, yaymaya çalışmasından, mensup olduğu dinin emir ve yasaklarına uygun davranmasından dolayı,

c) Kişinin mensup bulunduğu dine göre kutsal sayılan değerlerden bahisle, işlenmesi hâlinde, cezanın alt sınırı bir yıldan az olamaz.

(4) Hakaretin alenen işlenmesi halinde ceza altıda biri oranında artırılır.

(5) Kurul hâlinde çalışan kamu görevlilerine görevlerinden dolayı hakaret edilmesi hâlinde suç, kurulu oluşturan üyelere karşı işlenmiş sayılır. Ancak, bu durumda zincirleme suça ilişkin Madde hükümleri uygulanır.

YAPILMASI GEREKENLER

- 1) Öncelikle şikâyetçinin beyanı alınmalıdır. Şikâyetçinin 18 yaşından küçük olması halinde avukat huzurunda ifadesinin alınması unutulmamalıdır.
- 2) Neyin hakaret teşkil edip etmediği hukuki bir konu olduğundan, vatanşın hakaret olarak nitelendirdiği bir eylem hakaret niteliği taşımayabilir. Bu nedenle, fail tarafından söylendiği iddia edilen sözlerin neler olduğunun ifade tutanağına **açık açık yazılması** gerekir. Ya-

ni failin hakaret niteliğindeki hangi sözleri kullandığı iddia olunuyorsa bunların yazılması gerekir.

- 3) Bunun dışında hakaret içerikli sözlerin nerede (ev, sokak, cadde, kahvehane vs.) ne şekilde (yazıyla, sözle vs) ve kaç kişinin bulunduğu bir yerde söylendiği hususları ifadelerde yer almalıdır. Çünkü aleni hakaret TCK m. 125/4 kapsamına girer.
- 4) Şikâyetçinin beyanına göre şüpheliler yakalanarak savunmaları alınmalıdır. Şüpheli veya şüphelilerin 18 yaşından küçük olması halinde, bu kişinin ifadesi kolluk tarafından alınamayacak, ancak ve ancak müdafî huzurunda Cumhuriyet Savcısı tarafından alınacaktır.
- 5) Olayda tanıklar varsa bunlar bilgi sahibi olarak dinlenmelidir.
- 6) Tarafların uzlaşıp uzlaşmayacaklarına ilişkin gerekli sorular sorulmalı ve uzlaşmaya ilişkin tutanak taraflara imzalatılmalıdır.
- 7) Uygulamada sık karşılaşılan durumlardan bir tanesi de telefon yoluyla yapılan ve ilk planda faili mağdur tarafından belirlenemeyen hakaret olaylarıdır. Mağdur, kolluğa müracaat ederek, *“şu gün şu saatte veya saatlerde beni numaralı telefondan (veya özel numaradan) bir şahıs arayarak hakaret etti”* şeklindeki dilekçesiyle şikâyetle bulunabilir. Böyle bir durum söz konusu olduğunda ne gibi soruşturma işlemleri yapılacağına kısaca değinelim:

Böyle bir şikâyet söz konusu olduğunda bu şahsın müşteki sıfatıyla beyanı alınmalıdır. Bu beyanında temel olarak şu hususlara yer verilmelidir;

- Olayda mağdurun hangi numaralı telefonu kullandığı(yani mağdurun kullanmakta olduğu ve fail tarafından aranarak kendisine hakaret edildiğini iddia ettiği telefon numarası)
- Failin kullanmış olduğu telefon numarasını görebilmişse bu telefon numarasının ne olduğu,(bilindiği gibi fail özel numaradan veya numarası görünmeyen ankesörlü telefondan aramışsa, karşı taraf onun numarasını göremez)
- Mağdurun hangi tarihler arasında arandığı, en son hangi tarihte ve saat kaçta arandığı,
- Kendisine yönelmiş bulunan hakaret içerikli sözlerin neler olduğu,
- Şüphelendiği kimselerin bulunup bulunmadığı,

- Failin erkek mi bayan mı olduğu(sesinden yola çıkılarak yapı-lacak tespit)
- Şahıstan şikâyetçi olduğuna yönelik beyanı,
- Uzlaşmak isteyip istemediğine ilişkin beyanı,

Bu hususları içeren şikâyetçi beyanına aşağıdaki ifade beyanını ör-nek olarak verebiliriz:

SORULDU :

Yukarıdaki bilgiler doğrudur, bana aittir. 0506.... Numaralı hattı kullanı-yorum. Bu hattımı dün, yani 12.03.2008 tarihinde saat 13.00 civarında 0532.... Numaralı telefondan bir bayan arayarak “ulan şerefsiz, ekmeğime niye göz koydun, ne utanmaz pislik bir adamsın, namussuz herif senin yüzünden koca-mın dayağını yemek zorunda mıyım” gibisinden hakaretvari sözler sarfederek telefonu kapattı. Bu bayanı sesinden ve numarasından tanıyamadım. Aynı fab-rikada çalıştığımız Ayşe ... isimli şahıstan şüpheleniyorum. Eşimle problemleri vardı. Belki o yapmış olabilir ama emin değilim. Bana bu şekilde telefonla ha-karet eden şahıstan davacı ve şikâyetçiyim. Uzlaşmak istemiyorum dedi. CMK.nun 234. maddedeki işlemler yerine getirilmekle; tutanak içeriği şikâyetçi tarafından okundu, birlikte imza altına alındı.

Bazı durumlarda telefonla hakaret olayı mesaj yoluyla gerçekleş-tirilmiş olabilir. Eğer şikayetçi şahıs mesajlarını silmemişse, şikayetçinin telefonu alınarak içerisindeki hakaret içerikli mesajlar tutanağa bağ-lanmalı ve soruşturma dosyasına konulmalıdır. Eğer mesajların sayısı çok fazla olmayıp bir iki taneyle sınırlı ise, bu mesajlardaki hakaret içe-rikli ifadeler müştekinin ifade beyanına da geçirilebilir. Yani ayrı bir tu-tanak tutulmayabilir. Örneğin müştekinin ifadesi alınırken paragraf ba-şına geçilerek;

“Müştekiden ... marka ... imei numaralı cep telefonu alındı ve me-sajlar bölümüne geçildi: 12.03.2007 tarihinde saat 19.22’de 0535... numaralı cep telefonundan *duyduğuma göre dayını yine aramışsın pis-lik herif, senin ağzına tükürürüm ha pezevenk, utanmıyorsun dayını üç kuruş için rahatsız etmeye.* şeklinde bir mesajın alındığı tespit edildi.” Gibi bir cümleyle ifade tutanağına bağlanabilir.

DOSYA TAKİP FORMU**(HAKARET OLAYINDA)**

	Evet	Hayır
Şüpheli ifadesi alınmış mı?		
Mağdurun beyanı alınmış mı?		
Varsa olayın tanıkları dinlenmiş mi?		
Yakalama-gözaltına alma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Sanık karar takip formu düzenlenmiş mi?		
Yakalama işlemi yakınlarına bildirilmiş mi?		
Telefonla hakaret olayında arama ve mesajlaşma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Uzlaşma formu tanzim edilmiş mi?		

HİRSIZLIK OLAYLARINDA

(TCK m. 141-147 arası)

İLGİLİ MEVZUAT:

HİRSIZLIK

Madde 141 - (1) Zilyedinin rızası olmadan başkasına ait taşınır bir malı, kendisine veya başkasına bir yarar sağlamak maksadıyla bulunduğu yerden alan kimseye bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir.

NİTELİKLİ HİRSIZLIK

Madde 142 - (1) Hırsızlık suçunun;

- a) Kime ait olursa olsun kamu kurum ve kuruluşlarında veya ibadete ayrılmış yerlerde bulunan ya da kamu yararına veya hizmetine tahsis edilen eşya hakkında,
- b) Herkesin girebileceği bir yerde bırakılmakla birlikte kilitlenmek suretiyle ya da bina veya eklentileri içinde muhafaza altına alınmış olan eşya hakkında,
- c) Halkın yararlanmasına sunulmuş ulaşım aracı içinde veya bunların belli varış veya kalkış yerlerinde bulunan eşya hakkında,
- d) Bir afet veya genel bir felâketin meydana getirebileceği zararları önlemek veya hafifletmek maksadıyla hazırlanan eşya hakkında,
- e) Adet veya tahsis veya kullanımları gereği açıkta bırakılmış eşya hakkında,
- f) (Mülga bent: 02/07/2012-6352 S.K./82.md.)

İşlenmesi hâlinde, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) Suçun;

- a) Kişinin malını koruyamayacak durumda olmasından veya ölmesinden yararlanarak,
- b) Elde veya üstte taşınan eşyayı çekip almak suretiyle ya da özel beceriyle,
- c) Doğal bir afetin veya sosyal olayların meydana getirdiği korku veya kargaşadan yararlanarak,
- d) Haksız yere elde bulundurulmuş veya taklit anahtarla ya da diğer bir aletle kilit açmak suretiyle,
- e) Bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle,
- f) Tanınmamak için tedbir olarak veya yetkisi olmadığı hâlde resmî sıfat takınarak,
- g) Barınak yerlerinde, sürüde veya açık yerlerde bulunan büyük veya küçük baş hayvan hakkında,

İşlenmesi hâlinde, üç yıldan yedi yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Suçun, bu fıkranın (b) bendinde belirtilen surette, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda olan kimseye karşı işlenmesi halinde, verilecek ceza üçte biri oranına kadar artırılır.

(3) Suçun, sıvı veya gaz hâlindeki enerji hakkında ve bunların nakline, işlenmesine veya depolanmasına ait tesislerde işlenmesi hâlinde, (Değişik ibare: 02/07/2012-6352 S.K./82.md.) beş yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Bu fiilin bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, (Değişik ibare: 02/07/2012-6352 S.K./82.md.) ceza yarı oranında artırılır ve onbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur.

(4) Hırsızlık suçunun işlenmesi amacıyla konut dokunulmazlığının ihlâli veya mala zarar verme suçunun işlenmesi halinde, bu suçlardan dolayı soruşturma ve kovuşturma yapılabilmesi için şikâyet aranmaz.

SUÇUN GECE VAKTİ İŞLENMESİ

Madde 143 - (1) Hırsızlık suçunun gece vakti işlenmesi hâlinde, verilecek ceza üçte birine kadar artırılır.

DAHA AZ CEZAYI GEREKTİREN HÂLLER

Madde 144 - (1) Hırsızlık suçunun;

a) Paydaş veya elbirliği ile malik olunan mal üzerinde,

b) Bir hukukî ilişkiye dayanan alacağı tahsil amacıyla,

İşlenmesi hâlinde, şikâyet üzerine, fail hakkında iki aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur.

MALIN DEĞERİNİN AZ OLMASI

Madde 145 - (1) (Değişik fıkra: 29/06/2005-5377 S.K./16.md) Hırsızlık suçunun konusunu oluşturan malın değerinin azlığı nedeniyle, verilecek cezada indirim yapılabileceği gibi, suçun işleniş şekli ve özellikleri de göz önünde bulundurularak, ceza vermekten de vazgeçilebilir.

KULLANMA HİRSIZLIĞI

Madde 146 - (1) Hırsızlık suçunun, malın geçici bir süre kullanılıp zilyedine iade edilmek üzere işlenmesi hâlinde, şikâyet üzerine, verilecek ceza yarı oranına kadar indirilir. Ancak malın suç işlemek için kullanılmış olması hâlinde bu hüküm uygulanmaz.

ZORUNLULUK HÂLİ

Madde 147 - (1) Hırsızlık suçunun ağır ve acil bir ihtiyacı karşılamak için işlenmesi hâlinde, olayın özelliğine göre, verilecek cezada indirim yapılabileceği gibi, ceza vermekten de vazgeçilebilir.

YAPILMASI GEREKENLER

- 1) Öncelikle şikâyetçinin beyanı alınmalı, 18 yaşından küçük olması halinde avukat huzurunda ifadesinin alınması unutulmamalıdır.
- 2) Şikâyetçinin beyanına göre şüpheliler belli ise yakalanarak savunmaları alınmalı, şüpheli veya şüphelilerin 18 yaşından küçük olması halinde, bu kişinin ifadesinin kolluk tarafından alınamayacağı, an-

cak ve ancak müdafî huzurunda Cumhuriyet Savcısı tarafından alınması gerektiği hususu unutulmamalı ve şahsın mevcutlu istenip istenmediği cumhuriyet savcısından sorulmalıdır.

3) Olay yeri inceleme ekibinin olay yerine intikal ederek gerekli incelemeleri yapması istenmelidir. Bu inceleme kapsamında aşağıdaki hususların raporda belirtilmesine özen gösterilmesi gerekir.

- Hırsızlığın yapıldığı yerin özellikleri,
- Şüphelinin eylemini ne şekilde gerçekleştirdiği,
- Hırsızlık bina veya müstemilatında gerçekleştirilmiş ise, bu yerlere ne şekilde girildiği,
- Kapı, pencere, kilit vs. eşyaları üzerinde zorlama izinin bulunup bulunmadığı,
- Hırsızlığın bina veya taşıt içerisinde yapılmış olması halinde buraya ne şekilde girildiği, alet kullanılıp kullanılmadığı, taklit anahtar kullanılıp kullanılmadığı, olayın şahsi çeviklik ile gerçekleştirilme durumunun olup olmadığı,

Hususlarının mümkün mertebe ayrıntısıyla yer alması gerekir.

4) Suçun şüphelileri mevcutsa derhal bunların yakalanması gerekir. Eğer şüpheli veya şüpheliler yakalanamamış ise ve bir yerlerde olduklarından şüphe ediliyorsa, gecikmesinde sakınca bulunan hal nedeniyle Cumhuriyet savcısının yazılı emri ile söz konusu yerlerde acilen arama yapılarak şüpheli veya şüpheliler yakalanmalıdır.

5) Olaya tanık olan kimseler varsa bunların beyanlarının bilgi sahibi sıfatıyla alınması gerekir. (Hırsızlık suçlarında en önemli delillerden bir tanesinin görgüye dayalı “**tanık beyanları**”nın olduğu hatırdan çıkarılmamalıdır.),

6) Hırsızlık, bina içinden veya otodan gerçekleştirilmişse, olay yerinden **parmak izi alınması** gerekir.

7) Olay yerinde şüphelinin tespitine yarayacak bulgular varsa bunların rıza ile verilmesi halinde **muhafaza altına alınması**, rıza ile verilmesi halinde **el koyulması** gerekir. Elkoyma işlemi gerçekleştirilmişse, el koyma anından itibaren 24 saat içinde bu elkoyma kararı hâkimin onayına sunulacağından bu hususla ilgili nöbetçi savcıyla irtibata geçilmelidir.

8) Olay yeri tespit tutanağı ile olay yeri krokisinin çizilmesi gerekir.

- 9) Hırsızlık suçunda kullanılan bir alet varsa, bu aletlerin **muhafaza altına alınması** gerekir. Şahıs veya şahıslar, suçta kullanılan bu aletleri rıza ile vermiyorsa, **el koyma işleminin** gerçekleştirilmesi gerekir.
- 10) Hırsızlık konusu olan eşyaların neler olduğu tespit edilerek, ayrıca bunların değer tespiti yapılmalıdır. Bu eşyaların satılabileceği yerlerde gerekli tedbirlerin alınması sağlanmalı, bu bağlamda çaplı olaylarda çevre il veya ilçe kolluk birimleri olaydan haberdar edilmelidir. Örneğin bir araç hırsızlığı söz konusu ise, bu hırsızlık olayından çevre il ve ilçelerdeki kolluk birimlerine haber verilmeli, söz konusu aracın çalıntı olduğu **polnet**⁹ kayıtlarına girilmelidir.
- 11) Hırsızlık suçunun konusu cep telefonu ise, şikâyetçinin beyanı alınırken telefonun özellikleri, İMEİ numarası ve içerisinde takılı bulunan hattın numarası, telefonun ne zaman çalındığı, içinde takılı bulunan hattı arayıp aramadığı, aradıysa hangi sonuca ulaştığı gibi hususların ifade tutanağına eklenmesi, varsa faturasının evraka eklenmesi gerekir.
- 12) Bazı hırsızlık olayları mobese kameralar yardımıyla çözülmüştür. Bu nedenle olay yerini görüntüleyen kameralar varsa CD'ye aktarılarak dosyaya konulmalıdır.
- 13) Olay görüntülerinin Cumhuriyet Başsavcılığı veya yargılama sırasında mahkemece izlenebilmesi amacıyla görüntüyü çalıştıran programın CD'ye görüntüyle birlikte atılmasına özen gösterilmelidir.
- 14) Fail yakalandığında üzerinde bulunan cep telefonu numarasının kullanıldığı cep telefonu makinasının İMEİ numarası tespit edilerek tutanağa bağlanmalı ve evrakla birlikte Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmelidir.
- 15) Failin diğer olaylarının aydınlatılması ve Cumhuriyet savcısının doğru bilgilendirilmesi açısından olay bildirilmesi ve evrakın gönderilmesinde failin suç kayıtları hakkında bilgilendirme yapılmasına özen gösterilmelidir.
- 16) Suçun konusunun değerinin tespiti ve akrabalık (eş, kardeş, çocuk, anne, baba, dede ve torun) cezasızlık ya da indirim sebebi olduğundan akrabalık durumu belgeyle tespit edilmelidir.

⁹ Kısaca Polnet olarak adlandırılan bilgisayar ağı yardımıyla, bir bilgi, kayda girdiğinde tüm kolluk kuvvetleri (emniyet teşkilatı) tarafından görülebilmektedir.

- 17) Şüphelinin yakalanması halinde parmak izi alınmalı ve teşhise elverişli fotoğrafı çekilerek evraka eklenmelidir.
- 18) Şüphelinin kimliğinin tespit edilememesi durumunda şüphelinin eşgal bilgilerinin görgü tanıklarından ve müştekidenden alınan bilgiler doğrultusunda tüm emniyet birimlerine haber merkezi kanalıyla bilgi verilerek yakalanması için çalışmalar başlatılmalıdır. Gerekli görülmesi durumunda çevre illerde benzer olaylarla mukayesesi-nin yapılarak bilgi alışverişinin sağlanmasıyla kapsamlı çalışmalar başlatılmalı, şüpheli yada şüpheliler tespit edilene kadar bu çalış-malara devam edilmelidir.

CEP TELEFONU HIRSIZLIKLARINDA:

Cep telefonu hırsızlığı olaylarında kolluğun yapacağı fazla bir iş-lem yoktur. Çünkü bu tür olaylarda asıl işlemler (telekomünikasyon yönüyle) savcı tarafından daha sonra yerine getirilir.

Cep telefonu hırsızlığı olayında kolluk müştekinin ifadesini alarak evrakı ikmalen gönderecektir.

Kolluk müştekinin ifadesinde çalınan telefonun markasını, içinde bulunan hattın numarasını, imei numarasını, faturasını, nerden, ne za-man saat kaçta çalındığını, düşürme ihtimalinin bulunup bulunmadığını, şüphelendiği kimselerin olup olmadığını vs. ifade tutanağında belirtmeli-dir. Ayrıca olay yeri belli ise buradaki incelemelerini de yapmalıdır.

OTO HIRSIZLIĞI OLAYLARI:

Uygulamada en çok karşılaşılan hırsızlık olaylarından biri de oto hırsızlığıdır. Aracı çalınan mağdurlar, bulundukları yer kolluk kuvvetine giderek şikayette bulunurlar. Şikayetçinin müracaatını alan kolluk gö-revlileri, aracın bilgilerini **polnet** kayıtlarına girerek aracın çalıntı oldu-ğu hususunu şerh verirler. Bu araç bu şerh ile birlikte Türkiye çapında aramaya alınmış olur.

Not: Bina içinde meydana gelen hırsızlık olayında aynı zamanda ko-nut dokunulmazlığını (veya işyeri dokunulmazlığını) ihlal suçu da oluşur. Binaya girilirken kapının zorlanması gibi zararlar da verilmişse, mala zarar verme suçu da oluşur ve buna yönelik işlemlerin de yapılması gerekir.

DOSYA TAKİP FORMU**(HIRSIZLIK OLAYINDA)**

	Evet	Hayır
Şüpheli ifadesi alınmış mı?		
Mağdurun beyanı alınmış mı?		
Varsa olayın tanıkları dinlenmiş mi?		
Yakalama-gözaltına alma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Sanık karar takip formu düzenlenmiş mi?		
Yakalama işlemi yakınlarına bildirilmiş mi?		
Olay yeri inceleme raporu var mı?		
Olay yerinin görüntüleri çekilmiş mi?		
Parmak izi alınmış mı?		
Zarar tespit tutanağı tutulmuş mu?		
Varsa suç eşyası ele geçirilmiş mi?		
Varsa mobese kayıtları CD ortamında getirilmiş mi?		
Cep telefonu hırsızlıklarında fatura vs. eklenmiş mi?		

YAĞMA OLAYLARINDA

(TCK m. 148-150 arası)

İLGİLİ MEVZUAT:

YAĞMA

Madde 148 - (1) Bir başkasını, kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden ya da malvarlığı itibarıyla büyük bir zarara uğratacağından bahisle tehdit ederek veya cebir kullanarak, bir malı teslim veya malın alınmasına karşı koymamaya mecbur kılan kişi, altı yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Cebir veya tehdit kullanılarak mağdurun, kendisini veya başkasını borç altına sokabilecek bir senedi veya var olan bir senedin hükümsüz kaldığını açıklayan bir vesikayı vermeye, böyle bir senedin alınmasına karşı koymamaya, ilerde böyle bir senet hâline getirilebilecek bir kağıdı imzalamaya veya var olan bir senedi imha etmeye veya imhasına karşı koymamaya mecbur edilmesi hâlinde de aynı ceza verilir.

(3) Mağdurun, herhangi bir vasıta ile kendisini bilmeyecek ve savunamayacak hâle getirilmesi de, yağma suçunda cebir sayılır.

NİTELİKLİ YAĞMA

Madde 149 - (1) Yağma suçunun;

- a) Silâhla,
- b) Kişinin kendisini tanınmayacak bir hâle koyması suretiyle,
- c) Birden fazla kişi tarafından birlikte,
- d) Yol kesmek suretiyle ya da konut veya işyerinde,
- e) Beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,
- f) Var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak,
- g) Suç örgütüne yarar sağlamak maksadıyla,
- h) Gece vaktinde,

işlenmesi hâlinde, fail hakkında on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) Yağma suçunun işlenmesi sırasında kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış hâllerinin gerçekleşmesi durumunda, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

DAHA AZ CEZAYI GEREKTİREN HÂL

Madde 150 - (1) Kişinin bir hukukî ilişkiye dayanan alacağını tahsil amacıyla tehdit veya cebir kullanması hâlinde, ancak tehdit veya kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

(2) Yağma suçunun konusunu oluşturan malın değerinin azlığı nedeniyle, verilecek ceza üçte birden yarıya kadar indirilebilir.

YAPILMASI GEREKENLER

- 1) Öncelikle şikâyetçinin beyanı alınmalıdır. Şikâyetçinin 18 yaşından küçük olması halinde avukat huzurunda ifadesinin alınması unutulmamalıdır.
- 2) Şikâyetçinin beyanından, suçun ne şekilde işlendiği, tehdit içerikli bir söz kullanılıp kullanılmadığı, şikâyetçinin eyleme karşı koyup koymadığı, aralarında boğuşma yaşanıp yaşanmadığı, eylemi gerçekleştiren şüphelinin kendisinin tanınmasını engelleyen aksesuarlar(maske vs.) takıp takmadığı, elinde silah bıçak vs bulunup bulunmadığı hususları öğrenilerek ifade tutanağına bağlanmalıdır.
- 3) Bunun dışında gasbedilen eşyaların neler olduğu tek tek tutanağa bağlanmalıdır. Bu eşyaların satılabileceği yerlerde gerekli tedbirlerin alınması sağlanmalı, bu bağlamda çaplı olaylarda çevre il veya ilçe kolluk birimleri olaydan haberdar edilmelidir. Örneğin bir araç gasbı söz konusu ise, bu gasp olayından çevre il ve ilçelerdeki kolluk birimlerine haber verilmeli, söz konusu araca ilişkin bilgiler **polnet** kayıtlarına girilmelidir.
- 4) Şikâyetçinin beyanına göre şüpheliler belli ise yakalanarak savunmaları alınmalıdır. Şüpheli veya şüphelilerin 18 yaşından küçük olması halinde, bu kişinin ifadesi kolluk tarafından alınamayacak, ancak ve ancak müdafî huzurunda Cumhuriyet Savcısı tarafından alınacaktır.
- 5) Olaya tanık olan kimseler varsa bunların beyanları bilgi sahibi sıfatıyla alınmalıdır (Yağma suçlarında en önemli delillerden bir tanesi görgüye dayalı **“tanık beyanları”**dır.),
- 6) Yağma suçu silah veya bıçakla veyahut başka bir aletle işlenmiş olup da bu alet olay yerinde kalmışsa alet üzerinden **parmak izi alınmalıdır**.
- 7) Olay yerinde şüphelinin tespitine yarayacak bulgular muhafaza altına alınmalıdır.
- 8) Şüphelinin kaçtığı durumlarda, nereye gidebileceği araştırılmalı, gidebileceği yerlerde arama yapılabilmesi için Cumhuriyet savcısı tarafından gecikmesinde sakınca bulunan hal gerekçesiyle yazılı arama kararı alınmalıdır.

- 9) Olay yeri tespit tutanağı ile olay yeri krokisi çizilmeli, eylemin nasıl gerçekleştiği, konuta veya işyerine girmek suretiyle gerçekleşmiş olması halinde kapı veya pencerenin kırılıp kırılmadığı, başka şeylerde zorlama izinin bulunup bulunmadığı hususları tutanağa bağlanmalıdır. Böyle durumlarda ayrıca olay yerinin görüntüleri alınmalıdır.
- 10) Yağma suçunda kullanılan bir alet varsa, bu aletlerin **muhafaza altına alınması** sağlanmalıdır. Şahıs veya şahıslar, suçta kullanılan bu aletleri rıza ile vermiyorlarsa, gecikmesinde sakınca bulunan hal gerekçesiyle **el koyma işleminin** gerçekleştirilmesi için savcıdan talimat istenmelidir.
- 11) Yağma suçu kasten yaralama suretiyle gerçekleştirilmişse, mağdurun rapora sevki gerçekleştirilmelidir.

Uyutmak Suretiyle Meydana Getirilen Yağma Olayları:

Uygulamada örneğin otobüs-tren yolculuklarında failin yanındaki kişiye bir şeyler ikram ederek uyutup parasını veya başka bir eşyasını çaldığına dair iddialarla karşılaşmaktayız. Bu yönde bir şikayet alan kolluğun acilen yapması gereken önemli bir işlem vardır. **Bu işlem, derhal şikayetçiden kan örneği alınarak kanda uyutucu özelliğe sahip bir maddenin bulunup bulunmadığını tespit etmek için adli tıp incelemesi yaptırılması işlemidir.** Bu işlemin yapılması için mağdurun rızası varsa (ki genellikle vardır) sorun yoktur. Mağdurun rızası yoksa mahkeme kararı veya gecikmesinde sakınca varsa savcının yazılı emri gerektiği unutulmamalıdır.

DOSYA TAKİP FORMU**(YAĞMA OLAYINDA)**

	Evet	Hayır
Şüpheli ifadesi alınmış mı?		
Mağdurun beyanı alınmış mı?		
Varsa olayın tanıkları dinlenmiş mi?		
Yakalama-gözaltına alma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Sanık karar takip formu düzenlenmiş mi?		
Yakalama işlemi yakınlarına bildirilmiş mi?		
Olay yeri inceleme raporu var mı?		
Olay yerinin görüntüleri çekilmiş mi?		
Mağdurun adli raporu alınmış mı?		
Zarar tespit tutanağı tutulmuş mu?		
Varsa suç eşyası ele geçirilmiş mi?		
Varsa mobese kayıtları CD ortamında getirilmiş mi?		
Uyutmak suretiyle yağma olayında kan üzerinde inceleme raporu alınmış mı?		

MALA ZARAR VERME OLAYLARINDA

(TCK m. 151-153 arası)

İLGİLİ MEVZUAT:

MALA ZARAR VERME

Madde 151 - (1) Başkasının taşınır veya taşınmaz malını kısmen veya tamamen yıkan, tahrip eden, yok eden, bozan, kullanılamaz hâle getiren veya kirleten kişi, mağdurun şikâyeti üzerine, dört aydan üç yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Haklı bir neden olmaksızın, sahipli hayvanı öldüren, işe yaramayacak hâle getiren veya değerinin azalmasına neden olan kişi hakkında yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.

MALA ZARAR VERMENİN NİTELİKLİ HÂLLERİ

Madde 152 - (1) Mala zarar verme suçunun;

- a) Kamu kurum ve kuruluşlarına ait, kamu hizmetine tahsis edilmiş veya kamunun yararlanmasına ayrılmış yer, bina, tesis veya diğer eşya hakkında,
- b) Yangına, sel ve taşkına, kazaya ve diğer felaketlere karşı korunmaya tahsis edilmiş her türlü eşya veya tesis hakkında,
- c) Devlet ormanı statüsündeki yerler hariç, nerede olursa olsun, her türlü dikili ağaç, fidan veya bağ çubuğu hakkında,
- d) Sulamaya, içme sularının sağlanmasına veya afetlerden korumaya yarayan tesisler hakkında,
- e) Grev veya lokavt hâllerinde işverenlerin veya işçilerin veya işveren veya işçi sendika veya konfederasyonlarının maliki olduğu veya kullanımında olan bina, tesis veya eşya hakkında,
- f) Siyasî partilerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve üst kuruluşlarının maliki olduğu veya kullanımında olan bina, tesis veya eşya hakkında,
- g) Sona ermiş olsa bile, görevinden ötürü öç almak amacıyla bir kamu görevlisinin zararına olarak,

İşlenmesi hâlinde, fail hakkında bir yıldan altı yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) Mala zarar verme suçunun;

- a) Yakarak, yakıcı veya patlayıcı madde kullanarak,
- b) Toprak kaymasına, çığ düşmesine, sel veya taşkına neden olmak suretiyle,
- c) Radyasyona maruz bırakarak, nükleer, biyolojik veya kimyasal silâh kullanarak,

İşlenmesi hâlinde, verilecek ceza iki katına kadar artırılır.

İBADETHANELERE VE MEZARLIKLARA ZARAR VERME

Madde 153 - (1) İbadethanelere, bunların eklentilerine, buralardaki eşyaya, mezarlara, bunların üzerindeki yapılara, mezarlıklardaki tesislere, mezarlıkların korunmasına yönelik

olarak yapılan yapılara yıkmak, bozmak veya kırmak suretiyle zarar veren kişi, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Birinci fıkrada belirtilen yerleri ve yapıları kirleten kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

(3) Birinci ve ikinci fıkralardaki fiillerin, ilgili dinî inancı benimseyen toplum kesimini tahkir maksadıyla işlenmesi hâlinde, verilecek ceza üçte biri oranında artırılır.

YAPILMASI GEREKENLER

- 1) Öncelikle şikâyetçinin beyanının alınması gerekir. Şikâyetçinin 18 yaşından küçük olması halinde avukat huzurunda ifadesinin alınması unutulmamalıdır.
- 2) Müştekiye, şikâyetçi olup olmadığı, meydana gelen zararın ne olduğu, bu zararın şüpheli tarafından karşılanıp karşılanmadığı, karşılanmışsa tamamen mi kısmen mi karşılandığı, kısmen geri verme veya tazmin durumu söz konusu olmuşsa, failin etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanmasına mağdurun rıza gösterip göstermediği hususu sorulmalıdır (TCK m.168/4).
- 3) Şikâyetçinin beyanına göre şüpheliler belli ise yakalanarak savunmaları alınmalıdır. Şüpheli veya şüphelilerin 18 yaşından küçük olması halinde, bu kişinin ifadesi kolluk tarafından alınamayacak, yaşı 18'den küçük olan bu şüphelilerin ifadeleri Cumhuriyet savcısı tarafından müdafii huzurunda alınacaktır. Bunun için savcıyla irtibata geçilerek mevcutlu istenip istenmediği sorulacaktır.
- 4) Olaya tanık kimseler varsa bunların ifadesi bilgi sahibi sıfatıyla alınmalıdır.
- 5) Olayın gerçekleştiği yere gidilmesi ve olay yeri tespit tutanağının ve eki krokinin çizilmesi gerekir.

Mala zarar verme suçlarında en önemli delillerden biri '**olay yeri tespit tutanağı**', diğeri ise görgüye dayalı "**tanık beyanları**"dır. Çünkü olay yeri tespit tutanağı ile şikâyetçinin iddia ettiği zararın bulunup bulunmadığı tespit edilecektir. Tanık beyanları ile de, meydana getirilmiş bir mala zarar verme eyleminin gerçekten bulunup bulunmadığı ve bu mala zarar verme eylemini kimlerin gerçekleştirdiği tespit edilebilecektir.

- 6) Zarar verilen malda ne kadar zarar bulunduğunun tespit edilmesi için bu işten anlayan birisinin olay yerine götürülerek zarar tespiti yaptırılmalıdır. Örneğin evin kapısı kırılmışsa kapı satış veya tamirat işlerinden anlayan kişinin götürülmesi ve zararın tespit edilmesi gerekir. Aynı şekilde bahçedeki ağaçlara veya ürünlere zarar verilmişse il veya ilçe tarım müdürlüğünden bir ziraat mühendisi veya teknisyenin temin edilerek zararın tespiti yapılmalıdır. Yine bunun gibi bir araca zarar verilmişse, zararın tespiti için sanayide bu işten anlayan kaportacı, tamirci, lastikçi vs. kişi götürülerek zarar tespiti yapılmalıdır. Zarar tespiti yapıldıktan sonra bu husus tutanağa bağlanmalıdır.
- 7) Olay yeri tespit tutanağı tutulurken, ayrıca zarar verilen malın ve olayın gerçekleştiği yerin çeşitli açılardan görüntüsü alınmalıdır.
- 8) Zarar verilen malın niteliği, kamu veya özel mal olup olmadığı hususları olay yeri tespit tutanağına not edilmelidir.
- 9) Zarar verilen malın kime ait olduğu, daha doğrusu m.151 kapsamında basit bir mala zarar verme ise şikâyet hakkının kime ait olduğunun araştırılarak tespit edilmesi ve tespit edilen bu şahsın şikâyetçi sıfatıyla beyanının alınması gerekir.

Günlük hayatta öyle bazı olaylar olur ki, iddia edilen mala zarar verme suçunda asıl şikâyet hakkına sahip olan şahıs değil de, bu şahsın bir yakını şikâyetinde bulunabilir. Örneğin bir kişi, ağabeyine ait olan bir arabayı kullanırken üçüncü bir şahıs tarafından araca zarar verilmesi nedeniyle kolluğa gidip şikâyetinde bulunabilir. Oysa bu olayda şikâyet hakkı aracın asıl sahibine, yani araca zarar verildiği gerekçesiyle kolluğa gelen bu kişinin ağabeyine aittir. Çünkü arabanın maliki o'dur. İşte böyle durumlarda, kolluğa, zarar verilen malın şikâyet için gelen şahsa mı, yoksa bir başkasına mı ait olduğu sorulmalıdır. Eğer malın sahibi, yani şikâyet hakkı sahibi bir başka şahıs ise, bu şahsın tespit edilmesi ve şikâyetçi sıfatıyla beyanının alınması gereklidir. Kolluğa şikâyet için gelen şahsın ifadesi ise, bilgi sahibi sıfatıyla alınmalıdır.
- 10) Mala zarar vermek için suçta kullanılan bir alet varsa, bu aletlerin **muhafaza altına alınması** gerekir. Şahıs veya şahıslar, suçta kullanılan bu aletleri rıza ile vermiyorlarsa, **el koyma işleminin** gerçekleştirilmesi savcıdan izin istenmelidir. Gecikmesinde sakınca bulunan hal

nedeniyle izin verilirse, bu iznin hakim onayına sunulması gerektiği için evrakın en kısa sürede savcıya ulaştırılması gerektiği unutulmamalıdır.

DOSYA TAKİP FORMU**(MALA ZARAR VERME OLAYINDA)**

	Evet	Hayır
Şüpheli ifadesi alınmış mı?		
Mağdurun beyanı alınmış mı?		
Varsa olayın tanıkları dinlenmiş mi?		
Yakalama-gözüaltına alma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Sanık karar takip formu düzenlenmiş mi?		
Yakalama işlemi yakınlarına bildirilmiş mi?		
Olay yeri inceleme raporu var mı?		
Olay yerinin görüntüleri çekilmiş mi?		
Zarar tespit tutanağı tutulmuş mu?		
Varsa suç eşyası ele geçirilmiş mi?		
Varsa mobese kayıtları CD ortamında getirilmiş mi?		

GENEL GÜVENLİĞİ
TEHLİKEYE SOKMA OLAYLARINDA
(TCK m. 170, 171)

İLGİLİ MEVZUAT:

GENEL GÜVENLİĞİN KASTEN TEHLİKEYE SOKULMASI

Madde 170 - (1) Kişilerin hayatı, sağlığı veya malvarlığı bakımından tehlikeli olacak biçimde ya da da kişilerde korku, kaygı veya panik yaratabilecek tarzda;

a) Yangın çıkaran,

b) Bina çökmesine, toprak kaymasına, çığ düşmesine, sel veya taşkına neden olan,

c) Silâhla ateş eden veya patlayıcı madde kullanan,

Kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Yangın, bina çökmesi, toprak kayması, çığ düşmesi, sel veya taşkın tehlikesine neden olan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

GENEL GÜVENLİĞİN TAKSİRLE TEHLİKEYE SOKULMASI

Madde 171 - (1) Taksirle;

a) Yangına,

b) Bina çökmesine, toprak kaymasına, çığ düşmesine, sel veya taşkına,

Neden olan kişi, fiilin başkalarının hayatı, sağlığı veya malvarlığı bakımından tehlikeli olması hâlinde, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

YAPILMASI GEREKENLER

- 1) Öncelikle acilen olay yerine gidilip ortamın güvenliği kontrol altına alınmalıdır. Örneğin bir yangın olayında derhal itfaiyenin olay yerine intikal ettirilerek gerekli söndürme çalışmalarının yapılması sağlanmalıdır.
- 2) Olayın failleri tespit edilerek yakalanmalı ve beyanları şüpheli sıfatıyla alınmalıdır.
- 3) Olayın tanıklarının beyanları bilgi sahibi sıfatıyla alınmalıdır.

- 4) Olay yeri mutlak surette çeşitli cephelerden fotoğraflanmalı ve olay yerinin krokisi düzenli ve ayrıntılı bir şekilde çizilmelidir.
- 5) Olay yerinin konumu ve özellikle meskun bir mahal olup olmadığı tespit edilmelidir. Olayın meskun mahal olup olmaması hususu çok önemlidir. Çünkü ancak meskun bir mahalde işlenen bu tür eylemler kişilerin hayat, sağlık ve malvarlığı bakımından tehlikeli olabilir veya kişilerde korku, kaygı veya panik yaratabilecek tarzda olabilir. Bu nedenle olay yerinin etrafının nasıl bir yer olduğu geniş bir krokiyle gösterilmelidir.
- 6) Soruşturma yürütülürken olayın kasten mi taksirle mi meydana geldiği noktasında gerekli soruşturma işlemleri yapılmalıdır.
- 7) Genel güvenliği tehlikeye sokan eylem “yangın” ise, yangının neden kaynaklandığı konusunda örneğin elektrik kontağından çıkıp çıkmadığı konusunda araştırma yapılmalı ve bu durumların hepsi tutanağa bağlanmalıdır. Bu durumun tespiti için olay yerine elektrikçi, itfaiyeci veya bu işten anlayan kişiler götürülmelidir.
- 8) Yangın kasten çıkarılmışsa bu kişilerin; yangın taksirle ortaya çıkmışsa ve bu yangın ev veya işyerinde çıkmışsa, bu yerlerin zilyetlerinin şüpheli sıfatıyla beyanları alınmalıdır.
- 9) Yangın kasten çıkarılmışsa, yangının çıkartılmasında kullanılan benzin bidonu vs. eşyalar muhafaza altına alınmalıdır. Rızaen verilmiyorsa Cumhuriyet savcısının emriyle elkonulmalıdır. Elkoyma işlemi 24 saat içinde hakim onayına sunulacağından bu husus atlanmamalıdır.
- 10) Olayda yaralanmış kimseler varsa bunların doktora sevki yapılarak raporları aldırılmalı ve olayı gerçekleştirenlerden şikâyetçi olup olmadıkları, uzlaşmak isteyip istemedikleri hususu sorulmalıdır.

Kuru-sıkı (ses-gaz) tabancalara ilişkin olarak yürütülen soruşturmada dikkat edilmesi gereken hususlar:

Uygulamada kuru-sıkı(ses-gaz) tabancası ile ateş edilmesi durumları çok sık karşılaşılan durumlardan olduğundan bu durumlarda genel olarak ne yapılması gerektiğine kısaca değinmek gerekirse;

- 11) Öncelikle bu silahlar üzerinde sahipleri tarafından oynama yapılarak 6136 sayılı yasa kapsamına girecek duruma getirilmeleri ihti-

mali bulunduğundan bu silahlar muhafaza altına alınmalıdır, sahibi tarafından rıza ile verilmiyorsa el koyma işlemi yaptırılmalıdır. Cumhuriyet savcısına silahta oynama olup olmadığı hususunda bilgi verilmelidir. Muhafaza altına alınmaması talimatı verilmesi halinde, mutlaka bu işin ehli olan personel tarafından rapor düzenlenmeli, tereddüt halinde silahın değişik açılardan fotoğrafı çekilerek dosya arasına alınmalıdır.

- 12) Yukarıda belirtildiği üzere bu durumlarda da olay yerinin konumu ve özellikle meskun bir mahal olup olmadığı tespit edilmelidir (alış veriş merkezi, park, cadde, sokak, yerleşim yeri, pazar yeri, stadyum çevresi vs.) Olayın meskun mahal olup olmaması hususu çok önemlidir. Çünkü ancak meskun bir mahalde işlenen bu tür eylemler kişilerin hayat, sağlık ve malvarlığı bakımından tehlikeli olabilir veya kişilerde korku, kaygı veya panik yaratabilecek tarzda olabilir.

5729 sayılı kanunun 3. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendine göre bu silahların **taşınması** yasaktır. Aynı maddenin 3.fıkrasına göre, *Söz konusu silahlar, ancak her an kullanıma elverişli olmayacak ve kolay ulaşılmayacak şekilde, boş olarak kutu içerisinde nakledilebilirler. Bu silahların belirtilen şekil ve şartların dışında nakledilmesi taşıma olarak kabul edilir.*Bu yasağın yaptırımını ise aynı kanunun 4. maddesinin 2.fıkrasında düzenlenmiştir. Bu fıkra göre *Bu Kanunun 3 üncü maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarındaki yasaklara aykırı davranışta bulunanlara **beşyüz Yeni Türk Lirası**, dördüncü fıkrasındaki yasaklara aykırı davranışta bulunanlara **beşbin Yeni Türk Lirası idarî para cezası** verilir. Ayrıca bu silahların **mülkiyetinin kamuya geçirilmesine** karar verilir.* Yine aynı kanunun m.4/4 hükmüne göre, *Bu Kanun hükümlerine göre idarî para cezasına ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine karar vermeye **mahallî mülki amir** yetkilidir.*

Dolayısıyla bu cezanın uygulanıp uygulanmayacağı hususunda mülki amirle irtibata geçilmelidir.

Burada ayrıca 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 36. maddesi gereğince "**gürültü**" kabahatini de düşünmek gerekir. Bu husus da mülki amirle görüşülmeli ve alınacak talimata göre hareket edilmelidir.

DOSYA TAKİP FORMU

(GENEL GÜVENLİĞİ TEHLİKEYE SOKMA OLAYINDA)

	Evet	Hayır
Şüpheli ifadesi alınmış mı?		
Mağdurun beyanı alınmış mı?		
Varsa olayın tanıkları dinlenmiş mi?		
Yakalama-gözaltına alma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Sanık karar takip formu düzenlenmiş mi?		
Yakalama işlemi yakınlarına bildirilmiş mi?		
Olay yeri inceleme raporu var mı?		
Olay yerinin görüntüleri çekilmiş mi?		
Zarar tespit tutanağı tutulmuş mu?		
Varsa suç eşyası (tabanca, mermi vs) ele geçirilmiş mi?		
Varsa mobese kayıtları CD ortamında getirilmiş mi?		
Yangın durumunda itfaiye yangın raporu var mı?		
Kuru sıkı tabancayla ateş etmelerde kurusıkı tabanca- da oynama olup olmadığına dair tutanak var mı?		

TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA OLAYLARINDA

(TCK m. 179)

İLGİLİ MEVZUAT:

Madde 179 - (1) Kara, deniz, hava veya demiryolu ulaşımının güven içinde akışını sağlamak için konulmuş her türlü işareti değiştirerek, kullanılamaz hâle getirerek, konuldukları yerden kaldırarak, yanlış işaretler vererek, geçiş, varış, kalkış veya iniş yolları üzerine bir şey koyarak ya da teknik işletim sistemine müdahale ederek, başkalarının hayatı, sağlığı veya malvarlığı bakımından bir tehlikeye neden olan kişiye bir yıldan altı yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Kara, deniz, hava veya demiryolu ulaşım araçlarını kişilerin hayat, sağlık veya malvarlığı açısından tehlikeli olabilecek şekilde sevk ve idare eden kişi, iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Alkol veya uyuşturucu madde etkisiyle ya da başka bir nedenle emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edemeyecek hâlde olmasına rağmen araç kullanan kişi yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

YAPILMASI GEREKENLER

- 1) Öncelikle kazada yaralanan kimselerin bulunup bulunmadığı araştırılmalı ve yaralı kimseler varsa bunların doktor raporları alınmalıdır.
- 2) Olay karmaşık ise ve özellikle olayda yaralanma mevcut ise, olay yerinin ve araçların kaza sonrası konumunun fotoğraflama yoluyla belirlenmesi gerekir. Bu işlem, çift taraflı trafik kazalarında tarafların kusurlarını tespit etmek açısından önemli bir delil oluşturabilir.
- 3) Kaza sonucunda trafik aksamışsa ve yol trafiğe henüz açılmamışsa yolun trafiğe açılıp açılmayacağı hususu Cumhuriyet savcısından öğrenilmelidir. Bunun için olayın derhal bildirilmesinde ve bu talimatın alınmasında fayda vardır.
- 4) Olay yerine trafik ekiplerinin gelip gelmediği, gelmemişlerse bir an önce gelmeleri ve aşağıda belirteceğimiz işlemleri yapması sağlanmalıdır. Trafik ekibi olay yerinde gerekli incelemeler yaparak,

kaza tespit tutanağı, alkol raporu, ehliyet ve ruhsata ilişkin araştırmaları yapacak ve diğer hususları araştıracaktır.

- 5) Olaydaki araç sürücülerinin alkol testleri fazla zaman kaybetmeden aldırılmalıdır. Alkol testinin mutlak surette promil cinsinden ölçen aletlerle aldırılması gerekir. Aksi halde kişideki alkolün derecesi ve etkisinin belirlenmesi, diğer bir ifadeyle kişinin emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edip edemeyeceğinin belirlenmesi zorlaşır.
- 6) TCK'nın 179/3 hükmünün uygulanması açısından Yargıtay'ın son kararları dikkate alındığında 100 promil ölçüsü dikkate alındığından, promil cinsinden ölçüm yapılması önemlidir. Hastanede adli rapora sadece "alkollüdür" şeklinde yazılacak ifade sorunu çözmeyecektir.
- 7) Olaydaki sürücülerin ehliyetli olup olmadığı hususunun araştırılmasıdır.
- 7) Olayda yaralanan şahısların olay nedeniyle şikâyetçi olup olmadıkları ve uzlaşmak isteyip istemedikleri hususunun mutlaka sorulması istenmelidir.

Bir trafik kazasında kimin hangi sıfatla beyanının alınacağı sorusu, hukuki eğitimi sınırlı olan kolluk görevlileri tarafından devamlı surette Cumhuriyet savcısına sorulan sorulardandır. Şöyle ki;

Çift taraflı ve yaralamalı bir trafik kazasında:

Yaralı sürücüler şikâyetçi ise "**müşteki-şüpheli**" sıfatıyla; şikâyetçi değilse **mağdur-şüpheli** sıfatıyla; yaralı olmayan sürücüler sadece **şüpheli** sıfatıyla; yaralı olan yolcular şikâyetçi iseler **müşteki** sıfatıyla; şikâyetçi değilse **mağdur** sıfatıyla; yaralı olmayan yolcular **bilgi sahibi** sıfatıyla dinlenmelidir.

Çift taraflı sadece maddi hasarlı(yani yaralamasız) trafik kazasında her iki araç sürücüsü şüpheli sıfatıyla dinlenmelidir.

Tek taraflı yaralamalı trafik kazasında:

Sürücü yaralanmış olsa bile tek taraflı olduğu için **şüpheli** sıfatıyla; sürücü değil de yolcular yaralanmışsa yine sürücü **şüpheli** sıfatıyla; yaralı yolcular şikâyetçi değilse **mağdur** (şikâyetçi iseler **müşte-**

ki) sıfatıyla; yaralı olmayan yolcular **bilgi sahibi** sıfatıyla dinlenmelidir.

Tek taraflı sadece maddi hasarlı trafik kazasında, sürücü şüpheli sıfatıyla dinlenmelidir.

DOSYA TAKİP FORMU

(TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA OLAYINDA)

	Evet	Hayır
Şüpheli ifadesi alınmış mı?		
Mağdurun beyanı alınmış mı?		
Varsa olayın tanıkları dinlenmiş mi?		
Yakalama-gözaltına alma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Sanık karar takip formu düzenlenmiş mi?		
Yakalama işlemi yakınlarına bildirilmiş mi?		
Kaza tespit tutanağı var mı?		
Olay yerinin görüntüleri çekilmiş mi?		
Varsa mobese kayıtları CD ortamında getirilmiş mi?		
Alkol raporu alınmış mı?		
Mağdurun adli raporu alınmış mı?		

UYUŞTURUCU MADDE TİCARETİ OLAYLARINDA

(TCK m. 188)

İLGİLİ MEVZUAT:

Madde 188 - (1) Uyuşturucu veya uyarıcı maddeleri ruhsatsız veya ruhsata aykırı olarak imal, ithal veya ihraç eden kişi, on yıldan az olmamak üzere hapis ve yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Uyuşturucu veya uyarıcı madde ihracı fiilinin diğer ülke açısından ithal olarak nitelendirilmesi dolayısıyla bu ülkede yapılan yargılama sonucunda hükmolunan cezanın infaz edilen kısmı, Türkiye’de uyuşturucu veya uyarıcı madde ihracı dolayısıyla yapılacak yargılama sonucunda hükmolunan cezadan mahsup edilir.

(3) Uyuşturucu veya uyarıcı maddeleri ruhsatsız veya ruhsata aykırı olarak ülke içinde satan, satışa arz eden, başkalarına veren, sevk eden, nakleden, depolayan, satın alan, kabul eden, bulunduran kişi, beş yıldan onbeş yıla kadar hapis ve yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(4) Uyuşturucu veya uyarıcı maddenin eroin, kokain, morfin veya bazmorfin olması hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(5) Yukarıdaki fıkralarda gösterilen suçların, suç işlemek için teşkil edilmiş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(6) Üretimi resmi makamların iznine veya satışı yetkili tabip tarafından düzenlenen reçeteye bağlı olan ve uyuşturucu veya uyarıcı madde etkisi doğuran her türlü madde açısından da yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanır. (Ek cümle: 29/06/2005-5377 S.K./22.mad) Ancak, verilecek ceza yarısına kadar indirilebilir.

(7) Uyuşturucu veya uyarıcı etki doğurmamakla birlikte, uyuşturucu veya uyarıcı madde üretiminde kullanılan ve ithal veya imali resmî makamların iznine bağlı olan maddeyi ülkeye ithal eden, imal eden, satan, satın alan, sevk eden, nakleden, depolayan veya ihraç eden kişi, dört yıldan az olmamak üzere hapis ve yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(8) Bu maddede tanımlanan suçların tabip, diş tabibi, eczacı, kimyager, veteriner, sağlık memuru, laborant, ebe, hemşire, diş teknisyeni, hastabakıcı, sağlık hizmeti veren, kimyacılıkla veya ecza ticareti ile iştigal eden kişi tarafından işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

YAPILMASI GEREKENLER

- 1) Uygulamada uyuşturucu madde ticareti genelde gizli kapaklı yapıldığından iletişimin dinlenmesi suretiyle yürütülen soruşturmaya konu olmaktadır. Uyuşturucu madde ticareti yaptıkları noktasında istihbari bilgi edinilen kişiler hakkında Cumhuriyet savcına bilgi verilerek mahkemeden iletişimin dinlenmesi ve kayda alınması kararı alınmakta ve soruşturmaya başlanmaktadır.
- 2) Uyuşturucu madde ticaretine iliskindinlemeler yapılırken, özellikle satışa yönelik olan diyaloglar atlanmamalı, titizlikle irdelenmelidir.
- 3) Şahısların buluşma anı titizlikle irdelenmeli, satış yapıldığı hususunda tereddüte mahal bırakmayacak önemli verilere ulaşılmalıdır. Aksi halde şahısların ticaret yaptıklarına dair vicdani kanaat oluşmasına rağmen somut bir veri bulunmaması nedeniyle beraat kararlarına muhatap olunabilmektedir.
- 4) Uyuşturucu veya uyarıcı madde muhafaza altına alınmalıdır. Rıza ile verilmiyorsa savcıdan alınacak emir üzerine el koyulmalıdır. Elkoyma işlemi hakim onayına sunulacağından acele hareket edilmeli ve evrak savcılığa ulaştırılmalıdır.
- 5) Uyuşturucu maddenin niteliği saptanmalıdır (eroin, esrar vs.). 3)El koyulan uyuşturucu veya uyarıcı madde hassas tartıyla tartılarak miktarı tespit edilmeli ve tutanağa bağlanmalıdır. Bu işlem için il veya ilçede bulunan bir kuyumcu kullanılabilir.
- 6) Şüpheli şahıs derhal yakalanarak ifadesi alınmalıdır.
 - a.) Bu ifadesinde uyuşturucu veya uyarıcı maddeyi hangi amaçla (satmak, kullanmak) bulundurduğu hususuna yer verilmeli, bu beyan delillendirilmelidir.
 - b.) Şüphelinin 18 yaşından küçük olması halinde ifadesi kolluk tarafından alınamayacak, ancak ve ancak müdafii huzurunda Cumhuriyet savcısı tarafından alınacaktır.
- 7) Şüpheli şahıs ticaret yapmasına rağmen kullanıcı olduğuna dair savunma yapıyorsa, şüphelinin uyuşturucu kullanıp kullanmadığının tespiti için kan ve idrar örneklerinin mahkemeden alınacak karar ile tespit edilmesi için Cumhuriyet Savcısı bilgilendirilmelidir. Çünkü şahıs esasen satıcı olmasına rağmen, üzerinde yakalanan uyuşturucu miktarı orta düzeyde (örneğin 300 gr civarında) olduğunda ve şahıs kullanıcı olduğunu belirttiğinde, gerçekten kullanıcı olup ol-

madığının tespiti için **kan ve idrar örneği alınması gerektiğinden** ve bunun için hakim kararı gerektiğinden Cumhuriyet savcısıyla bu konu paylaşılmalı ve alınacak talimata göre hareket edilmelidir.

- 8) Şüpheliler ihbara konu bölgede elde edilemez ise haklarında ayrıntılı bir araştırma yapılmalıdır (sabıka kayıtlarının çıkarılması, ikamet ve varsa iş yeri adreslerinin bulunması ve bu adreslerin teyidi, çevrede kolluk tarafından güvenilir olduğu düşünölen vatandaşlardan ihbara veya istihbari çalışmalara konu olan şahıslar hakkında bilgi edinilmesi v.b.)
- 9) Olay yerinde ve arama yapılması halinde arama yapılan mahalde gerekli tedbirler alınarak gerekli incelemeler yapılmalıdır (kamera görüntöleri, fotoğraf, parmak izi araştırması vs. suç delillendirebilecek, iddiayı kuvvetlendirecek suç delillerinin elde edilmesine yönelik işlemler gerçekleştirilmelidir.)
- 10) Olay yerinin krokisinin çizilmelidir. Özellikle ele geçirilen uyuşturucunun bulunduğu malzemede parmak izi çalışması yapılmalıdır.
- 11) Çalışmalara konu şahıslar hakkında uyuşturucu madde ticareti yaptıkları yönünde makul şüphe oluşması halinde şahısların uyuşturucu maddeyi nerede ve kimlere sattığı tespit edilmelidir.
- 12) Tespit edilen yerlerde görevli personelin tedbir olarak şahsı veya şahısları uyuşturucu madde satarken tespit etmeleri ve uyuşturucu madde satan şahısla birlikte satın alan şahsın da yakalanarak üzerlerindeki uyuşturucu maddeler muhafaza altına alınmalıdır.
- 13) Cumhuriyet Savcısından alınan talimat doğrultusunda uyuşturucu madde satan, imal eden, bulunduran ve kullanan şahısların şüpheli olarak ifadeleri alınmalıdır. Ne zamandan beri ve en son hangi tarihte uyuşturucu madde kullandığı, kimden temin ettiği (Etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması yönünden uyuşturucu maddeyi temin ettiği kişinin açık kimliğini bilmiyor fakat görse tanıyabileceğini beyan etmişse, mutlaka fotoğraftan teşhis işlemi usulüne uygun olarak yaptırılmalıdır), ne amaçla bulundurduğu ile satın alma, temin etme tarihleri sorulmalı, uyuşturucu ticareti suçundan savunmalar müdafii huzurda alınmalıdır.

DOSYA TAKİP FORMU

(UYUŞTURUCU MADDE TİCARETİ OLAYINDA)

	Evet	Hayır
Şüpheli ifadesi alınmış mı?		
Şüpheli ifadesinde avukat bulundurulmuş mu?		
Varsa olayın tanıkları dinlenmiş mi?		
Yakalama-gözaltına alma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Sanık karar takip formu düzenlenmiş mi?		
Yakalama işlemi yakınlarına bildirilmiş mi?		
Tartım tutanağı var mı?		
Uyuşturucu maddenin görüntüleri çekilmiş mi?		
Varsa mobese kayıtları CD ortamında getirilmiş mi?		
Olayın özelliğine göre teşhis tutanağı var mı?		
Kullanıcı iddiasında kan kıl tükürük incelemesi var mı?		

**KULLANMAK İÇİN UYUŞTURUCU veya UYARICI
MADDE BULUNDURMA OLAYLARINDA**

(TCK m. 191)

İLGİLİ MEVZUAT:

Madde 191-(1) Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alan, kabul eden veya bulunduran kişi, bir yıldan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Bu suçtan dolayı açılan davada mahkeme, birinci fıkraya göre hüküm vermeden önce uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanan kişi hakkında, tedaviye ve denetimli serbestlik tedbirine; kullanmamakla birlikte, kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alan, kabul eden veya bulunduran kişi hakkında, denetimli serbestlik tedbirine karar verilir. (Ek cümle: 31/03/2011-6217 S.K 20. mad.) Bu karar, durma kararının hukuki sonuçlarını doğurur.

(3) Hakkında tedaviye ve denetimli serbestlik tedbirine karar verilen kişi, belirlenen kurumda uygulanan tedavinin ve denetimli serbestlik tedbirinin gereklerine uygun davranmakla yükümlüdür. Hakkında denetimli serbestlik tedbirine hükmedilen kişiye rehberlik edecek bir uzman görevlendirilir. Bu uzman, güvenlik tedbirinin uygulama süresince, kişiyi uyuşturucu veya uyarıcı maddenin kullanılmasının etki ve sonuçları hakkında bilgilendirir, kişiye sorumluluk bilincinin gelişmesine yönelik olarak öğütte bulunur ve yol gösterir; kişinin gelişimi ve davranışları hakkında üçer aylık sürelerle rapor düzenleyerek hâkime verir.

(4) Tedavi süresince devam eden denetimli serbestlik tedbirine, tedavinin sona erdiği tarihten itibaren bir yıl süreyle devam olunur. Denetimli serbestlik tedbirinin uygulanma süresinin uzatılmasına karar verilebilir. Ancak, bu durumda süre üç yıldan fazla olamaz.

(5) Tedavinin ve denetimli serbestlik tedbirinin gereklerine uygun davranan kişi hakkında açılmış olan davanın düşmesine karar verilir. Aksi takdirde, davaya devam olunarak hüküm verilir.

(6) Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanan kişi, hakkında kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmaktan dolayı cezaya hükmedildikten sonra da iki ilâ dördüncü fıkralar hükümlerine göre tedaviye ve denetimli serbestlik tedbirine tâbi tutulabilir. Bu durumda, hükmolunan cezanın infazı ertelenir. Ancak, bunun için kişi hakkında bu suç nedeniyle önceden tedavi ve denetimli serbestlik tedbirine karar verilmemiş olması gerekir.

(7) Kişinin mahkûm olduğu ceza, tedavinin ve denetimli serbestlik tedbirinin gereklerine uygun davranması halinde, infaz edilmiş sayılır; aksi takdirde, derhal infaz edilir.

YAPILMASI GEREKENLER

- 1) Öncelikle uyuşturucu veya uyarıcı madde muhafaza altına alınmalıdır. Rıza ile verilmiyorsa savcıdan alınacak emir üzerine el koyulmalıdır. Elkoyma işlemi hakim onayına sunulacağından acele hareket edilmeli ve evrak savcılığa ulaştırılmalıdır.
- 2) Şüpheli şahıs derhal yakalanarak ifadesi alınmalıdır.
 - a.) Bu ifadesinde uyuşturucu veya uyarıcı maddeyi hangi amaçla (satmak, kullanmak) bulundurduğu hususuna yer verilmeli, bu beyan delillendirilmelidir.
 - b.) Şüphelinin 18 yaşından küçük olması halinde ifadesi kolluk tarafından alınamayacak, ancak ve ancak müdafii huzurunda Cumhuriyet savcısı tarafından alınacaktır.
- 3) El koyulan uyuşturucu veya uyarıcı madde hassas tartıyla tartılarak miktarı tespit edilmeli ve tutanağa bağlanmalıdır. Bu işlem için il veya ilçede bulunan bir kuyumcu kullanılabilir.
- 4) Olaya nasıl vakıf olunduğu tutanağa bağlanmalıdır.
- 5) Şüphelinin bu maddeyi satmak amacıyla mı yoksa kullanmak amacıyla mı bulundurduğuna ilişkin tespit yapılmasına olanak sağlayan tüm deliller derhal toplanmalıdır.
- 6) Şüphelinin uyuşturucu kullanıp kullanmadığının tespiti için kan ve idrar örneklerinin mahkemeden alınacak karar ile tespit edilmesi için Cumhuriyet Savcısı bilgilendirilmelidir. Çünkü şahıs esasen satıcı olmasına rağmen, üzerinde yakalanan uyuşturucu miktarı orta düzeyde (örneğin 300 gr civarında) olduğunda ve şahıs kullanıcı olduğunu belirttiğinde, gerçekten kullanıcı olup olmadığının tespiti için **kan ve idrar örneği alınması gerektiğinden** ve bunun için hakim kararı gerektiğinden Cumhuriyet savcısıyla bu konu paylaşılmalı ve alınacak talimata göre hareket edilmelidir.
- 7) Şüpheliler ihbara konu bölgede elde edilemez ise haklarında ayrıntılı bir araştırma yapılmalıdır (sabıka kayıtlarının çıkarılması, ikamet ve varsa iş yeri adreslerinin bulunması ve bu adreslerin teyidi, çevrede kolluk tarafından güvenilir olduğu düşünülen vatandaşlardan ihbara veya istihbari çalışmalara konu olan şahıslar hakkında bilgi edinilmesi v.b.)

DOSYA TAKİP FORMU

**(KULLANMAK İÇİN UYUŞTURUCU
MADDE BULUNDURMA OLAYINDA)**

	Evet	Hayır
Şüpheli ifadesi alınmış mı?		
Varsa olayın tanıkları dinlenmiş mi?		
Yakalama-gözaltına alma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Sanık karar takip formu düzenlenmiş mi?		
Yakalama işlemi yakınlarına bildirilmiş mi?		
Tartım tutanağı var mı?		
Uyuşturucu maddenin görüntüleri çekilmiş mi?		
Varsa mobese kayıtları CD ortamında getirilmiş mi?		
Kan kıl tükürük incelemesi var mı?		

BELGEDE SAHTECİLİK OLAYLARINDA

(TCK m. 204-212 arası)

İLGİLİ MEVZUAT:

RESMÎ BELGEDE SAHTECİLİK

Madde 204 - (1) Bir resmî belgeyi sahte olarak düzenleyen, gerçek bir resmî belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren veya sahte resmî belgeyi kullanan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Görevi gereği düzenlemeye yetkili olduğu resmî bir belgeyi sahte olarak düzenleyen, gerçek bir belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren, gerçeğe aykırı olarak belge düzenleyen veya sahte resmî belgeyi kullanan kamu görevlisi üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Resmî belgenin, kanun hükmü gereği sahteliği sabit oluncaya kadar geçerli olan belge niteliğinde olması hâlinde, verilecek ceza yarısı oranında artırılır.

RESMÎ BELGEYİ BOZMAK, YOK ETMEK VEYA GİZLEMEK

Madde 205 - (1) Gerçek bir resmî belgeyi bozan, yok eden veya gizleyen kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Suçun kamu görevlisi tarafından işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarısı oranında artırılır.

RESMÎ BELGENİN DÜZENLENMESİNDE YALAN BEYAN

Madde 206 - (1) Bir resmî belgeyi düzenlemek yetkisine sahip olan kamu görevlisine yalan beyanda bulunan kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

ÖZEL BELGEDE SAHTECİLİK

Madde 207 - (1) Bir özel belgeyi sahte olarak düzenleyen veya gerçek bir özel belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren ve kullanan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Bir sahte özel belgeyi bu özelliğini bilerek kullanan kişi de yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

ÖZEL BELGEYİ BOZMAK, YOK ETMEK VEYA GİZLEMEK

Madde 208 - (1) Gerçek bir özel belgeyi bozan, yok eden veya gizleyen kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

AÇIĞA İMZANIN KÖTÜYE KULLANILMASI

Madde 209 - (1) Belirli bir tarzda doldurulup kullanılmak üzere kendisine teslim olunan imzalı ve kısmen veya tamamen boş bir kâğıdı, verilme nedeninden farklı bir şekilde dolduran kişi, şikâyet üzerine, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) İmzalı ve kısmen veya tamamen boş bir kâğıdı hukuka aykırı olarak ele geçirip veya elde bulundurup da hukukî sonuç doğuracak şekilde dolduran kişi, belgede sahtecilik hükümlerine göre cezalandırılır.

RESMÎ BELGE HÜKMÜNDE BELGELER

Madde 210 - (1) Özel belgede sahtecilik suçunun konusunun, emre veya hamile yazılı kambiyo senedi, emtiyayı temsil eden belge, hisse senedi, tahvil veya vasiyetname olması hâlinde, resmî belgede sahtecilik suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

(2) Gerçeğe aykırı belge düzenleyen tabip, dış tabibi, eczacı, ebe, hemşire veya diğer sağlık mesleği mensubu, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Düzenlenen belgenin kişiye haksız bir menfaat sağlaması ya da kamunun veya kişilerin zararına bir sonuç doğurucu nitelik taşıması hâlinde, resmî belgede sahtecilik hükümlerine göre cezaya hükmolunur.

DAHA AZ CEZAYI GEREKTİREN HÂL

Madde 211 - (1) Bir hukukî ilişkiye dayanan alacağın ispatı veya gerçek bir durumun belgelenmesi amacıyla belgede sahtecilik suçunun işlenmesi hâlinde, verilecek ceza, yarısı oranında indirilir.

İÇTİMA

Madde 212 - (1) Sahte resmî veya özel belgenin bir başka suçun işlenmesi sırasında kullanılması hâlinde, hem sahtecilik hem de ilgili suçtan dolayı ayrı ayrı cezaya hükmolunur.

YAPILMASI GEREKENLER

- 1) Söz konusu belgenin muhafaza altına alınması veya el koyulması sağlanmalıdır.
- 2) Olayın şüphelisinin yakalanması ile birlikte ifadesinin alınmasını sağlamalıdır.
 - a) ifadenin ekinde huzurda imza ve yazı örnekleri sahteliği iddia edilen belge örneğindeki gibi alınmalıdır. Örneğin senette hangi rakam ve yazılar varsa ona göre yazı ve imza örneği alınmalıdır.
 - b) Daha önce atılmış samimi imza ve yazı örneklerinin hangi kurumlarda ve şehirde bulunduğu beyanına eklenmelidir.
- 3) Eğer şüpheli şahıs bu belgedeki sahteciliğin kendisi tarafından yapılmadığını iddia ediyorsa, bu belgeyi ne şekilde ve kimden temin ettiği araştırılmalı, araştırma sonucunda tespit edilecek şahısların şüpheli sıfatıyla ifadeleri alınmalıdır. (Eğer şüpheli şahıs inandırıcı olmayacak bir şekilde bir hayali şahıs uydurarak belgeyi bu şahıstan aldığını iddia ediyorsa bu beyana itibar edilmeyebilir.)
- 4) Çek-senet sahteciliği ve dolandırıcılığında, cirantaların kimlik ve adreslerinin tespiti, herbirinin ifadeleri ile imza, yazı, rakam örneklerinin alınması, ciro silsilesine dayanak belgeler olan fatura, makbuz, irsaliye vb. belgelerinin kendilerinden temini sağlanmalıdır.

- 5) Suça konu belge, nüfus cüzdanı, sürücü belgesi, trafik belgesi ise verildikleri kurumlardan orjinal olup olmadıkları araştırılmalıdır.

DOSYA TAKİP FORMU**(BELGEDE SAHTECİLİK OLAYINDA)**

	Evet	Hayır
Şüpheli ifadesi alınmış mı?		
Müşteki ifadesi alınmış mı?		
Varsa olayın tanıkları dinlenmiş mi?		
Yakalama-gözaltına alma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Sanık karar takip formu düzenlenmiş mi?		
Yakalama işlemi yakınlarına bildirilmiş mi?		
Belgenin aslı ele geçirilmiş mi?		
Yazı imza örneği alınmış mı?		

REŞİT OLMAYAN ÇOCUĞU ALIKOYMA OLAYLARINDA

(TCK m. 234/3)

İLGİLİ MEVZUAT:

Madde 234/3 - Kanunî temsilcisinin bilgisi veya rızası dışında evi terk eden çocuğu, rızasıyla da olsa, ailesini veya yetkili makamları durumdan haberdar etmeksizin yanında tutan kişi, şikâyet üzerine, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

YAPILMASI GEREKENLER

Uygulamada karşılaşılan olaylardan biri de, yaşı küçük olan (18 yaşını doldurmamayan) çocukların eve gelmediğine veya evi terk ettiğine dair anne ve babanın şikâyetinde bulunması olaylarıdır. Örneğin eve gelmeyen 18 yaşından küçük bir çocuğun kaybolduğundan veya evi bilerek terk ettiğinden bahisle anne ve babanın kolluk kuvvetine müracaat etmesi sık karşılaşılan olaylardır. Bu durumlarda kolluk kuvvetinin yapmaları gereken bir takım işlemlere yer vermekte fayda vardır.

Görüldüğü üzere kanuni temsilcisinin bilgisi ve rızası dışında evi terk eden çocuğu rızasıyla da olsa ailesini veya yetkili makamları haberdar etmeksizin yanında tutan kişinin eylemi şikâyet tabi bir suç olarak düzenlenmiştir. Yapılacak işlemleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- 1) Öncelikle müracaatçı anne ve babanın ifadeleri müşteki sıfatıyla alınmalıdır. İfadelerinde;
 - Çocuklarını en son ne zaman ve nerede gördüklerine,
 - Çocuğun nereye gitme ihtimalinin bulunduğu,
 - Zorla kaçırma gibi bir şüphelerinin bulunup bulunmadığına,
 - Kimlerden şüphelendiklerine,

- Telefon numarası varsa görüşüp görüşmediklerine, görüşmüş iseler hangi sonucu aldıklarına, çocuğun kullandığı numaranın ne olduğuna,
- Daha önce çocuğun görüştüğü birileri varsa bu kişilerin numaralarına,
- Kendilerinin yaptıkları araştırmaların ne olduğuna, ne gibi sonuç aldıklarına,
- Şikayetlerinin bulunup bulunmadığına ilişkin beyana,
- Uzlaşmak isteyip istemediklerine,

Dair hususlara ve mağdurun bulunması için yapılacak araştırmalarda yardımcı olacak somut olayın diğer tüm hususlarına yer verilmelidir.

- 2) İfadeler alındıktan sonra kaybolan kişinin kaydı polnet kayıtlarına **“kayıp şahıs”** olarak girilmelidir. Bu sayede şahıs tüm Türkiye çapında kayıp şahıs olarak görünecek ve bulunduğu haberdar olunabilecektir.
 - 3) Müracaatçıların beyanlarında geçen hususlara göre fail varsa buna ulaşmaya çalışılmalı, başka yere gittikleri tespit edilirse buna ilişkin bilgileri içeren araştırma tutanağı tutulmalıdır.
 - 4) Uzlaşma formu tanzim edilmeli ve taraflara imzalatılmalıdır.
 - 5) Mağdura ulaşılmaması halinde ifadesine başvurulmalı, ifadesinde;
 - Nereye ve kiminle gittiğine,
 - Kendi rızasıyla mı gittiğine,
 - Kendine karşı herhangi bir cinsel eylemde bulunulup bulunmadığına,
- Dair hususlar ile somut olayın özelliklerine göre diğer önemli hususlara yer verilmelidir.
- 6) Şüpheli şahıs belli ise ifadesi alınmalı, yaşı 18’den küçük ise kimlik tespiti yapılarak ailesine teslim edilmeli, evrak getirileceğinde haber verilerek evrakla birlikte müracaat savcılığına ifadesi alınmak üzere getirilmelidir.
 - 7) Varsa olayın tanıkları bilgi sahibi sıfatıyla dinlenmelidir

DOSYA TAKİP FORMU**(REŞİT OLMAYAN ÇOCUĞU ALIKOYMA OLAYINDA)**

	Evet	Hayır
Şüpheli ifadesi alınmış mı?		
Mağdurun ifadesi avukatla alınmış mı?		
Mağdurun anne-babası müşteki olarak dinlenmiş mi?		
Varsa olayın tanıkları dinlenmiş mi?		
Yakalama-gözüaltına alma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Sanık karar takip formu düzenlenmiş mi?		
Yakalama işlemi yakınlarına bildirilmiş mi?		
Mağdurun ailesine teslim tutanağı düzenlenmiş mi?		
Mağdur bulunmamışsa sisteme kayıp olarak girilme tutanağı var mı?		

DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN DİĞER HUSUSLAR

- 1) Dolandırıcılık suçlarında bazen zamanında tedbir alınmasının mağdurun mağduriyetini kaldırabildiği dikkate alınarak ikinci el araç satışlarında noter devrinden sonra ücretinin banka yoluyla ödeneceği vaadiyle yapılan satışlarda noter kaydını alan suç failinin en yakın ile giderek aracın satışını gerçekleştirdiği, bu nedenle bu tür olaylarda aracın trafik kaydı üzerine satılamaz ve devredilemez şerhinin ivedilikle verilmesinin önem arzettiği, konunun Cumhuriyet savcısına doğru bir şekilde aktarılmasının önemli olduğu bilinmelidir.
- 2) Kamu görevlisine karşı direnme olaylarında direnilen kamu görevlisinin raporu mutlaka alınmalıdır. Kolluk görevlilerinin zor kullanma yetkileri bulunduğundan, sıradan dirençler direnme olarak değerlendirilmemeli, görevin yapılmasını engelleyecek şekildeki davranışlar direnme kapsamında sayılmalı ve ona göre işlem yapılmalıdır. Varsa kamera kayıtları evraka eklenmeli, tanıklar dinlenmelidir.

İKİNCİ BÖLÜM

**ÖZEL CEZA YASALARINDA YER
ALAN ve UYGULAMADA
SIKLIKLA KARŞILAŞILAN
SUÇLARDA YAPILMASI
GEREKENLER İŞLEMLER**

GENEL OLARAK

TCK dışındaki bazı özel yasalarda da suç oluşturan eylemler düzenlenmiş olup bu suçlar uygulamada sık karşılaşılan suçlardandır. Örneğin orman kanununa muhalefet, ruhsatsız silah taşıma (yani 6136 sayılı yasaya aykırılık), izinsiz haşhaş ekmek, kenevir ekmek, sigara kaçakçılığı yapmak, kaçak petrol bulundurmak vs. Bu suçların kanunları ayrı ayrıdır ve TCK'da düzenlenmemiştir. Bu başlıkta bu suçlarda ne şekilde hareket edilmesi gerektiğini en genel hatlarıyla şu şekilde açıklayabiliriz:

6136 SAYILI YASAYA MUHALEFET OLAYLARINDA

Uygulamada 6136 sayılı kanun kapsamındaki suçlara vakıf olunan durumları genel itibariyle aşağıdaki şekilde üç gruba ayırabiliriz:

- * 6136 sayılı kanun kapsamına giren suçlara, bu kanun kapsamına giren silahlar, bıçaklar veya benzeri aletlerle başka suçların (örneğin kasten öldürme, kasten yaralama, yağma, tehdit, konut dokunulmazlığını ihlal, genel güvenliği kasten tehlikeye sokmak vs gibi suç) işlenmesi ve bu suçların soruşturulması aşamasında vakıf olunur. Örneğin kolluğa gelen bir cinayet veya yaralama ihbarında suçta kullanılan alet, ruhsatsız tabanca olabilir. Bu durum uygulamada sık karşılaşılan bir haldir.
- * Bunun dışında kolluğun yaptığı istihbari çalışmalarda bazı ev veya eklentilerde veyahut işyerlerinde ruhsatsız silah bulunduğu dair bilgiler elde edilebilir. Bu durumda makul deliller elde edilerek Cumhuriyet savcısından arama kararı istenerek sonuca gidilir. Bu durumda yapılacak işlemleri ilerde inceleyeceğiz.
- * Yine bunun gibi kolluğun önleme amaçlı yol aramalarında, yoldan geçen araçlarda ve bu araçlardaki kişilerin üzerinde ruhsatsız tabanca, mermi, bıçak veya benzeri alet bulunabilir.

Yukarıda sayılan durumlar, uygulamada bu suça sık vakıf olunan durumlardır. Tabi bunlar dışında da bu suça vakıf olma durumları vardır. Fakat en yaygın olan durumlar, yukarıdaki şekildedir.

BİRİNCİ DURUM:

Bazı durumlarda, 6136 sayılı kapsamında suç oluşturan silahlar, bir başka suçta (örneğin genel güvenliği kasten tehlikeye sokmak, kasten öldürmek/veya yaralamak, tehdit gibi suçlarda) kullanılabilir.

- 1) Kolluk, olayda kullanılan silaha, ruhsatı olsa da olmasa da elkoyacak veya muhafaza altına alacaktır. Çünkü bu durumlarda başka suçta kullanılmış bir silah söz konusudur ve sırf suçta kullanıldığı için TCK m.54 gereğince müsaderesi gerekeceğinden bu silaha el konulmalı veya muhafaza altına alınmalıdır.
- 2) Elkoyulan veya muhafaza altına alınan silahın ruhsatı varsa, bu silah üzerinde 6136 sayılı yasa uyarınca inceleme yapılmasına gerek yoktur. Ancak ruhsatın ele geçen silaha ait olup olmadığının sağlıklı şekilde tespiti için seri numarası karşılaştırması yapılarak tutanağa açıkça yazılmalıdır.
Eğer silahın ruhsatı varsa, 6136 sayılı yasa kapsamında herhangi bir suç oluşmaz. Tabi bu ruhsatın yeterli olması ve süresinin dolmamış olması gerekir. Örneğin bulundurma ruhsatlı bir silah ile düğün yerinde havaya atılan atışlarla işlenen genel güvenliği kasten tehlikeye sokmak suçu yanında 6136 sayılı yasanın 13/1 hükmündeki suç oluşacaktır.
- 3) Eğer silah aynı zamanda ruhsatsız ise veya yukarıda da belirttiğimiz gibi yetersiz bir ruhsata sahip ise, bu durumda 6136 sayılı kanunun uygulama şartları oluşmuş olacaktır.

İKİNCİ DURUM:

Kolluğun yaptığı istihbari çalışmalarda bazı ev veya eklentilerde veyahut işyerlerinde ruhsatsız silah bulunduğu dair bilgiler elde edilebilir.

- 1) Bu istihbari bilgileri alan kolluk kuvveti, ihbarı delilleriyle birlikte bir tutanağa bağlayarak Cumhuriyet savcısından bir arama talebinde bulunur. Bu ihbarı alan Cumhuriyet savcısı, arama kararı alınmasını gerektirecek nitelikte delil bulunduğunu tespit ederse ve gecikmesinde sakınca varsa, arama ve elkoyma kararı verecektir. Savcı tarafından yapılan değerlendirmede eğer arama kararı alınmasını gerektirecek nitelikte delil yoksa, arama kararı verilmeyecektir. Çünkü arama tedbiri ile özel hayatın gizliliğine bir müdahale söz konusu olacaktır. Dolayısıyla sağlam deliller bulunmalıdır. Özetle kolluk sağlam deliller elde etmelidir.
- 2) Aramaya ilişkin talepnameyi alan Cumhuriyet savcısı, gecikmesinde sakınca bulunan bir hal tespit ettiğinde, arama kararını kendisi

verebilir. Fakat bu arama kararı mutlaka yazılı olmalıdır. Çünkü CMK m.119/1-ikinci cümleye göre, *Ancak, konutta, işyerinde ve kamuya açık olmayan kapalı alanlarda arama, hâkim kararı veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının yazılı emri ile yapılabilir.*

- 3) İster mahkemeden, isterse de gecikmesinde sakınca bulunan hal nedeniyle Cumhuriyet savcısı tarafından alınan yazılı arama kararı üzerine yapılacak aramada 6136 sayılı kanuna aykırı olarak silah/silahlar ile mermiler veyahut bıçaklar bulunursa, bunlara elkonulacaktır. Yapılan elkoyma işleminin ardından şüphelinin savunması alınacak ve gerekli diğer evraklar (nüfus kayıtları, sanık karar takip formu) ile birlikte evrak Cumhuriyet savcılığına ibraz edilecektir.
- 4) Fakat burada şu hususu da atlamamak gerekir ki, o da, Cumhuriyet savcısının gecikmesinde sakınca bulunan hal nedeniyle aldığı arama ve elkoyma kararı uyarınca yapılan aramada silah veya mermi veyahut bıçağa el konulmuşsa, bu elkoyma kararının, 24 saat içinde yetkili ve görevli hakim onayına sunulması gerekir. Kolluk buna göre hareket etmelidir.
- 5) Yapılan bu usul işlemlerinin ardından gerek görülürse şüphelinin savunması alınmalıdır.

ÜÇÜNCÜ DURUM:

Bu durumda, kolluk görevlileri önleme aramasında yol güzergahından geçen araçlarda yapığı aramada, araç içerisinde veyahut araçtaki kişilerin üzerinde ruhsatsız tabanca tespit ederlerse, durumu derhal Cumhuriyet savcısına bildirirler. Cumhuriyet savcısı ile irtibata geçilerek silaha ve eklentilerine elkonulmalı, şüphelinin savunması alınmalı, varsa tanıklar dinlenmeli ve evrak ikmalen veya mevcutlu olarak (savcının talimatına göre) getirilmelidir.

ÖZEL DURUM:

Bilindiği gibi yivsiz av tüfekleri, bu kanun kapsamında değildir. Dolayısıyla suçta kullanılmamış olmak şartıyla bir aramada bu tarz yivsiz av tüfeklerine rastlanması halinde bu tüfeklerin ruhsatı yok-

sa, 2521 sayılı kanunun 13. maddesi gereğince ruhsat işlemleri ve idari yaptırım kararı uygulamak yetkisi en büyük mahalli mülki amire ait olduğundan, bu hususta gelen ihbarlar için kolluk mülki amirle irtibat kurmalı ve onun talimatına göre hareket etmelidir. Tabi bunun için, ilgili tüfek Cumhuriyet savcısını ilgilendiren bir soruşturmaya (örneğin tehdit, genel güvenliği tehlikeye sokmak vs) konu olmamalıdır.

Olay faili firar ise şüphelinin yakalanması için Cumhuriyet Savcısı ile irtibatlı olarak ilgili kurum ve kuruluşlar ile irtibata geçerek şahıs hakkında (Şüphelinin güncel fotoğrafının temin edilmesi, yakalama kararı, ikametinde , tespit edilen iş yerinde veya bulunması muhtemel yerde arama kararı çıkartılması, geniş zaman aralıklı iletişim tespitleri, şüphelinin aile, akraba, arkadaş ve yakın çevresinden sığınabileceği kişilerin tespiti, şüphelinin daha önceleri suçla karıştığı kişilerin tespiti, şüphelinin eski suç dosyalarının tespiti , şüphelinin internet ve mobil internet sağlayıcıları ve trafiğinin tespit edilmesi vb.) işlemleri ile ayrıntılı araştırma yapılmalıdır.

DOSYA TAKİP FORMU**(6136 SAYILI YASAYA MUHALEFET OLAYINDA)**

	Evet	Hayır
Şüpheli ifadesi alınmış mı?		
Varsa olayın tanıkları dinlenmiş mi?		
Yakalama-gözaltına alma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Sanık karar takip formu düzenlenmiş mi?		
Yakalama işlemi yakınlarına bildirilmiş mi?		
Olay yeri inceleme raporu var mı?		
Olay yerinin görüntüleri çekilmiş mi?		
Arama ve elkoyma veya muh. altına alma tutanağı var mı?		
Varsa suç eşyası (tabanca, mermi vs) ele geçirilmiş mi?		
Varsa mobese kayıtları CD ortamında getirilmiş mi?		
Kuru sıkı tabancayla ateş etmelerde kurusıkı tabanca- da oynama olup olmadığına dair tutanak var mı?		

5846 SAYILI FİKİR ve SANAT ESERLERİ KANUNUNA MUHALEFET OLAYLARINDA

Örnek Olay: A isimli şahsın, ilçe pazarında tezgah kurarak korsan film CD'lerin bandrolsüz olarak satışa arzettiği tespit edilmiştir.

Yukarıdaki olayda belirtildiği şekilde gelen ihbar üzerine kolluğun yapacağı işlemler:

- 1- Olay yerine gidilerek bandrolsüz olarak tespit edilen CD'ler ile korsan olan CD'ler muhafaza altına alınmalıdır. Fail bu CD'leri rıza ile vermiyorsa bu CD'lere el koyulmalıdır. Muhafaza altına alma tutanağının, eşyanın(örnek olayda CD'lerin) teslim alındığı kişiye imzalatılması gerektiği unutulmamalıdır.
- 2- Şüphelinin Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na muhalefet hükümleri uyarınca savunması alınmalıdır. 18 yaşını doldurmamışsa ifadesi alınmamalıdır.
- 3- Tanıklar varsa bilgi sahibi sıfatıyla dinlenmelidir.
- 4- Muhafaza altına alınan veya elkonan CD'lerin sayıları, cinsleri, markaları, isimleri ve diğer özellikleri bilgisayar ortamında tutanağa bağlanmalıdır.
- 5- Olay tutanağına olaya el koyulduğunda şüphelilerin durumunun ne olduğu hususu(şüphelinin CD satarken, satmaya çalışırken yakalandığı /görüldüğü vs. hususları) yazılmalıdır.

DOSYA TAKİP FORMU

**(5846 SAYILI FİKİR ve SANAT
ESERLERİ KANUNUNA MUHALEFET OLAYINDA)**

	Evet	Hayır
Şüpheli ifadesi alınmış mı?		
Müşteki ifadesi alınmış mı?		
Varsa olayın tanıkları dinlenmiş mi?		
Yakalama-gözüaltına alma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Sanık karar takip formu düzenlenmiş mi?		
Yakalama işlemi yakınlarına bildirilmiş mi?		
Olay yeri inceleme raporu var mı?		
Olay yerinin görüntüleri çekilmiş mi?		
Arama ve elkoyma veya muh. altına alma tutanağı var mı?		
CD ele geçirilmişse buna ilişkin tutanak var mı?		
Varsa mobese kayıtları CD ortamında getirilmiş mi?		

KAÇAKÇILIKLA MÜCADELE KANUNUNA MUHALEFET OLAYLARINDA

5607 sayılı KMK'nın 3/5 hükmüne göre, *"Birinci ila dördüncü fıkralarda tanımlanan fiillerin işlenmesine iştirak etmeksizin, bunların konusunu oluşturan eşyayı, bu özelliğini bilerek ve ticarî amaçla satın alan, satışa arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır."*

5607 sayılı KMK'nın 3/18 hükmüne göre *"Ambalajlarında bandrol, etiket, hologram, pul, damga veya benzeri işaret bulunmayan bütün mamulleri, etil alkol, metanol ve alkollü içkileri üreten, yurda sokan, ticarî amaçla bulunduran, nakleden, satışa arz eden veya satanlar üç yıldan altı yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır."*

Örneğin başkaları tarafından kaçak olarak yurda sokulmuş kaçak sigara veya içkilerin bu özelliğini bilerek ve ticari amaçla satın alan, satışa arzeden, satan, taşıyan veya saklayan kişi bu suçu işlemiş sayılır.

Bu başlıkta, bu suçun işlenmesi üzerine olaya el koyularak soruşturmanın yürütüldüğü örnek olaylar verecek ve bu örnek olayda en genel itibarıyla ne gibi işlemlerin yapıldığını açıklayacağız.

Örnek Olay:

Fail, pazaryerine kurduğu tezgahta çeşitli türde sigara ve puroları dizmiş ve bu şekilde tezgah başında beklediği sırada kolluk tarafından sigara ve puroların kaçak olduğu şüphesiyle el koymuştur. Fail, bu sigara ve puroların ülkeye kaçak olarak girmesi eylemine iştirak etmemiştir.

Yapılması Gereken Soruşturma İşlemleri:

- 1) Bu olayda aşağıdaki işlemler yapılmalıdır:
 - Söz konusu kaçak şüphesi bulunan sigaralara ve purolar **muhafaza altına alınmalıdır**. Eğer sigara ve purolar sahibi tarafından rıza ile verilmiyorsa bu sigara ve purolara **el konulmalıdır**. Muhafaza altına alma tutanağının, eşyanın (örnek olayda sigara ve puronun) teslim alındığı kişiye imzalatılması gerektiği unutulmamalıdır.
 - Şüphelinin KMK hükümleri uyarınca savunması alınmalıdır. 18 yaşından küçükse ifadesi alınmamalıdır.
 - Tanıklar varsa bilgi sahibi sıfatıyla dinlenmelidir.
 - Muhafaza altına alınan veya elkonan sigara ve puroların sayıları, cinsleri, markaları, isimleri ve diğer özellikleri bilgisayar ortamında tutanağa bağlanmalıdır.
 - Ele geçen eşyalardan birer paket numune alınmalıdır.
 - Olay tutanağına olaya el koyulduğunda şüphelilerin durumunun ne olduğu hususu (şüphelinin sigarayı veya puroyu satarken, satmaya çalışırken yakalandığı /görüldüğü vs. hususları) yazılmalıdır.

Yukarıdaki örnekten farklı olarak yol kontrolünde bir araçta kaçak eşya yakalanmışsa yapılacak ekstra işlemler:

- Eğer sigaraların miktarı fazlaysa, yani aracı epey doldurmuşsa, gecikmesinde sakınca bulunan hal nedeniyle araca elkonulup elkonulmayacağı savcıdan sorulmalıdır. Öncesinde araç geçici olarak güvenli bir yerde muhafaza altında tutulmalıdır.
- Aracın çekilmesinden önce kaçak eşya tespit edilmesi halinde, kaçak eşya bulunduğu yerden alınmadan önce aracın neresinde bulunduğu dair fotoğraflar çekilmelidir. Bu hususlar aynı zamanda tutanağa bağlanmalıdır. (Burada amaç, söz konusu kaçak eşyanın “zula” tabir edilen ayrı bir bölmede bulunup bulunmadığını tespit etmektir. Çünkü bu durum kaçak eşyanın naklinde kullanılan taşıtın müsaderesine etkilidir. Böyle bir durum varsa aracın müsaderesi gerekir.(5607 s. KMK m.13/1-a).

DOSYA TAKİP FORMU**(KAÇAKÇILIKLA MÜCADELE KANUNUNA MUHALEFET OLAYINDA)**

	Evet	Hayır
Şüpheli ifadesi alınmış mı?		
Varsa olayın tanıkları dinlenmiş mi?		
Yakalama-gözüaltına alma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Sanık karar takip formu düzenlenmiş mi?		
Yakalama işlemi yakınlarına bildirilmiş mi?		
Olay yeri inceleme raporu var mı?		
Olay yerinin görüntüleri çekilmiş mi?		
Arama ve elkoyma veya muh. altına alma tutanağı var mı?		
Ele geçen kaçak eşyaya ilişkin tutanak var mı?		
Kaçak eşya tespit varakası var mı?		
Numune alınmış mı?		
Varsa mobese kayıtları CD ortamında getirilmiş mi?		

ORMAN KANUNUNA MUHALEFET OLAYLARINDA

ÖRNEK (Orman Yangını):

Alınan ihbara göre, orman yangını çıkmıştır. Bu durumda:

- 1) Derhal itfaiyeye haber verilmeli ve yeteri kadar arazöz ve techizatla olay yerine gidilmelidir.
- 2) Yangının acilen söndürülmesine yardım edilmelidir.
- 3) Yangının hangi sebeple çıktığı araştırılmalıdır. Yangının sebebine ilişkin araştırmalar derin bir şekilde yapılmalı, yangın sebebine mutlaka ulaşılmalıdır.
- 4) Yangının kasten mi, taksirle mi yoksa sabotaj suretiyle (terör amacıyla) mı meydana geldiğine yönelik bulgular temin edilerek tutanağa bağlanmalıdır.
- 5) Faillerin bulunması halinde hakları hatırlatılmak suretiyle savunmaları alınmalıdır. 18 yaşından küçük iseler ifadeleri alınmamalıdır.
- 6) Olayın mevcut faili yoksa, olayın meydana gelmesine sebep olabilecek cam parçası, sigara izmariti vs. gibi yangına sebebiyet verecek bulguların olup olmadığı araştırılmalıdır.
- 7) Olayın tanıkları ayrıntılı olarak bilgi sahibi sıfatıyla dinlenmelidir.
- 8) Olay yerinin krokisi çizilmelidir. Olay yerinin tam olarak hangi bölmede olduğu ve ne kadarlık kısmın yandığı belirtilmelidir. Özellikle yangının çıkış noktası belirtilmeli ve nereye kadar uzandığı krokiye derc edilmelidir.

DOSYA TAKİP FORMU**(ORMAN KANUNUNA MUHALEFET OLAYINDA)**

	Evet	Hayır
Şüpheli ifadesi alınmış mı?		
Varsa olayın tanıkları dinlenmiş mi?		
Yakalama-gözaltına alma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Sanık karar takip formu düzenlenmiş mi?		
Yakalama işlemi yakınlarına bildirilmiş mi?		
Olay yeri inceleme raporu var mı?		
Olay yerinin görüntüleri çekilmiş mi?		
Arama ve elkoyma veya muh. altına alma tutanağı var mı?		
Orman yangınında itfaiye raporu var mı?		

KENEVİR EKİM OLAYLARINDA

Örnek Olay 1: Gelen bir ihbara göre, A isimli şahsın evinin arkasında bulunan gizli alanda belli miktarda kenevir bitkisi ekilmiş olduğu bildirilmiştir.

Cumhuriyet savcısının genel itibariyle vereceği talimatlar ile yapması gereken işlemler:

Böyle bir ihbar üzerine Cumhuriyet savcısına haber verilerek arama ve elkoyla kararı temin edilmelidir. Gecikmesinde sakınca varsa yazılı olmak kaydıyla gecikmesinde sakınca bulunan hal nedeniyle arama ve elkoyma kararı savcı tarafından verilerek kolluk tarafından aramaya başlanılır.

- 1) İl Tarım Müdürlüğünden bir ziraat mühendisi (ziraat mühendisi yoksa ziraat teknisyeni) temin edilerek olay yerine yeteri kadar kuvvetle gidilmelidir.
- 2) Arama ve elkoyma kararı gösterilerek içeriye girilmeli ve kenevirlerin olduğu alana gelinmelidir.
- 3) Ziraat mühendisi veya teknisyeniyle yapılacak mülakatta bu bitkinin kenevir bitkisi olup olmadığı sorulmalıdır. Kenevir bitkisi olduğunu beyan etmesi halinde buna ilişkin rapor düzenlemesi istenmeli ve işlemlere devam edilmelidir. (Ziraat mühendisi veya teknisyeni bu beyanının gereği olarak daha sonra bir rapor düzenleyerek soruşturma evrakına sunacaktır)
- 4) Olay yerinde olay yeri tespit tutanağı tutulmalıdır. Bu tutanak kapsamında;
 - a) Olay yerinin görüntüsü kayda alınmalı,
 - b) Olay yerinin krokisi çizilmeli,

- c) Kenevirlerin kaç adetten oluştuğu belirlenmeli,
 - d) Kenevirlerin kaçının erkek kaçının dişi olduğu belirlenmeli ve tutanağa işlenmeli,
 - e) Kenevirlerin boyutlarının ne olduğu genel itibariyle belirlenmeli
 - f) Kenevirlerin bakımının (çapasının, sulamasının) vs. yapıp yapılmadığı, etrafta bu işler için kullanılacak eşyaların (su hortumu, çapa vs) bulunup bulunmadığı hususları belirlenmeli ve tutanağa bağlanmalı,
 - g) Bu işlemlerden sonra şüphelinin ikametinin içerisinde de arama yapılmalı ve burada şüphelinin bu keneviri ne amaçla ektiğini tespiti yarayacak unsurlara (örneğin kurutulmuş vaziyette kenevir bitkisi kırıntıları vs.) bakılmalı ve tespit edilmesi halinde bunlara da el koyulmalıdır.
- 5) Yapılan bu işlemlerin ardından kenevir bitkilerine el koyularak el koymaya ilişkin tutanak düzenlenmelidir.
 - 6) Elkonulan kenevirlerden kriminal inceleme için yeterli sayıda (3-5 kök) alınarak gerekli paketleme işlemi yapılmalıdır.
 - 7) Numune haricinde arta kalan kenevirler mülki amirin onayıyla kurulacak imha komisyonu tarafından imha edilmelidir.
 - 8) Şüphelinin 2313 sayılı yasaya muhalefet suçundan savunması alınmalıdır. Bu savunmada özellikle keneviri hangi amaçla ektiği sorulmalıdır. Esrar elde etme amacı olmadığını iddia etmesi halinde buna ilişkin delillerini sunması istenmelidir. Şüphelinin savunmasını çürütecek nitelikte sorular sorulmalı ve şüphelinin hangi amaçla bu kenevir bitkisini ektiği açıkça ortaya koyulmaya çalışılmalıdır.
 - 9) Şüphelinin, evrak ve numunelerle birlikte mevcutlu/veya mevcut-suz getirilip getirilmeyeceği Cumhuriyet savcısından sorulmalıdır

Not: Uygulamada kenevir ekimi olaylarında muhafaza altına alma, tutanak tutma ve örnek alma işlemlerinde bir takım eksik ve yanlışlıklar görülmektedir. Bu nedenle 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakebesi Hakkından Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin bir takım önemli maddelerine yer vermekte fayda vardır:

Tutanak Düzenleme

Madde 3 –

Uyuşturucu Madde ve Müstahzarlar ile suç eşyası zaptedildiğinde bir tutanak düzenlenir. Tutanakla birlikte bu madde ve eşyalar Cumhuriyet Savcılığına teslim edilir.

Dört nüsha olarak düzenlenen tutanakta;

- a) Zaptolunan uyuşturucu madde ve müstahzarlar ile suç eşyasının kimden, nereden ve ne surette zaptedilmiş olduğu,*
- b) Zaptolunan madde ve eşyanın cins, miktar, tür, marka, model, numara gibi benzerlerinden ayırmaya yeterli bütün nitelikleri,*
- c) Zapt işlemi sırasında sanığın veya yakınlarının hazır bulunup bulunmadığı, hazır bulunmuşlarsa zapt işlemine itiraz edip etmedikleri ve varsa itiraz sebepleri,*
- d) Şahitlerle zapta katılan yetkililerin açık kimlikleri*

Yazılır ve zapta ön inceleme raporu da eklenerek hazır bulunanlar tarafından imzalanır.

Tutulan zaptın iki sureti evraka eklenir. Bir sureti kapatılacak ambalaja konur. Son sureti ise zaptı düzenleyen görevlinin bağlı bulunduğu dairede kalır.

Uyuşturucu madde ve müstahzarlar ile suç eşyası bozulmayacak, değiştirilmeyecek şekilde bağlanır ve mumlanır. Mum üzerine resmi mühür basılır. Ayrıca bu şekilde hazırlanan kolinin üzerine sanığın kimliğini, zaptedilen madde ve eşyanın, cins, miktar ve soruşturma evrakının numarasını belirleyen bir etiket takılır.

Örnek alınmasına karar verilmesi

Madde 4 –

Uyuşturucu madde ve müstahzarlar ile suç eşyasının evrakla birlikte Cumhuriyet Savcılığına tesliminden sonra örnek alınma işlemi gerektiğinde Cumhuriyet Savcılığınca yapılabileceği gibi, ön inceleme raporu ve diğer delillerin dava açılması için yeterli görülmesi halinde son soruşturma sırasında mahkemece de karar altına alınabilir.

Örnek alınması sırasında hazır bulunacaklar

Madde 5 –

Hazırlık soruşturması veya son soruşturma sırasında örnek alınmasına karar verilmesi üzerine, Cumhuriyet Savcısı veya yardımcısı ile bunlar tarafından gerekli görüldüğü taktirde o yer zabıta teşkilatından konu ile ilgili bir görevli ve varsa Adli Tıp Kurumu veya polis narkotik laboratuvar uzmanı hazır bulundurulur.

Uyuşturucu maddeden örnek alınması

Madde 6 –

Uyuşturucu maddelerde örnek alınması sırasında suç eşyasının ambalajı hazır bulunanlar tarafından düzenlenen bir tutanakla açılır ve net ağırlığı tesbit edilerek 3 üncü maddeye göre düzenlenen tutanakla uyuşturucu madde, müstahzar ve suç eşyasının karşılaştırılması yapılır.

Bu maddeler iyice karıştırıldıktan sonra bu karışımın altından, üstünden, yanlarından ve ortasından eşit miktarlarda örnekler alınır. Bu örneklerin esas maddenin niteliklerini ortaya koyacak şekilde alınmasına dikkat edilir.

Suç eşyası emanet dairesinde saklanacak olan numune ile laboratuvarlara gönderilecek numuneler için bu örneklerin;

- a) Toz ve katı haldekinden dört gramı,
 - b) Sıvı haldekinin on mililitresi,
 - c) Fabrikada yapılmış orijinal ambalajlarda bir adedi,
- ayrı ayrı numune olarak alınır ve koli haline getirilir.

Zaptedilen madde yukarıda belirtilen miktarlarda ayrı ayrı numune almaya yeterli değilse bu miktarlar, toz ve katı haldekiler için bir gram, sıvı haldekiler için beş mililitredir.

Alınan numunelerin polis narkotik laboratuvarı veya Adli Tıp Kurumuna ya da her ikisine birlikte gönderilmesine hazırlık tahkikatı sırasında Cumhuriyet Savcılığınca, son so-
ruşturma sırasında mahkemece karar verilir.

Jandarma Genel Komutanlığına gönderilecek örnek

Madde 7 –

Önemli uyuşturucu madde kaçakçılığı olaylarında uluslararası TEK Sözleşmesi uya-
rınca menşinin tayin edilmesi amacıyla bilimsel araştırma ve analize tabi tutulmak üzere,
ele geçen beş yüz gramdan fazla uyuşturucu maddelerden;

- a) Toz ve katı halde olanlardan on gramı
- b) Sıvı halde olanlardan yirmi mililitresi,
- c) Fabrikada yapılmış olanlardan iki orijinal ambalajı

Altıncı maddede belirtilen şekilde ayrıca alınarak Jandarma Genel Komutanlığına
bağlı narkotik analiz laboratuvarlarına gönderilmek üzere koli haline getirilir ve alınan
Komutanlık "Merkez Tahkikat Bürosuna" teslim edilir.

Koli kapama tutanağı

Madde 8 –

Yönetmeliğinin altıncı ve yedinci maddelerinde belirtilen işlemler yerine getirildiğine
ve kolilerin kapandığına dair her koli için dört suret tutanak düzenlenir.

Laboratuvarlara gönderilecek koliler için Cumhuriyet Savcılığı istem yazısıyla birlikte
koli kapama tutanağının birer sureti koli içerisine konur.

İstem yazısıyla koli kapama tutanağının asılları ve koliler kuryeye teslim edilir. Numune
Posta işletmesine gönderilecekse istem yazısıyla kapama tutanağının aslı postaya verilir.

İstem yazılarıyla koli kapama tutanağının kalan suretleri ve ayrıca teslim konusunda
düzenlenecek tutanak Cumhuriyet Savcılığında bulunan evraka eklenir.

Laboratuvarlara gönderilecek kolilerin kapanması

Madde 9 - Tahlil ve araştırma için gönderilecek örnekler fiziksel özelliklerine uygun
naylon, bez torba, şişe, kavanoz veya madeni kutu gibi temiz bir ambalaj içine konur.

Numune hangi ambalaj içine konursa konsun mutlaka üzerine naylon torba geçirilir.

Naylon torbalar daha sonra kağıt, bez gibi bir ambalaj içine sarılır ve dikişsiz veya iç-
ten makina dikişli torbalarda, yekpare bezlerle, sandık ve kutulara yerleştirilir.

Kolilerin boş kalan yerlerine sünger veya buruşmuş kağıt vesaire konularak boşluk
bırakılmaz.

Örnekler torba veya yekpare bezlere konulmuş ise; torba veya bezin ağzı içice sıkıla-
rak sicimle en az üç defa sarılır (Şekil 1). Sicim iki düğümle sıkıca bağlanır (Şekil 2). Bağın
üst kısmında kalan bezin boğaz kısmı ufak aralıklarla üst üste gelecek şekilde katlanır ve
beze yapılan düğümün bir buçuk santimetre yukarısından ve düğümün bulunduğu aksi isti-
kametten çıkacak surette ve her katından geçecek şekilde biz sokulur ve o halde bırakılır.

Sicimin düğümünden sonra serbest kalan uçları birbirine sıkıca bağlanarak yukarıya doğru üç santimetrelilik bir örgü meydana getirilir (Şekil 3). Sicimin serbest uçları bez katlarını bozmayacak şekilde yine üç defa sarılır (Şekil 4). Ve sicim iki düğümle sıkıca bağlanır. Düğümünden sonra serbest kalan ip uçları beze takılı bulunan biz'in deliklerden ardarda geçirilir (Şekil 5). Biz geri çekilmek suretiyle ipleri aksi tarafa yani örgünün bulunduğu tarafa alınması sağlanır. Örgü bu iplerin arasına alınmak suretiyle iki defa düğümlenir (Şekil 6). Düğümünden sonra serbest kalan ipuçlarına kapsül takılarak dibe kadar itilir. Kapsül kırmızı mumla mühürlenir (Şekil 7).

Koli sandık veya kutu içine konulmuş ise; sandık veya kutuların alt ve üst kapaklarının yan tahtalarla birleştiği yerlerde her üç tahta üzerine gelecek şekilde özel olarak açılmış bulunan oyuklara mühür mumu akıtılarak mühürlenir (Şekil 8). Mühürlenmeden sonra sandık veya kutu yekpare bir sicimle alt ve üst kapakların yan tahtalarla birleştikleri yerlerde karşılıklı olarak açılan deliklerden geçilerek sıkıca haçvari şekilde bağlanır. Düğümünden sonra boş kalan ipuçlarına kapsül takılarak kapsül dibe kadar itilir. Ve kırmızı mühür mumu akıtılarak mühürlenir (Şekil 9). Kolinin üzerine, gideceği yer adresi ile gönderen Cumhuriyet Savcılığı ve evrak numarası mürekkeple, okunaklı bir şekilde yazılır.

Örnek Alınamaması

Madde 10 –

Uyuşturucu madde ve müstahzarlar, örnek alınmaya müsait değilse inceleme bütünü üzerinde yapılır.

Uyuşturucu Madde ve Numunelerin Muhafazası

Muhafaza yeri

Madde 11 –

Uyuşturucu madde ve müstahzarlar ile suç eşyası, hazırlık tahkikatı sırasında örnek alınacaksa bu işlemten sonra, aksi takdirde hemen suç eşyası emanet dairesine teslim edilir ve suç eşyası emanet dairesinde muhafaza edilir.

Numune alındıktan sonra yapılacak işlem

Madde 12 –

Numune alındıktan sonra geri kalan uyuşturucu madde ve müstahzarlar ile diğer suç eşyaları ve emanet dairesinde saklanması gereken örnek, bu Yönetmeliğin 9. maddesinde belirtilen şekilde birlikte ambalajlanır.

Zaptolunan eşya defterine uyuşturucu madde, diğer suç eşyaları ile örnek, alt alta ve aynı sıra numarası ile kaydedilir. Zaptolunan eşya defteri ile hazırlık veya esas defterinin sıra numaraları yazılı etiket takılır ve Cumhuriyet Savcılığına mühürlenir.

Emanet makbuzu tanzim edildikten sonra emanet memuruna imza karşılığı teslim edilir.

Teslim alınan suç eşyası emanet dairesinin uygun bir yerine ve mümkünse çelik dolap içerisine konur. Eşyanın bozulmaması için gerekli tedbirler alınır.

Zaptolunan emanet eşyasına mahsus makbuz beş nüsha olarak tanzim edilir. İki nüshası soruşturma evrakına bağlanır, iki nüshası eşya ile birlikte emanet memurluğuna verilir ve diğer nüsha Cumhuriyet Savcılığında özel kartonuna konur.

DOSYA TAKİP FORMU**(KENEVİR EKİM OLAYINDA)**

	Evet	Hayır
Şüpheli ifadesi alınmış mı?		
Varsa olayın tanıkları dinlenmiş mi?		
Yakalama-gözaltına alma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Sanık karar takip formu düzenlenmiş mi?		
Yakalama işlemi yakınlarına bildirilmiş mi?		
Olay yeri inceleme raporu var mı?		
Olay yerinin görüntüleri çekilmiş mi?		
Arama ve elkoyma veya muh. altına alma tutanağı var mı?		
Numune alınmış mı?		
İmha tutanağı var mı?		
Ziraat mühendisi veya teknisyeni raporu var mı?		

İZİNSİZ HAŞHAŞ EKMEK OLAYLARINDA

Soruşturma aşamasında, ilk planda kolluk birimleri izin kurallarına aykırı olarak haşhaş ekildiğine dair duyum alırlar. Bu duyumun doğruluğunu teyit etmek için olay yerine gidip bir ön yoklama yaparlar ve iddianın doğru olup olmadığını araştırırlar. İddia edilen durumun mevcut olduğunu tespit ettiklerinde durumu Cumhuriyet Başsavcılığına bildirirler.

Bu suçlar genellikle toprak mahsulleri ofisi tarafından tespit edilerek yetkili mercilere ihbar olunur. Çünkü haşhaş ekim zamanında ofis görevlileri haşhaş ekimlerini devamlı surette ve kısa aralıklarla kontrol ederler. Bu kontrol sırasında karşılaştıkları kaçak ekimleri yetkili mercilere (kolluğa-C.Savcılığına) bildirirler. Bunun dışında vatandaşlar da şikayette veya ihbarda bulundukları uygulamada rastlanan bir durumdur. Dolayısıyla ekilen haşhaşın kaçak olup olmadığını bilemeyecek olan kolluk kuvveti, öncelikle Toprak Mahsulleri Ofisiyle irtibat kurmalı ve haşhaşın kaçak ekilip ekilmediğini öğrenmelidir. Eğer ihbar ofis görevlileri tarafından yapılmışsa bu noktada sorun yoktur. Eğer vatandaşın ihbarı veya şikayeti üzerine olaya vakıf olunmuşsa, ofisle irtibat kurulmalı ve ekilen haşhaşın ekildiği mevki bildirilerek haşhaşın kaçak ekilip ekilmediği öğrenilmelidir. Buraya kadar anlattıklarımız kapsamında ofis görevlilerinin beyanıyla kaçak ekim olduğu anlaşılan haşhaş ekim olayı ile ilgili soruşturmaya başlanmalıdır.

- 1) İlde çalışıyorsak İl Tarım Müdürlüğünden ve İl Kadastro Müdürlüğünden; ilçede çalışıyorsak İlçe Tarım Müdürlüğünden ve Kadastro Müdürlüğünden bir ziraat mühendisi (ziraat mühendisi yoksa ziraat teknisyeni) ile bir kadastro teknisyeni temin edilerek olay yerine yeterli kuvvetle gidilmelidir.

- 2) Ziraat mühendisi veya teknisyeniyle yapılacak mülakatta bu bitkinin haşhaş bitkisi olup olmadığı sorulmalıdır. Haşhaş bitkisi olduğunu beyan etmesi halinde buna ilişkin rapor düzenlemesi istenmeli ve işlemlere devam edilmelidir. (Ziraat mühendisi veya teknisyeni bu beyanının gereği olarak daha sonra bir rapor düzenleyerek soruşturma evrakına sunacaktır)
- 3) Olay yerinde olay yeri tespit tutanağı tutulmalıdır. Bu tutanak kapsamında;
 - a) Olay yerinin görüntüsü kayda alınmalı,
 - b) Kadastro teknisyenine olay yerinin krokisini çizmesi ve bu krokide nerelerin haşhaş ekili olduğunu bu krokide belirlemesi talimatı verilmelidir. Ayrıca ziraat mühendisi veya teknisyenine haşhaş ekimine ilişkin anız mevcutsa haşhaşın ne zaman ekildiği ve ne zaman toplandığına ilişkin hususların belirtileceği raporu düzenlemesi söylenmelidir. (Kadastro teknisyeni ve ziraat mühendisi veya teknisyeni bu talimat üzerine raporlarını düzenleyerek daha sonra Cumhuriyet Başsavcılığıımıza sunabilir).
 - c) Haşhaş bitkilerinin bakımının (çapasının, sulamasının) vs. yapıp yapılmadığı, etrafta bu işler için kullanılacak eşyaların (su hortumu, çapa vs) bulunup bulunmadığı hususları belirlenmeli ve tutanağa bağlanmalıdır (çünkü ilerleyen safhalarda şüpheli şahıs bu haşhaşın kendi kendine yetiştiğini iddia edebilir. Özellikle az miktarda haşhaş ekimi olduğu durumlarda bu savunma ile karşılaşılabılır. Bu savunmayı çürütmek için bu tespitin yapılması önemlidir).
- 4) Şüphelinin 3289 sayılı yasaya muhalefet suçundan savunması alınmalıdır.
- 5) Toprak Mahsulleri Ofisi görevlilerinden, işten anlayan birisi temin edilerek olay yerindeki haşhaşlar incelenmelidir. Haşhaşlar kemale ermişlerse veya çizilmişlerse, mahalli mülki amirlikten toplatma ve imha kararı alınarak ve bu karar gereğince haşhaşlar toplanarak ofise teslim edilmelidir¹⁰. (Çünkü yönetmelik m.7/2 hükmüne göre, *Kaçak olarak ekilen haşhaşlardan kemale ermiş olanlarla çizi-*

¹⁰ İmha kararı için Cumhuriyet Savcılığı tarafından mülki amirliğe müzekkere yazılmasına gerek yoktur. Bu işi kolluk da yapabilir. Yani kolluk da kaymakamlıktan veya valilikten bu yönde emir talep edebilir.

len haşhaş kapsülleri ve bunlardan elde edilen ham afyon toplatma veya imha masrafları ekiciye ait olmak üzere mülki idare amirlerince ofis teşkilatından da yararlanılmak suretiyle zapt edilerek Ofise verilir. Zapt edilen haşhaş kapsülleri ve ham afyonun yararlanılmayan kısmı Ofisce imha edilir.)

Eğer haşhaşlar kemale ermemişlerse ve çizilmemişlerse, yine de mahalli mülki amirlikten imha emri temin edilsin ve ofis görevlileri eşliğinde **sürmek, biçmek, ezmek, gömmek veya yakmak** suretiyle imha edilmelidir.

DOSYA TAKİP FORMU**(İZİNSİZ HAŞHAŞ EKMEK OLAYINDA)**

	Evet	Hayır
Şüpheli ifadesi alınmış mı?		
Varsa olayın tanıkları dinlenmiş mi?		
Yakalama-gözüaltına alma tutanağı düzenlenmiş mi?		
Sanık karar takip formu düzenlenmiş mi?		
Yakalama işlemi yakınlarına bildirilmiş mi?		
Olay yeri inceleme raporu var mı?		
Olay yerinin görüntüleri çekilmiş mi?		
Arama ve elkoyma veya muh. altına alma tutanağı var mı?		
TMO'ya teslim tutanağı var mı?		

KAÇAK PETROL OLAYLARINDA

İLGİLİ MEVZUAT:

5607 Sayılı KMK m. 3/10, 11, 12, 13, 14, 15 fıkraları

(10) Kaçakçılık suçunun konusunu oluşturan eşyanın akaryakıt ile tütün, tütün mamulleri, etil alkol, metanol ve alkollü içkiler olması halinde, kaçakçılık suçunu işleyen kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(11) Akredite laboratuvar analiz sonucuna göre Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından belirlenen seviyede ulusal marker içermeyen, yasal yollarla Türkiye’de serbest dolaşıma girdiği belgelendirilemeyen veya menşei belli olmayan akaryakıtı; üreten, satışı arz eden, satan, bulunduran, bu özelliğini bilerek ticarî amaçla satın alan, taşıyan veya saklayan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(12) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan izin alınmadan; akaryakıt haricinde kalan solvent, madenî yağ, baz yağ, asfalt ve benzeri petrol ürünlerinden akaryakıt üreten veya bunları doğrudan akaryakıt yerine ikmal ederek üreten, satışı arz eden, satan, bulunduran, bu özelliğini bilerek ticarî amaçla satın alan, taşıyan veya saklayan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(13) Her türlü üretim, iletim ve dağıtım hatları dahil olmak üzere sıvı veya gaz halindeki hidrokarbonlarla, hidrokarbon türevi olan yakıtları nakleden boru hatlarından, depolarından veya kuyulardan kanunlara aykırı şekilde alınan ürünleri satışı arz eden, satan, bulunduran, bu özelliğini bilerek ticarî amaçla satın alan, taşıyan veya saklayan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(14) Kaçak akaryakıt veya sahte ulusal marker elde etmeye, satmaya ya da herhangi bir piyasa faaliyetine konu etmeye yarayacak şekilde lisansa esas teşkil eden belgelerde belirlenenlere aykırı olarak sabit ya da seyyar tank, düzenek veya ekipman bulunduranlar iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(15) Ulusal markeri yetkisiz olarak üreten, satışı arz eden, satan, yetkisiz kişilerden satın alan, kabul eden, bu özelliğini bilerek nakleden veya bulunduranlar, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Ulusal markerin kimyasal özelliklerini taşımasa bile, bu madde yerine kullanılmak amacıyla üretilen kimyasal terkipler hakkında da bu fıkra hükmü uygulanır.

5607 Sayılı KMK m. 11/8

Kaçak akaryakıt, yakalandığı ildeki il özel idaresine, il özel idaresi bulunmayan yerlerde ise defterdarlığa, miktarı, cinsi ve özelliklerini gösterir bir tutanakla yakalandığı yerde teslim edilir. Kaçak akaryakıtın muhafazası, depolanması, yüklenmesi, boşaltılması ve nakliyesi gibi nedenlerle yapılan masraflar duruma göre il özel idaresi veya defterdarlık tarafından karşılanır.

- 1) Petrol kaçakçılığı suçu, uygulamada genellikle bu suçun işlendiğine dair ihbar alınması üzerine öğrenilmektedir. Örneğin bir petrol istasyonu kaçak petrol satıyorsa, diğer petrol satıcıları bundan zarar gördüğü için bu suçu işleyenleri ihbar etmektedirler. Böyle bir ihbarı alan kolluk kuvvetleri, ilgili petrol istasyonunda gerekli işlemlerin yapılması için Cumhuriyet savcısına bilgi verir.
 - 2) Bu bilgiyi alan Cumhuriyet savcısı derhal gerekli işlemlere başlar. Bu işlemler kapsamında gecikmesinde sakınca bulunan hal nedeniyle arama kararı verilir ve kolluğa söz konusu petrol ürünün ulusal marker ölçüm cihazı ile ölçümünün yapılarak gerekli raporun alınması talimatı verilir. Kolluk görevlileri bu ölçümü yaptıktan sonra bir tutanak tutarlar.
 - 3) Ulusal marker ölçüm cihazı ile yapılan ölçüm sonucunda sonucun “geçersiz” çıkması halinde, petrolün kaçak olduğuna yönelik şüphe kuvvetlenmiş demektir. Bu durumda Cumhuriyet savcısı tarafından gecikmesinde sakınca bulunan hal nedeniyle yazılı bir elkoyma kararı verilir ve bu kararın icrası için kolluğa teslimi yapılır.
 - 4) Kolluk tarafından yapılacak işlem, söz konusu kaçak petrolden gerekli numuneleri almak ve kaçak petrolün bulunduğu eşyayı (mazot pompasını, petrol tankını vs.) mühürlemektir. Örneğin kaçak petrol, petrol taşıma tanklarında yakalanmışsa, petrol tankı mühürlenerek araca el konulmalıdır. Bu işlemler sonucunda kolluk tarafından numune alma ve mühürleme tutanakları tutulur.
 - 5) Bunun yanı sıra kolluk tarafından olay yeri görgü ve tespit tutanağı tutulur. Gerekli fotoğraflama işlemi yapılır.
 - 6) Kolluk tarafından yapılan bu işlemlerin ardından şüphelilerin ve tanıkların ve somut olayın özelliğine göre diğer kişilerin beyanları alındıktan sonra dosya fezleke ile Cumhuriyet Başsavcılığına getirilir.
- Aşağıda kaçak petrol bulundurma suçundan yapılan soruşturmada savcılık tarafından kolluk kuvvetine yazılmış müzekkere örneği söz

konusudur. Kolluk soruşturma yaparken bu müzekkere örneğinden faydalanılabilir.

KAÇAKÇILIK ve ORGANİZE SUÇLAR ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜNE
DÜZCE

İLGİ: Şube Müdürlüğünüzün tarih ve sayılı yazınız.

İlgi sayılı yazınızla Düzce ili Düzce-Bolu D-100 devlet karayolu üzerinde bulunan Petrol isimli petrol istasyonunda kaçak akaryakıt satışı yapıldığı yönünde ihbar alındığının bildirildiği, alınan ihbarın doğruluğu noktasında Cumhuriyet Başsavcılığımızca yapılan değerlendirmede makul şüphe bulunduğu tüm evrak kapsamında anlaşılmıştır.

Açıklanan nedenlerle;

1) Olay yerinde ekte gönderilen arama ve elkoyma kararı doğrultusunda arama yapılması,

2) Kaçak olduğundan şüphelenilen akaryakıt üzerinde ulusal marker ölçüm cihazıyla ölçüm yapılması,

3) Yapılan ölçüm sonucunda sonucun **geçersiz** çıkması halinde ilgili akaryakıtta yine ekte gönderilen elkoyma kararı doğrultusunda el konulması,

4) Elkoyma işleminin ardından akaryakıtın cinsinin, miktarının ve özelliklerinin tespit edilmesi,

5) Akaryakıttan usulüne uygun şekilde numune alınması, numunelerin TUBİTAK Marmara Araştırma Merkezine incelenmek üzere gönderilmesi için Cumhuriyet Başsavcılığımıza gönderilmesi,

6) Numune alınımının ardından akaryakıtın bulunduğu pompa yada tankın mühürlenmesi,

7) Mühürleme işleminin ardından numunelerden arta kalan miktar tespit edilerek cins ve özelliklerini belirtmek suretiyle 5607 sayılı KMK 11/8 hükmü uyarınca Düzce İl Özel İdaresi yetkililerine tesliminin yapılması, buna ilişkin teslim tesellüm tutanağının tutulması,

8) Yapılan işlemlerin tutanaklara bağlanması,

9) Tutanaklara şüphelinin de imzasının alınması ve birer suretinin şüpheliye verilmesi, şüphelinin tutanaklardan bir suret aldığına dair evrak üzerine imzasının alınması,

10) Olayla ilgili olarak olay yeri görgü ve tespit tutanağı tutulması,

11) Olay yerinin ve kaçak akaryakıtın bulunduğu pompa veya deponun çeşitli açılardan fotoğraflarının çekilmesi,

12) Olayla ilgili şüpheli/veya şüphelilerin CMK m. 147 hükmü uyarınca hakları hatırlatılarak savunmasının alınması,

13) Varsa olayın tanıklarının dinlenmesi,

İle ikmal olunacak evrakın Cumhuriyet Başsavcılığımıza gönderilmesi,

Rica olunur.

Cumhuriyet Savcısı

EKİ : Arama ve elkoyma kararı

- 7) Petrol kaçakçılığı suçunda kolluk tarafından yapılması gereken işlemler esas itibarıyla yukarıdaki müzekkerede yer almaktadır. Görüldüğü üzere ele geçirilen ve numunelerden arta kalan kaçak petrolün teslimi İl Özel İdaresi yetkililerine yapılmalıdır.
- 8) Yukarıdaki müzekkerede görüldüğü üzere müzekkerenin ekinde arama ve elkoyma kararı bulunmaktadır. Bu karar, Cumhuriyet savcısı tarafından gecikmesinde sakınca bulunan hal nedeniyle verilmiş bir karardır. Eğer gecikmesinde sakınca yoksa, sulh ceza hakiminden arama ve elkoyma kararı talep edilmelidir. Fakat uygulamada genellikle petrolün elden çıkarılma ihtimaline binaen gecikmesinde sakınca bulunan hal nedeniyle Cumhuriyet savcısı tarafından karar alınmaktadır.

DOSYA TAKİP FORMU**(KAÇAK PETROL OLAYINDA)**

	Evet	Hayır
Şüpheli ifadesi alınmış mı?		
Varsa olayın tanıkları dinlenmiş mi?		
Yakalama-gözetim altına tutanağı düzenlenmiş mi?		
Sanık karar takip formu düzenlenmiş mi?		
Yakalama işlemi yakınlarına bildirilmiş mi?		
Olay yeri inceleme raporu var mı?		
Olay yerinin görüntüleri çekilmiş mi?		
Arama ve elkoyma veya muh. altına alma tutanağı var mı?		
Ele geçen kaçak petrole ilişkin tutanak var mı?		
Marker analiz raporu var mı?		
Numune alınmış mı?		
Varsa mobese kayıtları CD ortamında getirilmiş mi?		
Kaçak petrolün İl Özel İdaresine teslim tutanağı var mı?		

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İLAMAT ve İNFAZ İŞLEMLERİNDE DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

1) CEZALARIN İNFAZI VE YAKALAMA

Ceza mahkemeleri tarafından verilen hapis ve para cezalarının infazı, Cumhuriyet savcısının denetimi altında Cumhuriyet başsavcılığı infaz bürolarınca yerine getirilmektedir. Kolluğun bu husustaki görevi, Cumhuriyet savcısı tarafından yakalama emri verilmesi ile başlamaktadır.

3 (üç) yılın üzerinde hapis cezası bulunanlar, Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılma Yönetmeliği'ne göre 10 (on) günlük süre içinde çağrıya icabet etmeyenler ve para cezası hapse çevilip çağrıya uymayan hükümlüler için UYAP-KİHBİ sistemi kullanılmak suretiyle yakalama emri verilmektedir.

Bilindiği gibi, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun 4 nolu ve 6 nolu genelgeleri ile 01 Ocak 2012 tarihine kadar yakalama emirleri fiziki olarak adli kolluk birimlerine gönderilmekte iken bu tarihten sonra adli kolluğa fiziki evrak gönderilmesi uygulamasından vazgeçilmiştir. Adli kolluk görevlileri bundan böyle, UYAP-KİHBİ bilişim sistemindeki sorgulamaları esas alarak yakalama emirlerinin infazını gerçekleştireceklerdir.

UYAP bilişim sistemine verilen yakalama emirleri *“suçun işlendiği yer”, “nüfusa kayıtlı olunan yer” ve “ikamet edilen yer”* kriterlerine göre kolluk birimlerinin sistemlerine düşmektedir. Bunun yanı sıra TCK kimlik numarası girilmek kaydıyla Türkiye'deki tüm kolluk birimlerinde şahı hakkında sorgulama yapılabilmektedir. Kolluk birimlerinin, sisteme düşen yakalama emirlerini bir an evvel infaz etmeleri gerekmektedir.

Hakkında yakalama emri bulunan şahısların yurt çapında aranarak yakalanmasının emniyet ve jandarma birimlerinin ortak görevi olduğu hatırdan çıkartılmamalı ve arama ve yakalama işlemleri yerine getirilmelidir. Yakalama çalışmalarının, farklı nitelikteki kolluk birimlerinin görev alanına girmesi halinde ise derhal ilgili kolluk birimine bilgi vermek suretiyle yakalama emirleri infaz edilmelidir.

Haklarında yakalama kararı veya kesinleşmiş mahkumiyet kararı bulunanların yakalanması halinde hangi işlemler yapılacaktır?

Hükümlünün yakalanması halinde öncelikle nöbetçi Cumhuriyet savcısına bilgi verilmelidir. Ardından aşağıda belirtilen belgelerin eksiksiz olarak tamamlanması ve sorumlu kolluk amirleri tarafından tetkik

edildikten sonra üst yazı ekinde hükümlü ile birlikte en yakın Cumhuriyet başsavcılığına sevk edilmelidir.

▪ **Hükümlünün fotoğrafı kimlik belgesi:** Kimlik belgesinde T.C. kimlik belgesi ve fotoğraf mutlaka bulunmalıdır. Şahsın kimlik belgesi bulunmuyor ise nüfus kayıt örneği ile birlikte parmak izi formu getirilmelidir. Ayrıca fotoğraf ve parmak izi incelemesiyle yakın çevresinden şahsın kimliğinin tespiti de yapılarak tutanağa bağlanmalıdır.

▪ **Doktor raporu:** Alınan doktor raporunda mutlaka *“hükümlünün ceza infaz kurumuna girmesinde sakınca bulunmamaktadır.”* ibaresi yer almalıdır.

▪ **Yakalama tutanağı:** Yakalananın hangi suç nedeniyle, hangi koşullarda, hangi yer ve zamanda yakalandığı, yakalamayı kimlerin yaptığı, hangi kolluk mensubunca tespit edildiği, haklarının tam olarak anlatıldığı tutanaktır.

▪ **Yakınlarına haber verme tutanağı:** Anayasa’nın 19’ncu maddesine göre kişinin yakalandığının ve tutuklandığının derhal yakınlarına bildirilmesi gerekmektedir. Bunun için ise durumun tutanak altına alınması gerekmektedir.

▪ **Yakalama ve Gözaltına Alma Tutanağı Şüpheli ve Sanık Hakları Formu:** Yakalanan kişiye, suç ayrımı gözetilmeksizin yakalama sebebi ve hakkındaki iddialar ile susma ve müdafiden yararlanma, yakalanmaya itiraz etme hakları ile diğer kanuni hakları ve itiraz hakkını nasıl kullanacağı, en son ne işlem yapıldığı gibi hususların yer aldığı form düzenlenmelidir.

İşlemler için adliyeye getirilen hükümlüler, farklı bir talep olmadığı sürece, adliyelerin güvenlik noktalarında bekletilmeli ve kaleme çıkarılmamalıdır.

Hükümlünün tıbbi yönden ceza infaz kurumuna girmesinde sakınca olması halinde ne yapılacaktır?

Bu tür durumlarda öncelikle ilgili doktorun *“hükümlünün ceza infaz kurumuna alınmasında sakınca vardır”* ibareli rapor vermesi ve muayene için yapılacak işlemleri belirtmesi gerekmektedir. Örneğin hükümlünün bir serviste gözlem altında bulundurulması gerektiği benimsenirse, hükümlü, doktor raporu ve ilgili evraklarla birlikte ceza infaz kurumu personeline teslim edilir. Bundan sonraki sorumluluk, ceza in-

faz kurumuna aittir. Bu noktadan sonra hükümlünün infaz durumu 5275 sayılı Kanun'un 16. maddesi uyarınca Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından belirlenmelidir.

Yakalanan kişinin UYAP'taki yakalama uyarısı kaldırılır ve Cumhuriyet başsavcılığındaki işlemlerinin ardından ceza infaz kurumuna alınması gerekiyorsa müddetname tanzim edilerek, şahsı getiren kolluk görevlileri marifetiyle ceza infaz kurumuna gönderilir.

Hükümlünün başka ildeki ceza infaz kurumuna sevk edilmesi halinde ne tür işlem yapılacaktır?

Hükümlünün başka ildeki açık veya kapalı ceza infaz kurumuna sevk edilmesi gerektiği durumda Cumhuriyet başsavcılığının görevlendirilmesi ile hükümlü, kolluk görevlileri ile birlikte sevk edilen Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir.

Haklarındaki hükmün kesinleşmesi nedeniyle ceza infaz kurumuna alınacak kişilerin, kuruma sevkine ait tüm giderler Cumhuriyet başsavcılığınca karşılanması gerektiğinden dolayı, kolluğun yaptığı masraf dokümanlarının ve görevlendirme belgesinin en kısa zamanda Cumhuriyet başsavcılığına gönderilmesi gerekmektedir.

Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılma Yönetmeliği

02/09/2012 tarihinde yürürlüğe giren Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılma Yönetmeliği'ne göre terör suçları, örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlar ile cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar hariç olmak üzere;

a) Kasıtlı suçlardan toplam üç yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkum olanların,

b) Taksirli suçlardan toplam beş yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkum olanların,

c) Adli para cezası hapis cezasına çevrilenlerin,

d) 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu gereğince tazyik hapsine tabi tutulanların

cezaları doğrudan açık kurumlarda yerine getirilir.

İlgili Cumhuriyet Başsavcılığının yetki sınırlarında cezaevi bulunmaması halinde, Bakanlıkça belirlenen uygun cezaevine sevk işlemi yapılır.

Yukarıda sırasıyla belirtilen hükümlülerden teslim olan veya çağrı üzere gelenlere, 5275 sayılı Kanunun 19'ncü maddesinin ikinci fıkrası gereğince haklarında doğrudan yakalama emri çıkarılanlara ve tazyik hapsi hükümlülerine, Yönetmeliğe göre gönderileceği açık kurum belirlendikten sonra Cumhuriyet başsavcılığı tarafından 10 (on) gün süre verilerek ilgili kuruma teslim olması hususu tebliğ ve ihtar olunur. Bu süre zarfında teslim olmayanlar hakkında yakalama çıkartılır ve yakalandıklarında doğrudan kapalı ceza infaz kurumuna alınır.

2) ERTELEME TALEBİNDE BULUNAN HÜKÜMLÜLER İÇİN YAPILAN ARAŞTIRMALAR

5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfaz Hakkında Kanun'un 17'nci maddesine göre kasten işlenen suçlarda 3 (üç) yıl, taksirle işlenen suçlarda 5 yıl ve daha az süreli hapis cezaları, Cumhuriyet başsavcılığınca ertelenebilir. Genellikle bu tür erteleme talepleri Cumhuriyet başsavcılığına ulaştığında, talepte bulunan hükümlünün belirttiği gerekçelerin doğru olup olmadığı hususunda ayrıntılı araştırma yapılması için ilgilinin ikamet yeri kolluk birimine gönderilir.

5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 17/4 hükmüne göre *Birinci fıkrada belirtilen hapis cezalarının infazına başlanmış olsa bile, hükümlünün yükseköğrenimini bitirebilmesi, ana, baba, eş veya çocuklarının ölümü veya bu kişilerin sürekli hastalık veya malullükleri nedeniyle ailenin ticari faaliyetlerinin yürütülebilmesinin veya tarım topraklarının işlenebilmesinin imkânsız hâle gelmesi veya hükümlünün hastalığının sürekli bir tedaviyi gerektirmesi gibi zorunlu ve çok ivedi hâllerde, Cumhuriyet Başsavcılığınca altı ayı geçmeyen sürelerle hapis cezasının infazına ara verilebilir. Ancak bu ara verme iki defadan fazla olamaz.*

Kolluk birimleri tarafından yukarıdaki durumun bulunup bulunmadığı hususunda titizlikle ve dikkatli bir şekilde araştırma yapılmalıdır. Yapılacak ayrıntılı araştırmalar, bilgisayar ortamında düzenlenen rapor ile ilgili Cumhuriyet başsavcılığına vakit geçirilmeksizin gönderilmelidir.

3) GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 53'ncü maddesinde belirtilen belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma güvenlik tedbiri, kişinin kasten işlemiş olduğu suçtan dolayı hapis cezasına mahkumiyetin kanuni

sonucu olarak ortaya çıkan bir durumdur. Yani hükümlü, kasten işlediği bir suçtan dolayı mahkum olduğu hapis cezasının infazı tamamlanınca-ya kadar kanunda belirtilen hak ve yetkilerini kullanamaz.

Daha önce bu tür ilamların infazı için ilgili kolluk birimlerine fiziki evrak gönderilmek suretiyle bildirimde bulunuluyorken yapılan yenilikler ile bundan böyle güvenlik tedbirlerinin infazı için adli kolluğa fiziki evrak gönderilmemektedir. Bu tür ilamlar otomatik olarak kolluğun ekranlarına düşmektedir. Adli kolluk birimleri KİHBİ vasıtasıyla sorgulama yaparak bu tür ilamların infazını takip etmektedirler.

4) AİLENİN KORUNMASINA YÖNELİK TEDBİR KARARLARININ İNFAZI

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi-ne Dair Kanun'a göre aile mahkemeleri tarafından hakkında koruyucu veya önleyici tedbir kararı verilen kişilerin yerleşim yeri veya bulunduğu ya da tedbirin uygulanacağı yer kolluk birimi görevli ve yetkilidir.

Kolluğun görevleri, kolluğun merkez ve taşra teşkilatında Kanunda belirtilen hizmetlerle ilgili olarak, çocuk ve kadının insan hakları ile kadın erkek eşitliği konusunda eğitim almış ve ilgili kolluk birimlerince belirlenmiş olan yeteri kadar personel tarafından yerine getirilir.

Yeni Kanuna göre tedbir kararları şahısların veya Cumhuriyet başsavcılığının talebi üzerine aile mahkemesince verilebileceği gibi kolluk amirleri tarafından da verilir. Ancak kolluk tarafından verilen tedbir kararlarının en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde hakim onayına sunulması zorunludur.

Cumhuriyet başsavcılığına ulaşan tedbir kararlarının infazına derhal başlanılmasının bir zorunluluk olması nedeniyle en seri haberleşme vasıtasıyla ilgili kolluk birimine iletilmektedir. Kolluk Bilişim Sistemi'ni kullanan kolluk birimlerine sadece UYAP üzerinden elektronik imzalı biçimde gönderilmektedir.

Kolluğun infaz sürecinde dikkat etmeleri gereken hususlar:

- Tedbir kararlarının mahkemenin karar tarihi ile başladığı göz önüne alınarak derhal kararın uygulanmasına başlanılmalıdır. Aksi halde ilgili kolluk görevlileri açısından sorumluluk doğabilir.
- Yapılan kontrollerde, birçok tedbir kararının sadece şüpheliye tebliğ edildiği ve tebliğ tarihinin, karar tarihinden çok sonra yapıldığı

anlaşılmıştır. (Örneğin 09/03/2012 tarihli karar şüpheliye 09/05/2012 tarihinde yapılmıştır.) Tedbir kararının, mahkeme kararında belirtilen şüpheli/şüpheliler ile mağdur/mağdurlara derhal yapılması ve tebliğ tutanaklarının izleme dosyasında muhafazası gerekmektedir. Tarafların, kolluk sorumluluk alanı dışında devamlı ikamet ettiklerinin tespit edilmesi halinde ise tutanak düzenlenerek derhal Cumhuriyet Başsavcılığı-mıza bilgi verilmelidir.

- Aleyhine tedbir kararı verilen şüpheli veya şüphelilere, karara uyulmaması halinde disiplin hapsine tabi tutulacağı hususu mutlaka tebliğ edilmeli ve buna ilişkin tutanak da dosyasında muhafaza edilmelidir.

- İnfazen iade edilen kararların yapılan kontrollerde, mahkeme kararının, ileri tarihlerde sadece şüpheliye tebliğ edilen tebliğ tutanağının üst yazıya bağlanarak gönderildiği anlaşılmıştır. Tedbir kararlarının taraflara tebliği ile birlikte mağdurun ve şüphelinin izlenmesi hususunda yapılan çalışmalar kapsamında düzenlenen tutanak ve raporların da infazen Cumhuriyet Başsavcılığı-mıza gönderilmesi zorunludur. Örneğin mağdurun ikametinin haftada en az bir kere ziyaret edilmesi, birinci derece yakınları ile iletişim kurulması, komşularının, muhtarın, gerekirse okul idarecilerinin ve işyeri işletmecilerinin bilgisine başvurulması gibi.

- Bazı dosyalar açısından yapılan tetkiklerde tedbir kararının, şüpheliye ve mağdura ulaşılamadığından ve yeni adres bilgilerine ulaşıldığından bahisle ileri tarihlerde bila infaz iade edildiği (Örneğin karar tarihi 12/01/2012 olmasına rağmen şüphelinin tespit edilen yeni adresine ilişkin tutanak 27/02/2012 tarihinde gönderilmiştir) anlaşılmıştır. Bu tür sorumluluk doğabilecek çalışmalardan kaçınılması, tarafların yeni adres bilgilerine ulaşılması ve kararın infazının sağlanamaması halinde derhal Cumhuriyet başsavcılığı-mıza bilgi verilmesi gerekmektedir.

- Mahkeme kararlarında belirtilmesine rağmen şüpheliye ait bulundurulması veya taşınması kanunen izin verilen silahların bulunup bulunmadığı; eğer var ise bunun teslim alınıp alınmadığı hususunda düzenlenen tutanakların da mutlaka gönderilmesi gerekmektedir.

- Şüphelinin karara uymadığının tespit edilmesi halinde, mağdurun şikayeti beklenmeksizin, bu hususun tutanağa bağlanarak mahkemesinden disiplin hapsi talebinde bulunmak üzere düzenlenen tutana-

ğın derhal gönderilmesi gerekmektedir. Bu konuda adli tahkikat yapılmış ise buna ilişkin evrakların onaylı suretleri de dosyaya eklenmelidir.

- Tarafların tedbir kararını kaldırmalarını istemeleri halinde kararı veren mahkemeye başvurmaları şarttır. Kararın kaldırılması durumunda izleme işlemlerine son verilerek kararın Cumhuriyet başsavcılığıımıza bila ikmal iade edilmesi gerekmektedir.

- Tedbir kararının süresi dolduğunda, yapılan çalışmalar ve tutanaklar ikmal edilerek Cumhuriyet başsavcılığıımıza iade edilmelidir.

- Tereddüte düşülen hususlarda Cumhuriyet başsavcılığıımız ile irtibata geçilmelidir.

- Usulüne uygun olmayan ve eksik şekilde gönderilen tedbir kararları iade edileceğinden kolluk birimlerinin Kanun, yönetmelik, genelge ve Cumhuriyet başsavcılığıımızın talimatlarını eksiksiz biçimde yerine getirmeleri büyük önem arz etmektedir.

- Tedbir kararlarının süresi sona erdiğinde en kısa zamanda, te-kide mahal bırakmadan, ikmal edilerek Cumhuriyet başsavcılığıımıza iade edilmelidir.

5) TAZYİK HAPSİ KARARLARININ İNFAZI

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'na göre icra ceza mahkemeleri tarafından verilen 3 aya kadar tazyik hapsi cezalarının infazı için de diğer cezaların infazında olduğu gibi teknolojik imkanlar kullanılmaktadır. Bu kapsamda hakkında kesinleşmiş tazyik hapsi kararı bulunanlar için Cumhuriyet başsavcılığıımızca KİHBİ sistemine yakalama uyarısı verilmektedir. Adli kolluğa hiçbir surette fiziki evrak gönderilmemekte, yakalama verme, yakalama kaldırma gibi tüm işlemler UYAP üzerinden yürütülmektedir.

UYAP bilişim sistemine verilen yakalama emirleri *“suçun işlendiği yer”*, *“nüfusa kayıtlı olunan yer”* ve *“ikamet edilen yer”* kriterlerine göre kolluk birimlerinin sistemlerine düşmektedir. Bunun yanı sıra TCK kimlik numarası girilmek kaydıyla Türkiye'deki tüm kolluk birimlerinde şahıs hakkında sorgulama yapılabilir. Kolluk birimlerinin, sisteme düşen yakalama emirlerini bir an evvel infaz etmeleri gerekmektedir.

Hakkında yakalama emri bulunan şahısların yurt çapında aranarak yakalanmasının emniyet ve jandarma birimlerinin ortak görevi olduğu hatırdan çıkartılmamalı ve arama ve yakalama işlemleri yerine getiril-

melidir. Yakalama çalışmalarının, farklı nitelikteki kolluk birimlerinin görev alanına girmesi halinde ise derhal ilgili kolluk birimine bilgi vermek suretiyle yakalama emirleri infaz edilmelidir.

6) HAPSEN TAZYİK KARARLARININ İNFAZI

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu ve 6183 sayılı Kanuna göre icra ceza mahkemeleri tarafından verilen 3 aya kadar hapsen tazyik cezalarının infazında da savcılıkta kayıt yapıldığında KİHBİ'ye yakalama uyarısı düşmektedir. Bu yakalama emri üzerine şahıs yakalandığında, tazyik hapislerinden farklı olarak bu tür kararlarda şahıs, mal beyanında bulunduğu taktirde serbest kalmaktadır. Ancak şahıs mal bildiriminde bulunmaz ve borcunu da ödemez ise ceza infaz kurumuna alınabilecektir.

Bu tür kararlarının infazı için Cumhuriyet başsavcılığına gönderilen talimatın derhal yerine getirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda adresinden veya iletişim bilgilerinden ulaşılarak şahsa karar tebliğ edilerek tebliğ-tebellüğ belgesi düzenlenmeli, maliye dairelerinden temin edilen mal bildirim formunun (örnek no: 9101-b nolu mal bildirim formunun) doldurulması ve borçlu tarafından imzalanması sağlanmalı, borçlunun kimlik fotokopisi alınmalı, eğer borcunu ödemiş ise buna dair dekont ve belgelerin temin edilmesi, borcunu ödeyecek ise borcun tahsil edileceği yere götürülüp borcun ödenmesinin sağlanması; bunlara rağmen borçlunun borcunu ödememesi veya mal bildiriminde bulunmaması halinde ceza infaz kurumuna alınması için Cumhuriyet başsavcılığına mevcutlu olarak getirilmesi gerekmektedir.

Mal beyanının doldurulmasında nelere dikkat edilmelidir?

İcra ve İflas Kanunu'nun 74'ncü maddesine göre mal beyanı, borçlunun gerek kendisinde ve gerek üçüncü şahıslar yedinde bulunan mal ve alacak ve haklarında borcuna yetecek miktarın nevi ve mahiyet ve vasıflarını ve her türlü kazanç ve gelirini ve yaşayış tarzına göre geçim membalarını ve buna nazaran borcunu ne suretle ödeyebileceğini yazı ile veya şifahen icra dairesine bildirmesidir.

İcra ve İflas Kanunu'nun 74. maddesine göre mal bildirim formunda;

- a) Kendisinde veya üçüncü şahıslarda bulunan taşınır ve taşınmaz mallar, haklar ile alacaklarının,
- b) Her türlü kazanç, gelir ve geçim kaynaklarının,

c) Borcunu ne surette ödeyebileceğinin bildirilmesi zorunlu olup aksi halde ceza düşmeyecektir.

7) YAKALAMA KARARLARININ İNFAZI

Ceza mahkemelerinin esas dosyalarından veya Cumhuriyet başsavcılığının talebi üzerine mahkemeler tarafından ifade almaya veya yol tutuklamasına yönelik yakalama kararları, sadece UYAP-KİHBİ sistemine uyarı verilmek ve kolluk tarafından sorgulanarak yerine getirilmek suretiyle yerine getirilmektedir.

Ceza mahkemesi tarafından hakkında yakalama emri düzenlenen şahıs hakkındaki yakalama emrinin UYAP'ta tüm onay süreçleri tamamlandığında ilgili kolluk birimlerinin ekranlarına otomatik olarak düşmektedir. Yakalama emrinin bir sureti de Cumhuriyet başsavcılığı yakalama bürosuna kayıt için gönderilmektedir.

HSYK'nın 4 nolu Genelgesi'ne göre esas mahkemesinden veya diğer mahkemelerden gelen yakalama emirleri, işlemler tamamlandıktan sonra işlemi yapan mahkeme tarafından kaldırılmaktadır. Bu hususta, Cumhuriyet başsavcılığı yakalama bürosunun yakalamayı kaldırma gibi bir yetkisi ve görevi bulunmamaktadır.

Hakkında yakalama emri bulunan şahıslar hakkında yapılacak işlemler, yeni adres bilgilerinin tespiti halinde izlenecek yol ve diğer konularla ilgili olarak cezaların infazı ve tazyik hapsi kararlarının infazı bölümlerinde belirtilen hususlar, yakalama emirleri için de geçerlidir.

Kolluk birimlerinin, yaptıkları çalışmalar kapsamında tuttukları raporları ve belgeleri Cumhuriyet başsavcılığımıza gönderdikleri, sıkça yapılan hataların başında gelmektedir. Kolluk birimlerinin bu tür belgeleri mahallinde muhafaza ederek adres bilgilerine göre ilgili kolluk birimleri ile irtibata geçmek suretiyle yakalama emirlerinin infazını sağlamaları gerekmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

UZLAŞMA KAPSAMINDAKİ SUÇLAR

1) GENEL OLARAK UZLAŞMA

Kanun koyucu bazı suçları uzlaşma kapsamında saymıştır. Uzlaşma kapsamındaki suçlar için kolluk tarafından uzlaşma hususu sorulmalı ve buna ilişkin form tanzim edilmelidir.

Uzlaşmaya ilişkin mevzuatta yer alan hükümler şunlardır:

CMK m. 253:

(1) Aşağıdaki suçlarda, şüpheli ile mağdur veya suçtan zarar gören gerçek veya özel hukuk tüzel kişinin uzlaştırılması girişiminde bulunulur:

a) Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı suçlar.

b) Şikâyete bağlı olup olmadığına bakılmaksızın, Türk Ceza Kanununda yer alan;

1. Kasten yaralama (üçüncü fıkra hariç, madde 86; madde 88),

2. Taksirle yaralama (madde 89),

3. Konut dokunulmazlığının ihlali (madde 116),

4. Çocuğun kaçırılması ve alıkonulması (madde 234),

5. Ticari sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi veya belgelerin açıklanması (dördüncü fıkra hariç, madde 239),
suçları.

(2) Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olanlar hariç olmak üzere; diğer kanunlarda yer alan suçlarla ilgili olarak uzlaştırma yoluna gidilebilmesi için, kanunda açık hüküm bulunması gerekir.

(3) Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olsa bile, etkin pişmanlık hükümlerine yer verilen suçlar ile cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarda, uzlaştırma yoluna gidilemez.(Ek cümle: 26/06/2009-5918 S.K./8.mad) Uzlaştırma kapsamına giren bir suçun, bu kapsama girmeyen bir başka suçla birlikte işlenmiş olması hâlinde de uzlaşma hükümleri uygulanmaz.

(4) Soruşturma konusu suçun uzlaşmaya tâbi olması halinde, Cumhuriyet savcısı veya talimatı üzerine adli kolluk görevlisi, şüpheli ile mağdur veya suçtan zarar görene uzlaşma teklifinde bulunur. Şüphelinin, mağdurun veya suçtan zarar görenin reşit olmaması halinde, uzlaşma teklifi kanunî temsilcilerine yapılır. Cumhuriyet savcısı uzlaşma teklifini açıklamalı tebligat veya istinabe yoluyla da yapabilir. Şüpheli, mağdur veya suçtan zarar gören, kendisine uzlaşma teklifinde bulunulduktan itibaren üç gün içinde kararını bildirmediği takdirde, teklifi reddetmiş sayılır.

(5) Uzlaşma teklifinde bulunulması halinde, kişiye uzlaşmanın mahiyeti ve uzlaşmayı kabul veya reddetmesinin hukukî sonuçları anlatılır.

(6) Resmî mercilere beyan edilmiş olup da soruşturma dosyasında yer alan adreste bulunmama veya yurt dışında olma ya da başka bir nedenle mağdura, suçtan zarar görene, şüpheliye veya bunların kanunî temsilcisine ulaşılamaması halinde, uzlaştırma yoluna gidilmeksizin soruşturma sonuçlandırılır.

(7) Birden fazla kişinin mağduriyetine veya zarar görmesine sebebiyet veren bir suçtan dolayı uzlaştırma yoluna gidilebilmesi için, mağdur veya suçtan zarar görenlerin hepsinin uzlaşmayı kabul etmesi gerekir.

(8) Uzlaşma teklifinde bulunulması veya teklifin kabul edilmesi, soruşturma konusu suçla ilişkin delillerin toplanmasına ve koruma tedbirlerinin uygulanmasına engel değildir.

(9) Şüpheli ile mağdur veya suçtan zarar görenin uzlaşma teklifini kabul etmesi halinde, Cumhuriyet savcısı uzlaştırmayı kendisi gerçekleştirebileceği gibi, uzlaştırmacı olarak avukat görevlendirilmesini barodan isteyebilir veya hukuk öğrenimi görmüş kişiler arasından uzlaştırmacı görevlendirebilir.

(10) Bu Kanunda belirlenen hâkimin davaya bakamayacağı haller ile reddi sebepleri, uzlaştırmacı görevlendirilmesi ile ilgili olarak göz önünde bulundurulur.

(11) Görevlendirilen uzlaştırmacıya soruşturma dosyasında yer alan ve Cumhuriyet savcısınca uygun görülen belgelerin birer örneği verilir. Cumhuriyet savcısı uzlaştırmacıya, soruşturmanın gizliliği ilkesine uygun davranmakla yükümlü olduğunu hatırlatır.

(12) Uzlaştırmacı, dosya içindeki belgelerin birer örneği kendisine verildikten itibaren en geç otuz gün içinde uzlaştıрма işlemlerini sonuçlandırır. Cumhuriyet savcısı bu süreyi en çok yirmi gün daha uzatabilir.

(13) Uzlaştıрма müzakereleri gizli olarak yürütülür. Uzlaştıрма müzakerelerine şüpheli, mağdur, suçtan zarar gören, kanunî temsilci, müdafî ve vekil katılabilir. Şüpheli, mağdur veya suçtan zarar görenin kendisi veya kanunî temsilcisi ya da vekilinin müzakerelere katılmaktan imtina etmesi halinde, uzlaşmayı kabul etmemiş sayılır.

(14) Uzlaştırmacı, müzakereler sırasında izlenmesi gereken yöntemle ilgili olarak Cumhuriyet savcısıyla görüşebilir; Cumhuriyet savcısı, uzlaştırmacıya talimat verebilir.

(15) Uzlaşma müzakereleri sonunda uzlaştırmacı, bir rapor hazırlayarak kendisine verilen belge örnekleriyle birlikte Cumhuriyet savcısına verir. Uzlaşmanın gerçekleşmesi halinde, tarafların imzalarını da içeren raporda, ne suretle uzlaşıldığı ayrıntılı olarak açıklanır.

(16) Uzlaşma teklifinin reddedilmesine rağmen, şüpheli ile mağdur veya suçtan zarar gören uzlaştıklarını gösteren belge ile en geç iddianamenin düzenlendiği tarihe kadar Cumhuriyet savcısına başvurarak uzlaştıklarını beyan edebilirler.

(17) Cumhuriyet savcısı, uzlaşmanın, tarafların özgür iradelerine dayandığını ve edimin hukuka uygun olduğunu belirlerse raporu veya belgeyi mühür ve imza altına alarak soruşturma dosyasında muhafaza eder.

(18) Uzlaştırmacının sonuçsuz kalması halinde tekrar uzlaştıрма yoluna gidilemez.

(19) Uzlaşma sonucunda şüphelinin edimini def'aten yerine getirmesi halinde, hakkında kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilir. Edimin yerine getirilmesinin ileri tarihe bırakılması, takside bağlanması veya süreklilik arz etmesi halinde, 171 inci maddedeki şartlar aranmaksızın, şüpheli hakkında kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı verilir. Erteleme süresince zamanaşımı işlemez. Kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararından sonra, uzlaşmanın gereklerinin yerine getirilmemesi halinde, 171 inci maddenin dördüncü fıkrasındaki şart aranmaksızın, kamu davası açılır. Uzlaşmanın sağlanması halinde, soruşturma konusu suç nedeniyle tazminat davası açılmaz; açılmış olan davadan feragat edilmiş sayılır. Şüphelinin, edimini yerine getirmemesi halinde uzlaşma raporu veya belgesi, 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 38 inci maddesinde yazılı ilam mahiyetini haiz belgelerden sayılır.

(20) Uzlaştıрма müzakereleri sırasında yapılan açıklamalar, herhangi bir soruşturma ve kovuşturmada ya da davada delil olarak kullanılamaz.

(21) Şüpheli, mağdur veya suçtan zarar görenden birine ilk uzlaşma teklifinde bulunduğu tarihten itibaren, uzlaştıрма girişiminin sonuçsuz kaldığı ve en geç, uzlaştırmacının raporunu düzenleyerek Cumhuriyet savcısına verdiği tarihe kadar dava zamanaşımı ile kovuşturma koşulu olan dava süresi işlemez.

(22) Uzlaştırmacıya Cumhuriyet savcısı tarafından çalışma ve masraflarıyla orantılı bir ücret takdir edilerek ödenir. Uzlaştırmacı ücreti ve diğer uzlaştırma giderleri, yargılama giderlerinden sayılır. Uzlaşmanın gerçekleşmesi halinde bu giderler Devlet Hazinesi tarafından karşılanır.

(23) Uzlaşma sonucunda verilecek kararlarla ilgili olarak bu Kanunda öngörülen kanun yollarına başvurulabilir.

(24) Uzlaştırmamanın uygulanmasına ilişkin hususlar, yönetmelikle düzenlenir.

2) UZLAŞMA KAPSAMINDAKİ SUÇLAR

- Kasten yaralama suçu (TCK m. 86, üçüncü fıkra hariç)
- Taksirle yaralama (TCK m. 89)
- Basit Tehdit (TCK m. 106/1-ikinci cümlesi)
- Konut ve İşyeri dokunulmazlığını ihlal (TCK m. 116)
- İş ve çalışma hürriyetinin ihlali (TCK m. 117)
- Kişilerin huzur ve sükununu bozma (TCK m. 123)
- Hakaret (TCK m. 125)
- Kişinin hatırasına hakaret (TCK m. 130)
- Haberleşme gizliliğini ihlal (TCK m. 132)
- Konuşmaları dinleme ve kayda alma (TCK m. 133)
- Özel hayatın gizliliğini ihlal (TCK m. 134)
- Alacağın tahsili amacıyla cebir ve tehdit kull. (TCK m. 150)
- Hakkı olmayan yere tecavüz (TCK m. 154/1)
- Bedelsiz senedi kullanma (TCK m. 156)
- Kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf (TCK m. 160)

Not: Mala zarar verme ve cinsel dokunulmazlığa ilişkin suçlar uzlaşma kapsamında değildir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

EKLER

1) FEZLEKE ÖRNEKLERİ

Adli Kolluk Yönetmeliğinin 6/6 hükmüne göre, *Adlî kolluk görevlileri, maddî gerçeğin araştırılması ve adil bir yargılamanın yapılabilmesi için, Cumhuriyet savcısının emirleri doğrultusunda şüphelinin lehine veya aleyhine olan tüm delilleri, kanunda ön görülen koşullara uyarak toplamak, muhafaza altına almak ve bunları **bir fezleke ile Cumhuriyet savcısına sunmakla yükümlüdür.** Hukuka aykırı delil elde edildiğinin tespiti hâlinde, fezlekede bu hususa da yer verilir. Adlî kolluk görevlileri diğer soruşturma işlemlerini de aynı titizlikle yerine getirir.*

Yukarıda da önemle belirtildiği üzere fezleke hususu önemli olup, düzenlenecek fezlekenin nitelikli olmasında fayda vardır. Aşağıda nitelikli şekilde düzenlenmiş fezleke örnekleri bulunmakta olup, düzenlenecek fezlekelerin asgari bu nitelikte olmaları gerekir. ***Bu çalışmanın en büyük amaçlarından biri de fezlekenin aşağıdaki örneklerde olduğu gibi nitelikli olmasının sağlanması olduğundan, bu nitelikte olmayan fezlekeler Cumhuriyet Başsavcılığımızca teslim alınmayacak; düzeltilmesi için iade edilecektir.***

1. Birinci Fezleke Örneği

T.C.
DÜZCE VALİLİĞİ
Emniyet Müdürlüğü

Sayı : B.05.1.EGM.4.81.32691.2012/ S.N:.....
Konu : Tahkikat Evrakı

09.09.2012

DÜZCE CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞINA

SUÇ NO	2012/SN-168
SUÇUN NEV"İ	Uyuşturucu Madde Bulundurmak ve Kullanmak
SUÇUN YERİ	Düzce-Merkez
SUÇUN TARİHİ	08/09/2012 Saat:15.30
SUÇUN DELİLİ	Daralı 10 gram net 5 gram gelen kubar esrar maddesi
DAVACI	K.H.

ŞÜPHELİLER	1) Adı, soyadı, TC Kimlik numarası, açık kimlik bilgileri, açık adres bilgileri, telefon numaraları
	2) Adı, soyadı, TC Kimlik numarası, açık kimlik bilgileri, açık adres bilgileri, telefon numaraları
	3) Adı, soyadı, TC Kimlik numarası, açık kimlik bilgileri, açık adres bilgileri, telefon numaraları

OLAYIN ÖZETİ :

08.09.2012 günü saat:15.20 sıralarında İl Emniyet Müdürlüğümüz Haber Merkezimizce İlimiz Nusrettin mahallesi Osman Kuyumcu İmam Hatip Lisesi yanındaki caminin tuvaletinin arkasında 18-20 yaş gurubu birkaç şahsın bulunduğunu birinin elinde kağıda sarılı bir şeyler olduğunu ve durumlarının bundan dolayı şüpheli olduğunun bildirilmesi üzerine 50 50 kod nolu ekibimiz aynı gün saat:15.30 da belirtilen yere gitmiş, ihbar konusu yere varıldığında cami ile Osman Kuyumcu İmam hatip lisesi arasında kaldırım üzerinde üç erkek şahsın yürüdüğüne görülmesi üzerine şahısların yanına yaklaşılarak polis kimlik karneleri gösterilmek suretiyle polis olduğu söylenilmiş, şahıslardan kim oldukları sorulduğunda (TC no:19919059542), (TC no:40709180672) isimli şahıslar olduğu ve üçüncü şahsın ekip otosunun arkasına doğru kaçmaya çalışırken yakalanmış ve şahsın (TC no:12261129598) isimli şahıslar olduğu anlaşılmış, her üç şahsa üzerlerinde her hangi bir suç ve suç unsuru olup olmadığı sorulduğunda yoktur şeklinde beyanda bulunmuşlar, (TC no:19919059542), (TC no:40709180672) isimli şahısların yapılan üst aramalarında herhangi bir suç ve suç unsuruna rastlanılmamış, ancak kaçmaya çalışan ve ekip otosunun arkasında yakalanan ve ekiplerimize zorluk çıkarmaya devam eden (TC no:12261129598) isimli şahıs elleri arkaya alınarak ve kelepçe takılarak görevlilerimizce yakalanmış, şahsın yapılan üst aramasında avuç içinde beyaz kağıda sarılı bir şey olduğu görülmüş, kağıt açılarak içine **bakıldığında tahminen 3-5 gram gelen renk görünüm ve koku itibariyle esrar olduğu değerlendirilen** madde olduğu anlaşılmış, bahse konu esrar maddesini **şahıs bizlere rızasıyla teslim etmiş** ve tarafımızdan muhafaza altına alınmış, (TC no:12261129598) isimli şahsın yakalandığı yerde, asfalt üzerine atılmış, içi gözüken şeffaf küçük kilitli bir poşet olduğu, poşetin içinde yeşil renkli bir şeyler olduğu görülmüş, poşet açılarak içine bakıldığında **tahminen 5 gram gelen renk koku ve görünüm** itibariyle esrar olduğu anlaşılan ve bu maddeye, sahibi

olan’nin rıza ile vermemesinden dolayı **Nöbetçi C.Savcısın talimatıyla el konulmuş**, devam eden üst aramalarında da başkaca bir suç ve suç unsuru- na rastlanılmamış, ele geçirilerek muhafaza altına alınan iki ayrı esrar maddele- rinin kime ait olduğu sorulduğunda isimli şahıs kağıt içindeki esrarın kendisine ait olduğunu ve arkadaşlarının bu esrardan haberlerinin olmadığını be- yan etmiş, her üç şahısta CMK 147 yasal hakları yüzlerine karşı okunarak görev- lilerimizce yakalanmışlardır.

ELE GEÇİRİLEN ESRAR MADDESİNE AİT FOTOLAR

Konu günün nöbetçi C.Savcısına görevlilerimizce 0 505 648 3939 numara- lı cep telefonu aranarak aynen anlatılmış ve alınan talimatlarda;

-Yunus ve isimli şahısların şüpheli olarak işleme- rinin yapılmasını, isimli şahsın Çocuk Şubeye teslim edilerek ge- rekli işlemlerinin yapılmasını ve ailesine teslim edilmesini,

-Ele geçirilen ve kağıda sarılı esrar maddesinin rıza ile teslim edildiğinden el koymaya gerek olmadığını, şeffaf poşette bulunan esrar maddesine ise el konulmasını,

-Tanzim olunan tahkikat evrakının ikmalen Düzce C.Başsavcılığına getirilmesi talimatları alınmıştır.

..... isimli şahsın şüpheli olarak alınan ifadesinde:

“Yaklaşık 1 yıldır uyuşturucu maddelerden esrar maddesini kullanmaktayım, sabıkam bulunmamaktadır. Ele geçirdiğiniz esrar maddesini 08.09.2012 günü Ağa Mahallesinden, içmek amacıyla 13-14 yaşlarında bir erkek çocuğundan 10 TL para karşılığında aldım ve pantolonumun arka bel kısmına sakladım, esrar maddesini aldıktan sonra Mahallede bulunan arkadaşlarıma yanına geldim ve onlarla birlikte içmek için mahallede bulunan Osman Kuyumcu İmam Hatip lisesinin önüne doğru yürümeye başladık. İçmek için yer ararken polisler geldi, üzerimdeki esrar maddesini polisler buldu ve bizi Emniyet Müdürlüğüne getirerek işlemlere başladılar. Bu olaydan dolayı pişmanım, tedavi olmak istiyorum” demiştir.

..... isimli şahsın şüpheli olarak alınan ifadesinde:

“2-3 yıldır uyuşturucu madde kullanmaktayım, kullanmış olduğum uyuşturucu maddeyi Düzce merkezde bulunan Ağa mahallesinden satın aldım. Ancak esrar maddesi temin ettiğim şahsın adını bilmiyorum. Hep aynı şahıstan 10 TL karşılığında 1 içimlik esrar alırım. Bu esrar maddesini de tek başıma içerim. Esrar maddesi satan şahıs 165-170 boylarında, esmer, hafif kilolu, kısa saçlı, uzun sakallı, 25-26 yaşlarında bir erkek şahıstır. Bu şahıs her zaman Konur Alp sokak üzerinde yıkık evlerin önünde bulunur, telefon numarasını bilmiyorum. Sevindiğim yada çok üzgün olduğum zamanlarda uyuşturucu esrar maddesi kullanmaktayım. ve isimli şahıslar mahalleden arkadaşlarımla olur. Evden çıktığımda ve isimli şahıslar okulun önündeydi. Onların yanına gittim ve beraber 10 dakika oturduktan sonra görevli sivil polisler gelerek bizi yakaladılar ve üzerimizi aradılar. Ne olduğunu anlamadık. Polisler isimli şahsın üzerini aramak istediklerinde isimli şahıs polislerden ekip otosunun arkasına doğru kaçmak istediği sırada bir polis yerde bir poşet içerisinde esrar bularak bize gösterdi. isimli şahıs kaçarken yakalandı ve üzerinden de kağıda sarılı vaziyette esrar maddesi elde edildi. Benim bu esrar maddesinden kesinlikle haberim yoktur. Bu konu ile ilgili isimli şahıs bana bir şey söylemedi. Yere atılan esrar maddesi isimli şahsa da ait değildir, çünkü ben isimli şahsın yanındaydım. isimli şahıs atmış olsaydı haberim olurdu. Ancak bu esrar maddesinin..... isimli şahsa ait olup olmadığını da bilmiyorum. Bugün ben esrar maddesi içmedim ve kullanmadım, yanımdaki arkadaşlarıma üzerinde esrar maddesi olduğunu bilmiyorum, suçlamaları kabul etmiyorum” demiştir.

..... isimli şahsın yapılan GBT sorgulamasında; 1 adet Uyuşturucu Madde Bulundurmak ve Kullanmak suçundan hakkında YAKALANDI ibareli suç kaydının bulunduğu, UYAP kayıtlarında ARANMADIĞI,

..... isimli şahsın yapılan GBT sorgulamasında; 1 adet Uyuşturucu Madde Bulundurmak ve Kullanmak suçundan hakkında YAKALANDI ibareli suç kaydının bulunduğu, UYAP kayıtlarında ARANMADIĞI,

..... isimli şahsın yapılan GBT sorgulamasında; adet Uyuşturucu Madde Bulundurmak ve Kullanmak suçundan, 1 adet de kullanmak için uyuşturucu ve uyarıcı madde satın alma TCK191 suçundan hakkında YAKALANDI ibareli suç kaydının bulunduğu, UYAP kayıtlarında ARANMADIĞI, tespit edilmiştir.

..... ve isimli Şahıslar alınan ifadelerinin ardından alınan talimat gereği 08.09.2012 günü Şubemizden salıverilmişlerdir.

..... isimli şahıs işlemlerinin tamamlanması ve ailesine teslim edilmesi için Çocuk Şube Müdürlüğüne teslim edilmiştir.

1 adet mühürlü torba içerisinde; 08.09.2012 günü isimli şahsın kendi rızası ile teslim ettiği, daralı:5 gram, net 1 gram gelen esrar maddesi ile isimli şahsa ait olup onun yakınında bulunan şeffaf kilitli poşet içerisindeki daralı 5 gram net 4 gram gelen kubar esrar maddesi 1 adet mühürlü torba içerisinde Adli Emanete alınmak üzere Tahkikat Evrakı ile gönderilmiştir.

08.09.2012 günü isimli şahsa ait olup yakınında bulunan ve rıza ile teslim edilmediğinden Cumhuriyet savcısının kararıyla elkonulan, şeffaf poşete sarılı daralı 5 gram net 4 gram gelen esrar maddesi için EL KOYMA KARARININ ONANMASININ TALEP EDİLMESİ HUSUSUNU.

..... ve isimli şahıs hakkında “Uyuşturucu Madde Bulundurmak Kullanmak” suçundan hazırlanan tahkikat evrakı 08.09.2012 günü memura teslimen ikmalen gönderilmiştir.

Evrakın tetkik ve gereğini arz ederim.

.....
KOM Şube Müdürü
3. Sınıf Emniyet Müdürü

Ekleri

Olay Tutanağı	(1 Sayfa)
Şüpheli İfade Tutanağı	(1 Sayfa)
Suç Bildirim Tutanağı	(1 Sayfa)
Ön İnceleme ve Tartı Tutanağı	(1 Sayfa)
Salıverme Tutanağı	(1 Sayfa)
Doktor Raporu	(1 Sayfa)

:

GBT Kaydı	(3 Sayfa)
Şüpheli ve San.Hak.Formu	(2 Sayfa)
Haber Verme Tutanağı	(2 Sayfa)
Üst Arama Tutanağı	(2 Sayfa)
Sanık Karar Takip Formu	(6 Sayfa)
2 adet Mühürlü Torba	

2. İkinci Fezleke Örneği

T.C.
DÜZCE VALİLİĞİ
Emniyet Müdürlüğü

Sayı : B.05.1.EGM.4.81.32691.2012/SN-.... 09/09/2012
Konu : Tahkikat Evrakı

DÜZCE CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞINA

SUÇ NO	:	2012/SN-169
SUÇUN NEV"İ	:	6136 SKM
SUÇUN YERİ	:	Düzce-Merkez
SUÇUN TARİHİ	:	08/09/2012 Saat:19.10
SUÇUN DELİLİ	:	Bir tarafında STAR B.Echeverpia Eıbar Espana SA CAL 9 mm ibareleri yazan 110846 seri numaralı bir adet silah, içersinde bir adet silaha ait şarjör, şarjör içersinde 7 adet 9 mm çapında silahın namlusunda da atışa hazır 1 adet de 9 mm çapında fişek,
DAVACI	:	K.H.
ŞÜPHELİ	:	Adı, soyadı, TC Kimlik numarası, açık kimlik bilgileri, açık adres bilgileri, telefon numaraları
BİLGİ SAHİPLERİ	1	Adı, soyadı, TC Kimlik numarası, açık kimlik bilgileri, açık adres bilgileri, telefon numaraları
	2	Adı, soyadı, TC Kimlik numarası, açık kimlik bilgileri, açık adres bilgileri, telefon numaraları
	3	Adı, soyadı, TC Kimlik numarası, açık kimlik bilgileri, açık adres bilgileri, telefon numaraları

OLAYIN ÖZETİ:

08.09.2012 günü saat:19.15 sıralarında Şube Müdürlüğümüzce hakkında Düzce İlamat ve İnfaz Bürosunca 2012/1045-1046 yakalama emri bulunan isimli şahsın yakalanması için yapılan çalışmalarda, şahsın ilimiz Cami

kebir mah 657. Sokak Zeki isimli soy ismi bilinmeyen şahsa ait harabe binanın içersinde bulunduğu bilgisi alınmıştır.

Bilginin teyidi amacıyla belirtilen adrese, oluşturulan ekipler tarafından intikal etmiş, görevlilerce gerekli güvenlik önlemleri alındıktan sonra metruk binaya aşağıdan yukarıya doğru tedbirli bir şekilde girilmiş, şahısların binanın içersinde olduğunun değerlendirilmesi üzerine metruk bina içersinde şahsın yakalanması için araştırma yapılmaya başlanmış binanın üst katlarından konuşma seslerinin geldiğinin anlaşılması üzerine merdivenlerden yukarı çıkıldığında binanın en üst katında kuzey cephesinde bulunan odadan ses gelmesinin anlaşılması üzerine merdiven çıkışından seslerin geldiği yer tespit edilmek istendiği esnada isimli şahsın su dökmek için odadan dışarı çıkarak balkon kısmına gelmesi üzerine şahıs ile karşı karşıya kalınmış, şahıs görevli polisin elindeki silahı görmesi üzerine şahsa **polis kimliklerimiz gösterilerek polis olduğumuz söylenmiş ve şahıs yüksek sesle “silaha gerek yok tamam tamam”** diyerek odaya doğru yürümüş şahsın peşinden gidildiğinde takribi 3m 2.5 cm kare ebatında ki oda içersinde haricinde dört şahıs daha olduğu ve odanın giriş kapısının yanındaki yatağın bulunduğu yerde ayakta duran ve ismi sonradan kimliğinden olarak tespit edilen şahsın üzerinde bulunan silahı çekerek görevli polislerle doğrulttuğu şahsa **“polis silahını indir dendiği”** sırada odada bulunan diğer 3 şahsın da odanın güney doğu cephesinde kümelenerek yere çöktükleri isimli şahsın elindeki silahı görevli polislerin üzerine doğrultmaya devam ettiği Şahsa 2 kez daha görevlilerce **Polis oldukları, silahı bırakması kararlı ve yüksek sesle** söylenmesine rağmen şahıs silahını bırakmamış, 4. kez şahsa **“polis silahını indir etrafın sarıldı dendiğinde”** isimli şahıs elinde bulunan ve görevli polislerle doğru doğrulttuğu silahını yatağın üzerine bırakmış, hakkında arama kararı bulunan isimli şahıs yanında bulunan isimli şahsın silah çekmesi ve görevlilerin silahlı olan şahsa yönelmesi nedeni ile kaçma girişiminde bulunması üzerine görevlilerce **isimli şahsın ellerine arkadan** kelepçe vurularak CMK 147’ de belirtilen yasal hakları yüzüne karşı okunarak olay yerinde yakalanarak etkisiz hale getirilmiş, yapılan kaba üst aramasında herhangi bir suç ve suç unsuruna rastlanılmamış, görevlilerce silah çekerek mukavemet eden isimli şahısta elleri arkadan kelepçelenerek etkisiz hale getirilmiş, isimli şahsın yatağın üzerine bıraktığı üzerinde bir tarafında STAR B.Echeverpia Eıbar Espana SA CAL 9 mm ibareleri yazan 110846 seri numaralı silah, içersinde bir adet silaha ait şarjör, şarjör içersinde 7 adet 9 mm çapında silahın namlusunda da atışa hazır 1 adet de 9 mm çapında fişek ve silahın horozunun çekili vaziyette ateş etmeye hazır olduğu görevlilerce görülerek tespit edilmiş, bir adet star marka silah şarjörü ve 8 adet fişegi’ın **rızası doğrultusunda muhafaza altına alınmış**, şahıs CMK 147’ de belirtilen yasal hakları yüzüne karşı okunarak tarafımızdan yakalanmış, yapılan kaba üst aramasında herhangi bir suç ve suç unsuruna rastlanılmamıştır, odada bulunan diğer şahısların yapılan kimlik tespitlerinde ve isimli şahıslar oldukları tespit edilmiş, yapılan kaba üst aramala-

rında herhangi bir suç ve suç unsuruna rastlanılmamış, , , , ve isimli şahıslar gerekli işlemler ve incelemeler için Emniyet Müdürlüğüümüze getirilmiştir.

Konu günün nöbetçi C.Savcısına 0 505 648 3939 numaralı cep telefonundan ulaşarak gerekli bilgilendirme yapılmış ve alınan talimatlarda; isimli şahıs hakkında 6136 SKM suçundan tahkikat evrakının tanzim edilmesi, ele geçirilen silah ve fişeklerin şahsın rızası doğrultusunda rızaen teslim alınarak muhafaza altına alınması, şahsın şüpheli olarak ifadesinin alınması, şüpheli hakkında gerekli yasal işlemlerinin tamamlanmasına müteakip şahsın Şehit Osman Çatana Polis Merkezine teslim edilmesi, 09.09.2012 günü saat 14.00 da görevli personele silahla mukavemet suçundan mevcutlu olarak C. Başsavcılığında hazır edilmesi Talimatlarını vermiştir.

ELE GEÇİRİLEN SİLAH VE FİŞEKLERE AİT FOTOLAR

..... isimli şahsın bilgi sahibi olarak alınan ifadesinde:

“Biz arkadaş olduğumuz için,, ve’yi tanırım. Olay gününde yine, ve isimli arkadaşlarımla bu harabe inşaatta buluştuk, sigara içerek konuştuk. Bir müddet sonra polisler gelerek bize polis diye bağırarak dışarı çıkmamızı söyledi. Akabinde biz de ayağa kalktık. O esnada, ve odada kaldılar, bu sırada hasımları olduğundan gelenlerin polis olmama ihtimaline karşı silahını çekti ve polisler doğrulttu. akabinde polisler de silahını bırakmasını söylediler ve da yapılan ikazlardan sonra silahını içeride bulunan eski bir çekyatın üzerine bıraktı. Polisler içeriye girerek gerekli işlemler için bizi Emniyet müdürlüğüne götürdüler.’ın üzerinde silah bulunduğunu bilmiyordum, orda biraz takılıp konuştuktan sonra gidecektim ki bu olay gerçekleşti” demıştır.

..... isimli şahsın bilgi sahibi olarak alınan ifadesinde:

“..... isimli şahsı 4 yıldır tanırım. Kendisi arkadaşım olur. Şu an için herhangi bir iş yapmıyorum, kendisi ile denk geldiği zaman görüşürüm. Özel arkadaşım değildir. Kendisinin bir suçtan dolayı cezasının çıktığını biliyorum. isimli şahıs ile bir arkadaşlığım yoktur. Kendisini şahsen tanırım, birebir görüşmüşlüğüm yoktur. isimli şahsı ise çocukluğumdan beri tanırım. Bu gün yani 08.09.2012 günü’u telefon ile aradım. Kendisini binaya çağırdım. Daha önceden alkol almak için gittiğimiz metruk binaya girdik. Sesleri duyunca yanına gittiğimde, kendisiyle birlikte yakalanan şahısların hepsinin orda olduğunu gördüm. Bu sırada muhabbet devam ederken polisler gelirse ben buradan hemen kaçırım gibi sözler söyledi. Bundan takriben 5 dakika sonra hakkında arama kararı bulunan ve aranan tuvalet için balkona çıktı. Bu sırada dışarıdan bazı gürültüler geldi. Balkon kısmından birinin elinde silahlı ”**POLİS YERE YATIN**” dediğini duydum. Bu arada hemen duvarın dibine gittim ve odada bulunan’ın ne yaptığını görmedim. Polisler sürekli “**POLİS YAT YERE YAT YERE SİLAHI BIRAK**” diye bağırıyorlar. Sonra’ı kapının dibinde silahı bırakırken gördüğüm” demıştır.

..... isimli şahsın bilgi sahibi olarak alınan ifadesinde:

..... ve isimli şahıslar arkadaşlarım olur ve onları tanırım. Bugün 08.09.2012 günü ikametimin karşısında olan kullanılmayan harabe binaya çıktım.’nın orda olduğunu gördüm. Beraber bira içmeye başladık. Bira içerken ve geldi. Belli bir süre sonra bir şahsı gördüm, şahsın kendisine sus sesini çıkarma diyerek cüzdanından kimliğini çıkarmaya çalışırken “*silaha gerek yok anladım polis*” dedim ve öbür odaya doğru balkondan geri yürüdüm. Bu esnada benimle karşı karşıya gelen polis beni yakalamak için arkamdan gelirken odada bulunan silah çektiği, bu sırada çevreyi saran polisler “**polis silahı yere at dur kaçma**” diyerek bizi etkisiz hale getirdiler. birkaç kez “**polis silahımı bırak**” sesleri yükseldikten sonra elinde bulunan silahı kanepenin üzerine bıraktı.” Demıştır.

..... isimli şahsın şüpheli olarak alınan ifadesinde:

10 yıl kadar ceza evinde yattım, bu zaman zarfında hasımlarım oluştu. 08.09.2012 günü akşam

saatlerinde polisevi sokağında bulunan arkadaşlarımın yanına gittiğim., ve isimli şahıslarla birlikte oturarak bira içtim. Olay yerinde yakalattığım silahı 45 gün önce Düzce-Adapazarı yolunda Hendek ilçesini geçtikten sonra karpuz standı kurduğu esnada bir kamyoncudan 1.200 TL karşılığında satın aldığım ancak silahı hiç kullanmadım. Arkadaşlarımla birlikte yakalandığım odada otururken yanımda bulunan isimli şahıs balkona çıktı. Balkondan bazı sesler duydum. Silahım o sırada belimde idi. Camdan sivil bir şahsın elindeki silahı kendine doğrulttuğunu, “polis yere yat” dediğini, görünce belimde bulunan silahı çekerek elimde silahı şahsa doğrulttum. Polis ile göz göze geldik. Polisin tekrar “polis silahı yere at yere yat” demesi üzerine, elimde silah ile kala kaldım. Polis tekrar defaten “polis silahı bırak” deyince ateşe hazır olan silahımı indirerek oturdum ve kanepenin üzerine bıraktım. Polislere silah çektiğim için çok Pişmanım” dedi.

..... isimli şahsın yapılan GBT sorgulamasında; 4 Adet 6136 S.K.M. suç undan, 1 Adet Esrar Kaçakçılığı, 1 Adet Uyuşturucu Madde İmal ve Ticareti, 1 Adet Suç İşlemek amacıyla örgüt kurma, 1 Adet uyuşturucu madde bulundurma ve kullanmak suçlarından olmak üzere toplam 8 adet suç kaydı bulunduğu, UYAP kayıtlarında aranmadığı tespit edilmiştir.

08.09.2012 günü isimli şahsın üzerinde yapılan arama da bir tarafında STAR B.Echeverpia Eibar Espana SA CAL 9 mm ibareleri yazan 110846 seri numaralı bir adet silahın yapılan ön incelemesinde 6136 sayılı kanun kapsamında yer alan silahlardan olduğu, herhangi bir kaydının bulunmadığı tespit edilmiştir.

1 adet mühürlü vaziyette 08.09.2012 günü isimli şahsın üzerinde yapılan aramada ele geçirilen bir tarafında STAR B.Echeverpia Eibar Espana SA CAL 9 mm ibareleri yazan 110846 seri numaralı silah, içerisinde bir adet silaha ait şarjör, şarjör içerisinde 8 adet 9 mm çapında fişekadli emanete alınmak üzere gönderilmiştir.

..... isimli şahıs hakkında yasal işlemlerin tamamlanmasına müteakip Şehit Osman Çatana Polis Merkezine görevlilerce teslim edilmiştir.

..... isimli şahıs hakkında “6136 SKM” suçundan hazırlanan tahkikat evrakı ikmalen gönderilmiş olup,

Evrakın tetkik ve gereğini arz ederim.

.....
KOM Şube Müdürü
3. Sınıf Emniyet Müdürü

Ekleri

Olay Tutanağı	(2 Sayfa)
Şüpheli İfade Tutanağı	(2 Sayfa)
Bilgi Alma Tutanakları	(4 Sayfa)
Tespit Tutanağı	(1 Sayfa)

Suç Bildirim Tutanağı	(2 Sayfa)
Kimlik Fotokopileri	(5 Sayfa)
GBT Formları	(8 Sayfa)
Doktor Raporu (O.. S' a ait)	(1 Sayfa)
Doktor Raporları	(3 Sayfa)
Üst Güvenlik Arama Tutanağı	(1 Sayfa)
Haber Verme Tutanakları	(1 Sayfa)
Şüpheli ve Sanık Hakları Formu	(1 Sayfa)
Sanık Karar Takip Formu	(3 Sayfa)
1 adet Mühürlü Silah	
1 adet Mühürlü Zarf	

2) ARAMA ve ELKOYMA KARARI ÖRNEKLERİ

Uygulamada *gecikmesinde sakınca bulunan bir hal nedeniyle* ev veya eşyanın aranması ve ele geçirilecek eşyalara elkonulması kararı gerekebilir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde uygulamada kolluk tarafından bir tutanak tutularak bu tutanak Cumhuriyet savcısına getirilmekte, Cumhuriyet savcısı bu tutanağın üzerine el yazısıyla gecikmesinde sakınca bulunan hal nedeniyle arama ve elkoyma kararı verildiğini yazmaktadır. Düzce Cumhuriyet Başsavcılığı olarak bu uygulama yerine farklı bir usulün uygulanması kararı alınmıştır. Şöyle ki, kolluk görevlileri aşağıdaki karar formatını somut olaya göre uyarlayıp, altına nöbetçi Cumhuriyet savcısının adını ve ünvanını sicilile birlikte bilgisayar ortamında yazarak, çıktısını nöbetçi Cumhuriyet savcısına sunacak ve Cumhuriyet savcısı tarafından bu karar imzalanacaktır. Kolluk kuvveti de bu karar üzerine gerekli arama ve elkoyma işlemini yapacaktır.

Aşağıda arama ve elkoyma kararı örneği bulunmaktadır. Kolluk görevlileri bu formatı somut olaya uyarlayarak çıktısını almalı ve nöbetçi Cumhuriyet savcısına getirmelidirler.

Bu nedenle her seferinde böyle bir arama kararı yazmaktansa, bu arama ve elkoyma kararı formatlarının bilgisayarlarda hazır bulundurulması ve sadece olaya uygun olarak doldurulması yararlı olacaktır.

**T.C.
DÜZCE
CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI**

SAYI : 2009/.... **21/10/2009**
KONU : Gecikmesinde sakınca bulunan
hal nedeniyle arama ve elkoyma

ARAMA ve ELKOYMA İZNİ KARARI

GÜNDÜZLEYİN BİR DEFAYA MAHSUS OLMAK ÜZERE
(5271 sayılı CMK'nın 116 ve devamı maddeleri gereğince)

ŞEHİT OSMAN ÇATANA POLİS MERKEZİ AMİRLİĞİ'NE
DÜZCE

ARAMA NEDENİNİ OLUŞTURAN FİİL : mahallesi, Caddesi
üzerinde meydana gelen cinayet olayındaki şüphelilerin ve olayda kullanılan silahların, söz konusu konutta bulunduğuna yönelik alınan ihbar.

Bir suç işlemek veya buna iştirak veyahut yataklık etmek makul şüphesi altında bulunan kimsenin, saklananın, şüphelinin, sanığın veya hükümlünün yakalanması ve suçun iz, eser, emare veya delillerinin elde edilmesi için kişinin konutunda, işyerinde, kendisine ait diğer yerlerde, üzerinde, özel kâğıtlarında ve eşyası üzerinde adli arama işlemi yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur.

Derhâl işlem yapılmadığı takdirde suçun iz, eser, emare ve delillerinin kaybolması veya şüphelinin kaçması veya kimliğinin tespit edilememesi ihtimalinin ortaya çıkması mümkün olup, görevli hâkimden arama kararı alınabilmesi için yeterli zaman bulunmamaktadır.

ARANILACAK KİŞİ :AHMET AK

ARAMA TARİHİ :.... / /

ARAMANIN YAPILACAĞI

YER veya EŞYA : Mh, ... cad., ... sk, no: 23, Düzce

ARAMA EMRİNİN GEÇERLİ

OLDUĞU ZAMAN : ARAMA KARARINDAN
İTİBAREN 24 SAAT

ELKOYMA YETKİSİ :Suç iz, eser ve delillerine elkonulacaktır

Yukarıda belirtilen nedenlerle;

1-CMK 116, 117 ve 119. maddeleri ile Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliğinin 5 ve devamı maddeleri gereğince;

Şüphelinin, yakalanması, suçun iz, eser, emare veya delillerinin elde edilmesi için söz konusu yerde arama kararından itibaren en geç 24 saat içinde GÜNDÜZLEYİN BİR DEFAYA MAHSUS OLMAK ÜZERE ARAMA YAPILMASINA, SUÇ KONUSU OLAN VEYA DELİL NİTELİĞİNDE BULUNAN EŞYAYA EL KONULMASINA,

2-Kararın gereği için ilgili kolluk makamına gönderilmesine,

3-Arama işlemi sırasında, CMK.'nın 120/1 maddesi gereğince, aranacak yerlerin sahibinin veya eşyanın zilyedinin, bunlar bulunmaz ise temsilcisinin veya ayırt etme gücü olan hısımlarından ya da komşularından birinin bulundurulmasına, (CMK. 120/1)

4- Üçüncü kişiye ait bir yer olduğu için yapılacak aramada zilyet veya yerine çağrılacak kişiye aramanın amacı hakkında bilgi verilmesine, (CMK. 120/2)

5-Talebi halinde kişinin avukatının arama işlemi sırasında hazır bulundurulmasına, (CMK. 120/3)

6-Arama işleminin Adli ve önleme aramaları yönetmeliğinin 11. maddesi gereğince;

Aramada yakalanan kişiler, varsa kimlik bilgileri, kimliği belirlenmiyorsa eşkâl bilgileri, arama sonucunda yaralanma veya maddi bir zarar meydana gelip gelmediği, arama işlemini yapanların adı, soyadı, sicili ve

unvanını belirtir şekilde tutanağa bağlanmasına ve işleme katılmış olanlar tarafından imzalanmasına, (CMK. 121/1)

7-Arama tutanağının bir suretinin ilgiliye verilmesine,

8-Arama işleminin bitiminde, CMK.'nın 121 ve Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliğinin 12. maddesi gereğince, hakkında arama işlemi uygulanan kişiye, talebi hâlinde; Aramada el konulan veya koruma altına alınan eşyanın listesini, hakkında arama işlemi uygulanan kimsenin, el konulan eşyanın mülkiyetine ilişkin görüş ve iddialarını açıklayan belgeler ile aramada şüpheyi haklı kılan bir şey elde edilmemiş ise bunu gösterir belgenin düzenlenerek verilmesine,

9-Koruma altına alınan veya el konulan eşyanın tam bir listesinin yapılarak resmi mühürle mühürlenmesine, bu eşyanın resmi mühürle mühürlendiğine dair tutanak tanzim edilerek, bir suretinin ilgisine verilmesine,

10-Arama işleminin yukarıda sayılan hususlara aynen uyularak kolluk makam ve memurları tarafından yerine getirilmesine, arama safahatı hakkında telefon ile Cumhuriyet Başsavcılığımıza bilgi verilmesine, arama işlemi sonunda düzenlenen arama ve elkoyma tutanakları ile diğer tutanakların aslının gecikmeksizin Cumhuriyet Başsavcılığımıza intikal ettirilmesine,

11-Aramada ele geçirilen ve elkonulan eşyalara yönelik elkoyma işleminin CMK m. 127 hükmü uyarınca 24 saat içinde görevli hâkimin onayına sunulmasına,

Karar verildi.

Murat DİLSİZ
Cumhuriyet Savcısı

2. Örnek

Aşağıda daha sade arama ve elkoyma kararı örneği bulunmaktadır.

T.C.
DÜZCE
CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI

SAYI NO : 2009/... / /
KONU : Gecikmesinde sakınca bulunan
hal nedeniyle arama ve elkoyma

GÖLYAKA İLÇE JANDARMA KOMUTANLIĞI'NA

ARAMANIN NEDENİNİ

OLUŞTURAN FİİL :Reşit Olmayan Mağdureyi Cinsel Amaçlı
Hürriyetinden Yoksun Kılmak

ARANILACAK KİŞİLER : 1) Ahmet AK
2) Mehmet PAK

**ARAMANIN YAPILACAĞI
KONUT/DİĞER YERİN ADRESİ
YA DA EŞYA**

: Gölyaka ilçesi Kızılören
köyündeki evleri ve
müştemilatları

**KARAR VEYA EMRİN GEÇERLİ
OLACAĞIZAMAN SÜRESİ**

:Karar tarihinden itibaren 24 saat

Yürütölmekte olan soruşturma dosyasına esas olmak üzere;

Ali ve Emine kızı Gölyaka 1990 D.lu Gölyaka ilçesi Kızılören Köyü nüf. kayıtlı Ayşe Yılmaz'ın bulunabileceğine ilişkin makul şüphe ve gecikmesinde sakınca bulunan hal olduğundan; şüpheli Ahmet Ak ve Mehmet Ak'ın Kızılören Köyündeki ikametleri ve müştemilatları, ve onlara ait diğer yerlerde CMK.nun 116 ve devamı maddeleri gereğince gündüzleyin bir defaya mahsus olmak üzere arama yapılarak sonucundan derhal Cumhuriyet Başsavcılığımıza bilgi verilmesi,

Rica olunur. 03.03.2008.

Mehmet Kıvanç KILISOĞLU
Cumhuriyet Savcısı

